

# Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Adunările generale  
ale  
oamenilor muncii

participare  
responsabilă  
la realizarea  
exemplară  
a planului

*in cadrul unui amplu și fructuos dialog de lucru*

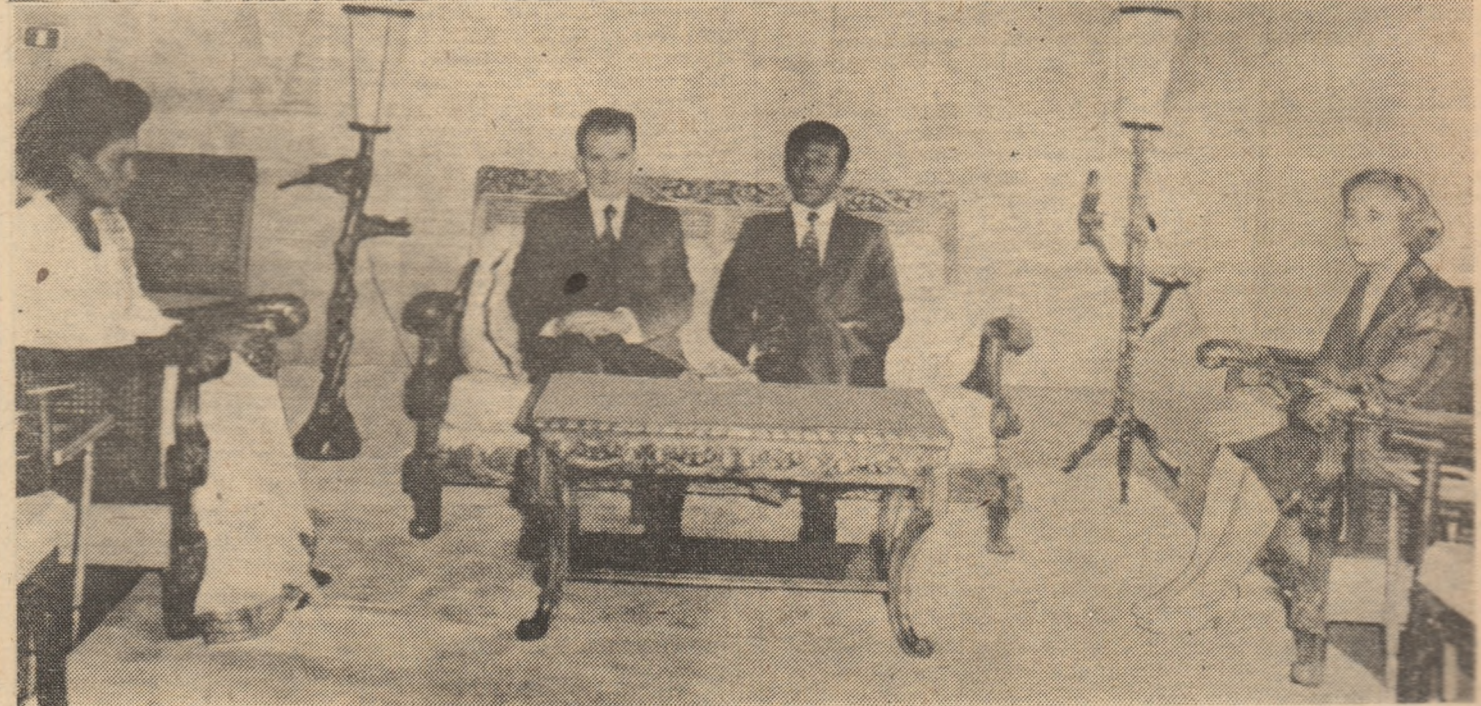
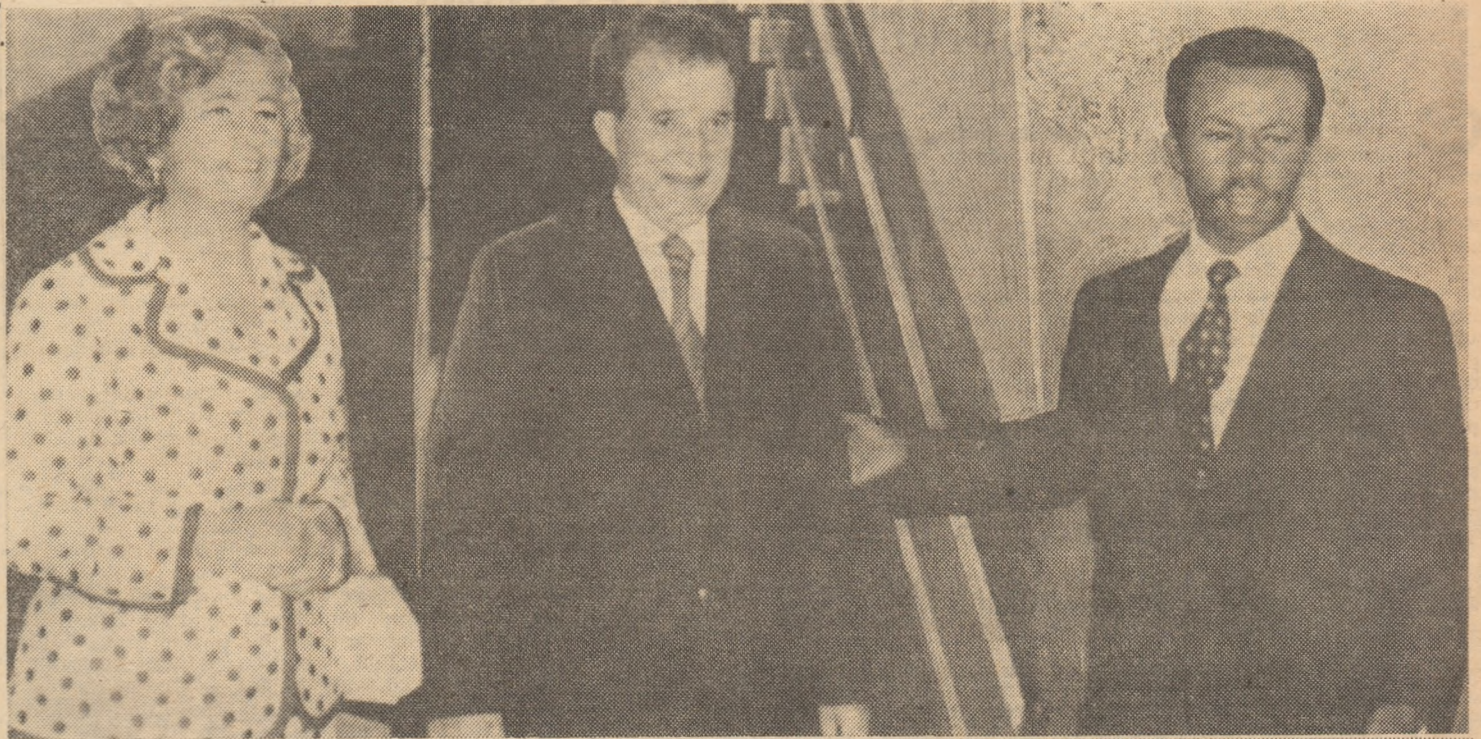
# TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a examinat mașini și utilaje destinate realizării lucrărilor  
din Programul național de irigații, desecări și  
combaterea eroziunii solului



Moment cu profunde semnificații în cronică legăturilor prietenești româno-etioپیene,  
a conlucrării reciproc avantajoase în interesul celor două țări și popoare,  
al cauzei păcii și progresului

## VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN ETIOPIA SOCIALISTĂ



# CALITATE, EFICIENȚĂ, CREATIVITATE — TRĂSĂTURI FUNDAMENTALE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

**C**ONGRESUL AL IX-LEA AL PARTIDULUI a marcat începutul unei perioade de deosebită însemnătate în dezvoltarea socialistă a României. În lumina concepției privind dezvoltarea economico-socială a țării, formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, strălucit conducător al României socialiste — o concepție revoluționară, profund științifică, originală, o concepție creatoare, multilateral fundamentată și argumentată, caracterizată de o viziune unitară, cuprinzătoare, de lungă perspectivă asupra experienței și progresului României, asupra experienței și progresului în lume — în perioada ultimilor 18 ani s-au obținut cele mai mari realizări din întreaga istorie a mult încercatului nostru popor. Este fapt, anii de după 1965 se remarcă prin anvergura istorică a prefacerilor economice și sociale petrecute în România, prin înfăptuirile care, privite în perspectiva generală a progresului, au conferit un mare prestigiu României, prin feluri care au concentrat, stimulat și finalizat la parametri înalți potențialul productiv și de creație al națiunii noastre. Prin succesele sale, prin strălucita sa politică internă și externă, România socialistă a dobândit un loc de cinste, de mare prestigiu în rindul națiunilor lumii.

## Valorificarea superioară a potențialului național de resurse

**AFLATE** la baza unor mutații de amploare înfăptuite în economie — între care o puternică dezvoltare a industriei și agriculturii, transformări sociale de anvergură, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii la cote dintre cele mai înalte comparativ cu trecutul — modernizarea structurilor economice, creativitatea largă, înnoirea și modernizarea producției, reducerea consumurilor materiale, creșterea eficienței, sporirea productivității, a competitivității producției, într-un cuvânt valorificarea înaltă a potențialului de resurse al națiunii se înscriu drept trăsături esențiale ale dezvoltării economiei românești în această etapă. Ne-o demonstrează, pe un plan sintetic, evoluția unor indicatori fundamentali ai creșterii economice. Să notăm, de exemplu că, în perioada 1966—1981, la o creștere a populației ocupate a țării cu 7,1%, producția industrială națională a crescut de 5,2 ori, cea agricolă de 1,8 ori, fondurile fixe și volumul investițiilor de peste 4 ori, volumul comerțului exterior de peste 8,5 ori, etc. Ceea ce relevă eforturi notabile pentru accentuarea caracterului intensiv al reproducției, pentru creșterea productivității muncii sociale — temeiul sigur, hotărâtor al ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Tocmai pe această bază și în condițiile unei repartizări judicioase a resurselor pentru acumulare și consum în anii de după Congresul al IX-lea al partidului au fost posibile cele mai mari creșteri ale nivelului de trai al populației din întreaga istorie a țării. În acest sens sînt elocvente sporirea de aproape 1,9 ori a retribuției reale, de 2,62 ori și 2,23 ori a veniturilor reale totale ale populației și respectiv a veniturilor reale pe locuitor, o amplificare de 3,25 ori a volumului vânzărilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist, construirea a circa 2,5 mi-

lioane locuințe etc. Relația dintre eficiență și bunăstare este între altele pusă în lumină și de evoluția coeficientului de devansare a creșterii retribuției medii nete în industrie de către sporirea productivității muncii industriale. Considerat ca bază anul 1950, datele respective sînt 1,097 pentru 1965 ; 1,292 pentru 1970 ; 1,417 pentru 1975 ; 1,364 pentru 1980 ; 1,589 pentru 1985. Este o dinamică care relevă lărgirea continuă a posibilităților naționale pentru ridicarea continuă a nivelului de trai al populației, în același timp cu amplificarea reproducerii sociale și satisfacerea în proporție crescîndă a unor cerințe generale ale societății, procese care, finalmente, se regăsesc de asemenea în mod hotărâtor în creșterea bunăstării.

Revenind la problemele propriu-zise de eficiență, de productivitate, de creativitate — asupra cărora ne vom opri cu precădere în articolul de față — se poate arăta preocuparea continuă manifestată de conducerea partidului și statului nostru, personal de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru sporirea productivității. În repetate rânduri secretarul general al partidului a subliniat imperativul ridicării productivității muncii la nivelul statelor avansate economic ale lumii, urmărindu-se în acest scop valorificarea superioară a condițiilor tehnice, economice și sociale create ca urmare a unor mari eforturi desfășurate de națiune. De exemplu, un nivel ridicat de înzestrare tehnică a muncii, creșterea an de an a fondurilor fixe conducînd în prezent la o valoare totală a acestora de peste 2 000 mld. lei, cea mai mare parte — mai mult de 80% — din aceste fonduri fiind pusă în funcțiune în ultimii 15 ani, reprezentînd, deci, mașini, utilaje și instalații moderne, de mare performanță. Sau un nivel superior de pregătire și organizare a forței de muncă, un nivel apt să permită folosirea mașinilor, utilajelor și instalațiilor la parametri tehnico-economici înalți, cheltuieli materiale reduse, o utilizare cît mai eficientă a timpului de lucru.

Să reținem, de asemenea, că în strategia dezvoltării economiei românești, sporirea productivității muncii exprimă în mod hotărâtor efectul direct al aplicării în producție a rezultatelor științei și cercetării — activitate condusă cu înaltă competență de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al guvernului și președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Este vorba, în primul rînd, de creativitatea și inventica națională desfășurate în instituții specializate și la scară de masă, de tehnologiile moderne și eficiente de lucru, de metodele moderne de organizare a producției și a muncii. Implicarea puternică a științei și progresului tehnic în realizarea progresului economiei reprezintă, într-o tot mai mare măsură, o coordonată fundamentală a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, creativitatea și inteligența, creșterea productivității muncii, a eficienței constituie cheazăia sporirii în prezent și în următorii ani a puterii economice a patriei noastre, a forței sale materiale și spirituale. „În întrecerea istorică dintre socialism și capitalism, mai arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, socialismul trebuie să-și afirme superioritatea printr-o mai înaltă productivitate a muncii sociale, prin desfășurarea largă a creației științifice și tehnice prin obținerea unei eficiențe economice crescute, prin valorificarea mai deplină a inițiativei maselor, a competenței și aptitudinilor tuturor celor ce muncesc“.

SĂ NE REFERIM în continuare la câteva din problemele concrete ale sporirii productivității. Pe fondul industrializării cu precădere calitative a țării, al angajării mai puternice a factorilor intensivi în procesul dezvoltării, al creșterii accentuate a producției ramurilor generatoare de progres tehnic — electronica, electrotehnica, mecanica fină, producția de elemente de automatizare, de mașini unelte ș.a., productivitatea muncii în industrie a crescut în perioada anilor 1950—1981 într-un ritm mediu anual de circa 7,5%. În ramurile promotoare ale progresului tehnic acest ritm a fost mai accentuat (circa 10,3% în construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor, circa 9,9% în chimie, circa 9,1% în ramura energiei electrice și termice). Creșteri importante de productivitate se înregistrează și în celelalte ramuri ale economiei. În agricultură, în contextul reducerii ponderii populației ocupate și al sporirii de câteva ori a producției, al amplificării substanțiale a gradului de mecanizare a lucrărilor, al desfășurării unei agrotehnici moderne, productivitatea muncii a crescut de câteva ori. În construcții-montaj în antrepriză, ritmul mediu anual de creștere a productivității a fost de 6,7%, în transportul feroviar de 4,3% etc.

Pondere cea mai mare din aceste creșteri de productivitate revine anilor de după 1965, când, pornind de la o bază considerabil sporită, productivitatea muncii a crescut în industrie într-un ritm mediu anual de 6,5%, în agricultură de mai multe ori, în construcții-montaj în antrepriză cu un ritm mediu anual de 6,7%, în transportul feroviar cu un ritm mediu anual de 4,6% etc. În acest context este important de evidențiat faptul că mai ales în ultimele două decenii o parte tot mai mare din sporul producției industriale s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii. În aceste condiții, economia de muncă vie și materializată pe unitatea de produs a condus în ansamblu la economisirea generală a muncii sociale. Iată dar coordonatele pe baza cărora s-au redus decalajele de productivitate față de statele dezvoltate economic ale lumii, diferențe față de aceste state în ce privește productivitatea continuând însă să se mențină.

Elementele de bază ale strategiei dezvoltării economiei românești relevate în documentele Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale a partidului consolidează și dezvoltă și în mai mare măsură accentul pe factorii intensivi ai creșterii economiei în această etapă. În cincinalul în curs, în condițiile corelării și combinării optime a factorilor tehnici și economici, ale valorificării rezervelor de eficiență, ale intensificării preocupărilor pentru calitate și competitivitate în toate sectoarele, productivitatea muncii în industrie va crește într-un ritm mediu anual de 7%, iar în construcții-montaj de 5,4%, nivele care devansează ritmul mediu anual de sporire a investițiilor. În agricultură, creșterea în ritm înalt a productivității muncii constituie unul din obiectivele cele mai importante ale infăptuirii noii revoluții agricole.

De menționat, totodată, că circa 80% din sporul producției industriale urmează să se asigure pe seama productivității muncii. Concomitent cu aceasta, circa 85% din sporul de venit național se va obține ca urmare a creșterii mai accelerate a productivității muncii sociale, notînd în acest sens o amplificare cu cel puțin 34% a gradului general de valorificare a materiilor prime și materialelor. Acțiunea de creștere a productivității muncii este susținută de un amplu program conceput și desfășurat la scara întregii economii, concentrînd măsuri complexe, de automatizare și mecanizare, de cibernetizare și robotizare, de valorificare superioară a potențialului forței de muncă, de organizare cât mai rațională a producției și a muncii, presupunînd o fermă ordine și disciplină în toate sectoarele de activitate.

## Progresul tehnic — efecte de anvergură

DETALIIND aceste ultime aspecte, se poate arăta că pornind de la rolul hotărîtor al progresului tehnic în creșterea productivității muncii, în economisirea muncii vii și materializate, partidul nostru promovează o politică susținută de ridicare a nivelului tehnic și tehnologic al producției în toate sectoarele economiei, prin dotarea, reutilizarea sau modernizarea unităților

economice cu mașini, utilaje și instalații cu indici tehnici economici superiori, prin perfecționarea tehnicii și tehnologiilor de fabricație, prin introducerea și extinderea mecanizării și mai ales a automatizării complexe a proceselor de producție în sectoarele primare și de montaj — pe faze de lucru, prin introducerea roboților industriali, prin realizarea de mașini multifuncționale, de mașini-agregat multioperaționale, prin desfășurarea unui transport intern organizat și dirijat pe baza optimizării fluxurilor de fabricație. Este limpede că o creștere substanțială a productivității muncii necesită o mecanizare și o automatizare rapidă a întregului proces de fabricație, trecerea la agregate mai complexe, care să înlocuiască un număr mare de mașini și instalații cu funcționabilitate mai mică, să necesite un număr redus de oameni pentru mînuire, să realizeze piese dintr-o singură prindere și aceasta pe baza creșterii gradului de complexitate a dispozitivelor și a utilizării de scule sau capete de forță de înaltă productivitate a muncii; necesită o continuă modernizare a producției și în primul rînd a fluxurilor tehnologice, utilizarea mijloacelor electronice de comandă, dezvoltarea microelectronicii și miniaturizării produselor și reducerea mai mult a gabaritelor produselor, proiectarea de piese sau subansamble suplă, din construcții sudate. Numai pe această cale, prin economisirea însuși a efortului de prelucrare este posibilă sporirea sensibilă a productivității muncii într-o perioadă relativ scurtă.

Privind în această perspectivă este semnificativ faptul că în anul 1982 volumul fondurilor fixe din economie a ajuns să fie de peste 4 ori mai mare decît în anul 1965, iar gradul de înzestrare tehnică a muncii — ca expresie a politicii de promovare a progresului tehnic, de fapt a politicii de promovare și implicare largă a științei în toate domeniile de activitate — este astăzi de circa 2,2 ori mai mare decît în urmă cu 18 ani. Politica partidului de stimulare a progresului tehnic urmează să fie aplicată cu consecvență în actualul cincînal cît și în următoarea perioadă. Ceea ce va permite ca, în cincinalul 1981—1985, circa 50—60% din sporul de productivitate a muncii în industrie și construcții să fie obținut pe seama introducerii pe scară mai largă a tehnologiilor de fabricație, a proceselor de lucru mecanizate și mai ales automatizate.

Extinderea progresului tehnic la scara economiei naționale, în toate ramurile și unitățile, în condițiile restricțiilor obiective privind importul de mașini, utilaje, materiale, tehnologii, impune dezvoltarea mai mult în continuare a cercetării științifice proprii, valorificarea mai deplină în producție și într-un termen cît mai scurt a rezultatelor acestei activități. Ținînd seama atît de problemele concrete ale economiei cît și de fenomenele de pe plan internațional este limpede de ce se pune pe primul plan conceperea, organizarea și desfășurarea cercetării în mod deosebit spre cunoașterea și valorificarea superioară a tuturor resurselor naturale de care dispune țara noastră, acordînd o atenție specială descoperirii de noi surse de energie, combustibili și de materii prime. Este limpede de ce se impune intensificarea activității de cercetare geologică, orientînd-o spre găsirea de noi zăcăminte minerale și surse de energie. Cercetarea este orientată în vederea extinderii surselor noi de energie — a energiei solare, geotermică, a vîntului și altele. Se impune, totodată, intensificată activitatea de concepere și aplicare pe scară largă a tehnologiilor și produselor moderne — probleme dealtfel, pe larg analizate și detaliate în Programul cu privire la cercetare adoptat în acest sens.

În concepția secretarului general al partidului, creșterea eficienței muncii este privită în strînsă legătură nu numai cu condițiile materiale ale producției. Pentru sporirea productivității un rol hotărîtor îl are calitatea muncii, nivelul de cunoaștere, pregătirea profesională, eficacitatea cu care se reușește ca forța de muncă să-și valorifice potențialitățile dobîndite prin pregătire. Se poate spune astfel că este imperios nevoie de oameni cu un larg orizont de cunoștințe științifice generale, dar, totodată, capabili să aplice aceste cunoștințe tehnice și economice în practică, în unitățile de producție, în toate domeniile de activitate. Tocmai în acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că „progresul societății noastre, infăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate sînt condiționate de cadre, de oameni. Omul este forța principală a tot ceea ce infăptuim — și, de aceea, în primul rînd trebuie să ne îngrijim de pregătirea sa, de formarea cadrelor pentru toate domeniile de activitate“.

prof. dr. Barbu Gh. PETRESCU

# O concepție judicioasă privind dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție în teritoriu

**S**TRATEGIA dezvoltării armonioase a forțelor de producție în teritoriul național își află bazele teoretice în concepția elaborată după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, din anul 1965, ca rezultat al unor ample eforturi științifice, ideologice și politice în cadrul cărora un rol esențial a revenit secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Această concepție a constituit un răspuns de înaltă ținută științifică, izvorind din necesitatea fundamentării dezvoltării economico-sociale a țării în noile condiții create după încheierea etapei edificării societății socialiste și generalizării relațiilor de producție socialiste în economia națională.

Cu toate eforturile depuse și realizările dobândite în acea etapă a construcției socialiste, se mențineau încă disproporții importante — evident, atenuate în comparație cu disparitățile moștenite de la vechiul regim — între nivelurile de dezvoltare a unităților teritoriale, a căror existență și natură erau reliefate de: structura de ramură a investițiilor din aceste unități teritoriale; mari diferențieri în ce privește ponderea lor în volumul total al fondurilor fixe productive; raportul dintre producția globală industrială și cea agricolă la nivelul unităților respective; numărul personalului muncitor la 1000 de locuitori etc. De asemenea, se resimțea lipsa unor criterii rigurose științifice de repartizare a obiectivelor industriale pe teritoriul țării, fapt ce avea consecințe asupra vieții economico-sociale.

Întemeindu-și gândirea pe analiza atentă a realităților concrete, Congresul al IX-lea a readus în centrul teoriei și practicii edificării societății socialiste ideea rolului determinant al forțelor de producție pentru dezvoltarea echilibrată și în ritm înalt a economiei, progresul fiecărei zone și localități, proces de mare cuprindere în centrul căruia s-a situat industrializarea țării. Repartizarea teritorială a forțelor de producție a fost concepută de Partidul Comunist Român ca o problemă complexă economică, politică și socială și a cărei rezolvare necesită o perioadă de câteva cincinale, fiecare cincinal având, în raport cu celelalte, caracteristicile unei etape superioare cu obiective și sarcini noi corespunzătoare noilor cerințe ale economiei naționale. O astfel de concepție de largă perspectivă, de dezvoltare economico-socială pe trepte succesive a tuturor unităților administrativ-teritoriale este rezultatul gândirii originale a P.C.R., a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu și prezintă o importanță teoretică și practică deosebită.

Un moment important în aplicarea hotărârilor Congresului al IX-lea l-a constituit acțiunea de organizare și sistematizare administrativ-teritorială, acțiune menită să asigure creșterea eficienței activității organelor locale, sporirea inițiativei și operativității acestora, îmbunătățirea legăturilor între organele centrale și unitățile de bază, un control mai eficient și un sprijin mai competent unităților teritoriale. S-a creat totodată un cadru mai favorabil pentru repartizarea rațională a forțelor de producție, a obiectivelor economice pe teritoriul țării, pentru ridicarea mai rapidă a unor zone insuficient dezvoltate și integrarea lor armonioasă în complexul economic-național și pentru asigurarea în fapt a deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor țării indiferent de naționalitate. „Numai pe această cale — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — se asigură ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplinei egalități în ce privește condițiile de muncă și de viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în câmpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării”.

## Industrializarea — pivot al dezvoltării teritoriale

PE MĂSURA creșterii potențialului economiei naționale, fiecare cincinal a antrenat eforturi sporite pentru construirea de noi unități productive și social-culturale, în scopul eliminării

disproporțiilor în repartizarea forțelor de producție în teritoriu, al intensificării dezvoltării tuturor județelor. Astfel, cincinalul 1966—1970 a marcat o îmbunătățire substanțială în dezvoltarea armonioasă a bazei tehnico-materiale a socialismului pe întregul teritoriu al patriei prin alocarea a circa 40 la sută din totalul fondurilor de investiții în localități unde nu exista nici o bază industrială. Cincinalul 1971—1975 a continuat pe un plan superior procesul de industrializare a județelor rămase în urmă și mai ales a municipiilor nou create și a orașelor reședință de județ. În acest sens în toată această perioadă s-a acordat o atenție deosebită stabilirii amplasamentelor noilor obiective industriale și dezvoltării celor existente în concordanță cu potențialul fiecărei unități administrative — baza de materii prime, căile de comunicații, surse de apă și energie, posibilități de recrutare a forței de muncă etc. —, cu necesitățile economiei naționale. Totodată, în vederea corelării pe baze științifice a considerentelor de eficiență economică cu cele de ordin social, la profilul departamental și de ramură al planului național unic s-a adăugat profilul teritorial, iar planul cincinal 1976—1980 a prevăzut sarcini nu numai global pe județe, ci și defalcate pe municipii, orașe și comune. Ca urmare a acestor eforturi, la sfârșitul cincinalului trecut toate județele dețineau capacități pentru o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei, fapt care a constituit un element calitativ nou, hotărâtor în politica de apropiere a nivelului de dezvoltare industrială a tuturor zonelor și județelor țării noastre. Semnificativ pentru succesele obținute după Congresul al IX-lea al partidului în îmbunătățirea repartizării teritoriale a industriei este faptul că, în perioada 1966—1980, în condițiile în care nici un județ nu a realizat o creștere a producției industriale mai mică de 2,5 ori, în județele cu un potențial industrial mai redus producția a sporit de 6 pînă la 13 ori. Dacă în 1968, un număr de 22 de județe obțineau o producție industrială pînă la 5 miliarde lei, iar 15 județe între 5 și 10 miliarde lei, în anul 1982 un număr de 25 de județe realizau o producție de peste 15 miliarde de lei.

Creșterea accentuată a producției industriale în județele mai puțin dezvoltate s-a bazat pe politica judicioasă de investiții, care a prevăzut repartizarea acestora în fiecare etapă, după nevoile majore ale economiei privind valorificarea superioară a resurselor materiale și utilizarea cu eficiență maximă a forței de muncă din toate zonele și județele țării. Rezultanta acestei politici clarvăzătoare este acumularea unui important potențial tehnico-productiv exprimat de valoarea fondurilor fixe aflate în dotarea unităților socialiste și ilustrat de datele incluse în tabel.

Gruparea județelor după valoarea fondurilor fixe din unitățile socialiste

Valoarea fondurilor fixe	Numărul județelor			
	1965	1970	1975	1981
Pînă la 10 miliarde de lei	36	20	8	—
10 mld. lei — 20 mld. lei	4	14	15	7
20 mld. lei — 30 mld. lei	—	6	9	9
30 mld. lei — 40 mld. lei	—	—	5	9
40 mld. lei — 50 mld. lei	—	—	3	4
50 mld. lei —	1	1	1	12

Astfel, în ultimele trei cincinale, unor județe care realizau în 1965 o producție industrială pe locuitor sub media pe țară, cum ar fi Alba, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Covasna, Dimbovița, Giurgiu, Gorj, Iași, Sălaj, Tulcea, Vaslui și Vrancea, li s-au alocat investiții care au crescut în ritmuri superioare celor pe ansamblul țării, ceea ce a avut un rol determinant în procesul de omogenizare economico-socială în profil teritorial.

## Tedință marcantă de omogenizare

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru, omogenizarea economico-socială în profil teritorial, proces cu efecte pozitive atât la nivelul economiei naționale, cât și în planul ridicării nivelului de trai, implică asigurarea unei puternice baze de producție în toate zonele țării, echiparea modernă a întregului teritoriu, astfel încât să se creeze condițiile pentru valorificarea superioară a resurselor naturale și folosirea rațională a forței de muncă, pentru ridicarea continuă a bunăstării tuturor locuitorilor, pentru a asigura prezența clasei muncitoare în toate județele și, pe această bază, dezvoltarea democrației socialiste în fiecare unitate teritorială. În același timp, fiecare județ reprezintă o unitate structurală autonomă care se prezintă sub forma unui ansamblu de corelații și proporții între ramurile producției materiale cu o anumită specificitate în funcție de condițiile naturale locale, de resursele materiale și umane existente, de condițiile istorice, de tradițiile și potențialul creativ al locuitorilor săi, cu și de capacitatea de organizare și conducere a acestora. Cele 41 de unități economice teritoriale își sincronizează activitatea proprie cu funcționarea de ansamblu a economiei naționale iar încadrarea lor organică în complexul economic național își găsește expresia în planul național unic de dezvoltare.

În aceste condiții, diviziunea socială a muncii în profil teritorial devine ea însăși o forță de producție a societății socialiste. „Dezvoltarea puternică a industriei socialiste, amplasarea forțelor de producție și progresul industriei în toate județele, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, au constituit și constituie factorul esențial al victoriei socialismului, al trecerii la făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintarea spre comunism“.

Odată cu sporirea potențialului industrial al tuturor județelor, corespunzător orientării ferme spre dezvoltarea prioritărilor a ramurilor de vîrf care asigură introducerea progresului tehnic și valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, au intervenit mutații importante în structura pe ramuri a industriei fiecărui județ. Astfel, industria constructoare de mașini deține în anul 1981 ponderea principală în producția industrială într-un număr de 29 județe, față de numai 12 în 1965; în județe cum sînt Bacău, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Covasna, Harghita, Maramureș, Olt, Sălaj, Suceava și Teleorman această pondere a crescut în perioada 1966—1981 de 3,5—19,5 ori.

Concomitent cu asigurarea creșterii în ritmuri susținute a producției industriale în fiecare județ, în politica de repartizare a forțelor de producție în teritoriu a fost inclusă permanent agricultura ca ramură de bază a complexului economic național. Această ramură are un important rol în utilizarea mai înaltă a resurselor de muncă mai ales în județele mai puțin industrializate sau cu un număr mai mic de lucrători. Corespunzător, statul a făcut importante investiții pentru dezvoltării bazei tehnice a agriculturii, cu prioritate în aceste județe. Într-un timp relativ scurt eforturile pentru lărgirea bazei tehnice materiale a agriculturii au apropiat treptat zonele țării în ce privește dotarea cu tractoare și alte mașini agricole, proces care va cunoaște o puternică intensificare prin realizarea Programului național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile, aprobat de recenta Plenară a C.C. al P.C.R. și de Marea Adunare Națională, forul legislativ suprem al țării. Corespunzător condițiilor naturale, în toate județele au fost construite complexe pentru sectorul zootehnic. Prin toate acestea, în procesul îmbunătățirii repartizării forțelor de producție în teritoriu s-a asigurat ridicarea gradului de ocupare a populației și creșterea numărului personalului muncitor în toate județele, ceea ce a contribuit la reducerea diferențelor între veniturile populației din diferite județe ale țării.

## O etapă calitativ nouă

AFIRMAREA în toate sectoarele de activitate a noii calități reprezintă linia tactică în strategia dezvoltării forțelor de producție pe teritoriu în etapa inaugurată de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român. În acest sens este semnificativă elaborarea și aplicarea unui important document care se referă la dezvoltarea județelor și sistematizarea economico-socială a teritoriului — avem în vedere Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 — și al cărui obiectiv principal este continuarea politicii de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, dezvoltarea rapidă a tuturor zonelor, apropierea județelor în ce

privește nivelul producției globale (industriale, agricole, construcții etc.) pe locuitor astfel încât pînă în anul 1985 să se realizeze în fiecare județ o producție globală de cel puțin 70 000 de lei pe locuitor. Creșteri mai accentuate decît dinamica medie pe țară urmează să se realizeze în județele mai puțin dezvoltate — Botoșani, Gorj, Ialomița, Maramureș, Mehedinți, Suceava, Teleorman, Vaslui, Vilcea, Vrancea. Ca urmare, decalajul între județele cu cea mai mare și cea mai mică producție pe locuitor va scădea în 1985 la 2,4/1,0, față de 4,1/1,0 în 1965. Ceea ce leagă etapa actuală de perioadele anterioare din strategia dezvoltării teritoriale este aceeași idee călăuzitoare, aceeași orientare fermă a politicii partidului corespunzător căreia un rol de cea mai mare însemnătate în dezvoltarea economiei județelor revine și în viitor industriei.

În acest cadru se evidențiază faptul că orientarea — constantă — cu privire la dezvoltarea ramurilor de vîrf, moderne ale industriei este corelată cu un obiectiv de seamă al concepției de industrializare unitară și de perspectivă a țării și anume cu trecerea la valorificarea superioară a resurselor energetice și de materii prime prin restructurarea industriei, adică prin reducerea ritmurilor și chiar a dimensiunilor producției în ramurile energointensive și creșterea accelerată a ramurilor care valorifică intens resursele naționale. Pentru soluționarea problemelor deosebit de complexe ale asigurării în cel mai scurt timp a independenței energetice a economiei naționale s-au luat în considerare resursele existente în fiecare județ. În acest sens se acționează cu toată hotărîrea pentru atragerea în circuitul economic a tuturor resurselor, inclusiv a celor cu un conținut mai scăzut de substanțe utile sau situate la mari adîncimi, recuperarea și refolosirea materialelor, a diferitelor piese și subansamble, valorificarea potențialului hidroenergetic al fiecărui curs de apă, folosirea energiei solare, eoliene, geotermice, a biogazului și a oricărei surse locale de energie, sporirea preocupării pentru prelucrarea unor materii prime locale etc.

Un element nou în politica economică teritorială este atenția deosebită ce se acordă creșterii în ritm susținut a micii industrie, a artizanatului, pe baza valorificării superioare a resurselor locale de muncă și de materii prime, cu posibilități de adaptare mai rapidă la cerințele societății, inclusiv la cele ale populației.

Modernizarea structurilor economice teritoriale se realizează în prezent în condițiile valorificării potențialului productiv multidimensional al fiecărei zone, inclusiv al celui agricol, a condițiilor pedoclimatice existente în fiecare județ. Una din prioritățile actualului cincinal — a cărei realizare va influența puternic procesul de repartizare armonioasă a forțelor de producție și a producției sociale pe teritoriul țării — o constituie dezvoltarea intensivă a agriculturii, înfăptuirea noii revoluții agrare. Însuși Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 situează în centrul preocupărilor organelor de conducere teritoriale creșterea substanțială a producției vegetale și animale în toate județele. Ca urmare, în 1985 acestea vor realiza în agricultură un volum de activitate de peste 10 000 de lei pe locuitor, nivel care era depășit în 1980 de numai 18 județe, ceea ce va permite concretizarea la nivelul fiecărei unități administrative teritoriale a principiilor autoaprovizionării.

Înfăptuirea programelor de dezvoltare a forțelor de producție în teritoriu va modifica la rîndul său structura populației ocupate, modul de formare, repartizare și utilizare a resurselor de muncă, asigurîndu-se în fiecare județ un număr de cel puțin 400 persoane ocupate la 1 000 de locuitori, în corelație cu factorii intensivi ai dezvoltării, între care productivitatea muncii are rolul hotărîtor.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, repartizarea forțelor de producție în teritoriu se sincronizează cu o amplă acțiune de sistematizare a teritoriului și localităților. De altfel, o funcție principală a sistematizării teritoriale este aceea de a contribui, pe baza analizei condițiilor naturale și social-economice, la amplasarea judicioasă a forțelor de producție. În actualul cincinal, corespunzător concepției de perspectivă cu privire la urbanizarea satelor, un număr de încă 140 comune se vor transforma în orașe agroindustriale — ca o premisă a apropierii treptate a condițiilor de viață de la sate de cele de la orașe. Creșterea populației urbane, dar în mod precumpănitor extinderea funcționalităților de viață urbane ca elemente ale unui tip superior de civilizație la mase tot mai largi ale populației, consolidarea și dezvoltarea în continuare a potențialului economic al fiecărui județ vor permite ca acest proces de importanță națională inițiat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la cel de al IX-lea Congres, să se materializeze prin îmbunătățirea permanentă a nivelului de trai al celor ce muncesc.

Aura CONSTANTIN  
G. CONSTANTIN

## DOCUMENTELE PLENAREI C.C. AL P.C.R.

## ȘI LEGILE ADOPTATE DE M.A.N.

**CONTRACTUL-ANGAJAMENT,***instrument de întărire a autoconducerii și autogestiei economice*

**I**N CUVINTAREA la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, din 29—30 iunie, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că „baza orinduirii noastre socialiste o constituie proprietatea socialistă a întregului popor sau cooperatistă asupra mijloacelor de producție, asupra averii generale. De aceea, sînt necesare măsuri ferme, inclusiv juridice, pentru a asigura apărarea și dezvoltarea continuă a acesteia“.

**Raportul averii naționale —  
patrimoniul unităților economice**

TEZA, cu valoare de axiomă, potrivit căreia în stadiul actual de dezvoltare a societății socialiste în țara noastră proprietatea asupra mijloacelor de producție, respectiv asupra averii generale naționale aparține întregului popor (mai puțin partea care aparține cooperativelor) a impus adoptarea unor instrumente juridice care să statorească, pe cale contractuală, raporturile dintre stat — în calitate de administrator general al proprietății întregului popor — și colectivele de oameni ai muncii care dețin în mod organizat părți din această proprietate. Într-adevăr, este de necontestat faptul că pentru a putea fi exploatate în producție, respectiv gospodărite cu exigență și eficiență, mijloacele de producție trebuie încredințate colectivelor de oameni ai muncii, constituite în unități economice centrale și întreprinderi. Este bine știut că partea din averia generală națională deținută de o unitate economică reprezintă patrimoniul distinct al acesteia, dar care continuă să facă parte integrantă din proprietatea întregului popor.

Patrimoniul unei întreprinderi, constituit din totalitatea drepturilor evaluabile în bani — bunuri materiale, disponibil bănesc și drepturi de creanță — precum și din totalitatea obligațiilor acesteia, pentru a răspunde funcției sale — dezvoltarea generală a societății — trebuie administrat pe principiile autogestiei. În legătură cu aceasta, Hotărîrea recentei plenare a C.C. al P.C.R. subliniază : „Consiliul oamenilor muncii poartă răspunderea directă pentru buna gospodărire și dezvoltarea proprietății socialiste încredințate unității și trebuie să situeze în centrul preocupărilor creșterea mai accentuată a productivității muncii, folosirea intensivă a capacităților de producție, valorificarea superioară a tuturor resurselor materiale, încadrarea strictă în normele și normativele de consum, utilizarea rațională a forței de muncă, ridicarea permanentă a pregătirii profesionale, aplicarea fermă a măsurilor de perfecționare a sistemului de retribuție, mobilizarea tuturor resurselor pentru obținerea unor producții sporite, de înaltă calitate, cu cheltuieli cât mai reduse. Oamenii muncii, în calitatea de proprietari ai mijloacelor de producție — bunuri ale întregului popor — și, în același timp, producători și beneficiari ai valorilor materiale și spirituale, poartă întreaga răspundere pentru condu-

cerea directă a fiecărei unități, pentru folosirea cu maximă eficiență a tuturor mijloacelor materiale și financiare încredințate“.

**Semnificațiile contractului-angajament**

ÎN ADMINISTRAREA averii naționale, buna gospodărire a mijloacelor de producție — pe principiile rentabilității și eficienței maxime — un rol important revine celor investiți la toate eșaloanele cu calitatea de administratori. Plecînd de la această premisă, în Legea cu privire la contractul-angajament, votată la 1 iulie 1983 de Marea Adunare Națională, se prevede introducerea **contractului-angajament** care se încheie între stat, în calitate de administrator general al proprietății întregului popor — reprezentat prin ministere, organe centrale sau locale în subordinea cărora funcționează întreprinderile și centralele — și colectivele de oameni ai muncii din aceste unități. În baza acestui contract personalul muncitor va semna un **angajament individual**.

Pentru ca ministerele, organele centrale și locale să fie investite cu calitatea de administratori în domeniul lor de activitate, potrivit aceluiași text din lege, acestea încheie, la rîndul lor, **contracte-angajament cu statul**, reprezentat prin imputernicirea Consiliului de stat, de primul ministru al guvernului. Toate aceste documente urmăresc să asigure **creșterea răspunderii colective, dar și individuale**, pentru proprietatea comună, pentru dezvoltarea economico-socială a țării, buna gospodărire a mijloacelor materiale și financiare.

Consecințele pe plan juridic, ale încheierii contractelor-angajament sînt precizate de lege, la art. 3, și anume : „Prin contractul-angajament dintre stat și colectivele de oameni ai muncii din întreprinderi și centrale, patrimoniul acestor unități — parte integrantă din proprietatea întregului popor — se încredințează personalului muncitor, în vederea exercitării nemijlocite a prerogativelor și răspunderilor ce decurg din calitatea oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari“.

Din conținutul Hotărîrii Plenarei din 29—30 iunie și ale Legii cu privire la contractul-angajament rezultă că nucleul de bază în administrarea părților din avutul național îl constituie colectivele de oameni ai muncii din unitățile economice, împreună cu organele colective de conducere ale acestora. Subliniînd această latură fundamentală a conceptului de perfecționare a autoconducerii și autogestiei, în cuvîntarea rostită la plenară tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Primind în administrare o parte a proprietății întregului popor, fiecare colectiv de oameni ai muncii are răspunderea directă de a apăra, păstra și dezvolta această proprietate. Prin lege, se stabilește răspunderea consiliului oamenilor muncii ca organ colectiv de conducere a unității și, deci, de administrare, în numele întregului colectiv, a proprietății comune. Consiliul de conducere răspunde în fața adunării generale și a statului democrației muncitorești re-



voluționare pentru buna gospodărire și întreaga activitate a unității respective“.

## Obligații-răspunderi

PLECÎNDU-SE de la funcțiile economice pe care le are, contractul-angajament dintre stat și colectivul de oameni ai muncii din întreprinderi și centrale cuprinde obligațiile ce revin personalului muncitor pentru buna gospodărire și dezvoltarea patrimoniului încredințat, pe baza principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiei economico-financiare.

Enunțînd acest principiu de bază, Legea cu privire la contractul-angajament a statuat principalele obligații care revin, prin semnarea contractului-angajament, colectivelor de oameni ai muncii și anume :

a) utilizarea cu maximă eficiență a mijloacelor materiale și bănești încredințate, realizarea integrală a sarcinilor de plan, introducerea progresului tehnic și ridicarea calității producției, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie și sporirea gradului de utilizare a materialelor refolosibile, asigurarea aprovizionării și a desfacerii producției, creșterea eficienței exporturilor, a rentabilității tuturor produselor și serviciilor și, pe această bază, autofinanțarea întregii activități ;

b) sporirea mai rapidă a productivității muncii decît a retribuțiilor, astfel încît să se asigure atît fondurile necesare majorării retribuiției, cît și resursele pentru acoperirea cheltuielilor generale ale statului ;

c) utilizarea judicioasă a forței de muncă, dimensionarea la strictul necesar a personalului, perfecționarea pregătirii profesionale a personalului muncitor, respectarea strictă a ordinii și disciplinei în muncă ;

d) folosirea fondurilor proprii și a altor fonduri bănești numai în conformitate cu prevederile de plan și ale bugetului de venituri și cheltuieli, cu respectarea strictă a dispozițiilor legale ;

e) dezvoltarea patrimoniului, restituirea fondurilor primite de la societate, constituirea celorlalte fonduri prevăzute de lege, participarea într-o măsură cît mai mare la progresul general al societății.

Traducerea în viață a prevederilor Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din iunie a.c., instituționalizate prin Legea amintită, este încredințată organelor colective de conducere din centrale și întreprinderi, care răspund de modul în care gestionează partea din avuția națională încredințată lor spre administrare. Consiliul oamenilor muncii răspunde nemijlocit pentru stabilirea măsurilor necesare de gospodărire judicioasă a patrimoniului încredințat, valorificarea cu maximă eficiență a întregului potențial tehnic-productiv al unității, îndeplinirea tuturor obligațiilor decurgînd din contractul-angajament față de stat.

O soluție originală a fost adoptată cu privire la poziția juridică a birourilor executive din centrale și întreprinderi, căroră li s-a atribuit calitatea de „gestionari colectivi“. Într-adevăr, prin același text de lege se prevede că biroul executiv al consiliului oamenilor muncii, în calitate de gestionar colectiv al patrimoniului încredințat potrivit contractului-angajament, asigură aducerea la îndeplinire a hotărîrilor consiliului oamenilor muncii și răspunde direct de luarea măsurilor necesare pentru utilizarea fondurilor materiale și financiare, cu respectarea strictă a destinațiilor stabilite prin plan și bugetul de venituri și cheltuieli, precum și a dispozițiilor legale.

Din împrejurarea că birourile executive au calitatea de gestionari colectivi nu trebuie trasă concluzia că directorii sînt scutiți de responsabilitate în administrarea patrimoniului întreprinderilor pe care le conduc. Sub acest aspect, Legea cu privire la contractul-angajament este deosebit de clară : „Directorul întreprinderii și, după caz, directorul general al centralei, președinte al biroului executiv al consiliului oamenilor muncii, prin angajament individual își asumă răspunderea directă a gestionării întregului patrimoniu al unității și pentru aplicarea măsurilor necesare în vederea realizării sarcinilor de plan, în-

tării ordinii și disciplinei la fiecare loc de muncă, respectării hotărîrilor de partid și a legilor țării, îndeplinirii întocmai a tuturor obligațiilor rezultate din contractul-angajament“.

Controlul direct asupra modului în care și-au îndeplinit obligațiile organele de conducere colectivă cu privire la administrarea patrimoniului încredințat prin contractul-angajament îl exercită, în primul rînd, adunarea generală a oamenilor muncii. Sub acest aspect, legea stabilește că consiliul oamenilor muncii, biroul executiv al acestuia, directorul întreprinderii, precum și directorul general al centralei, răspund în fața adunării generale a oamenilor muncii, forul suprem al proprietarilor și producătorilor, pentru modul de gestionare a patrimoniului încredințat și de realizare a tuturor obligațiilor ce revin colectivului oamenilor muncii din contractul-angajament.

Modalitatea de control pe care o realizează forul suprem de conducere a unităților economice este astfel sintetizată prin legea amintită : adunarea generală a oamenilor muncii, pe baza raportului consiliului oamenilor muncii, analizează situația aducerii la îndeplinire a prevederilor din contractul-angajament, stabilind măsurile necesare pentru aplicarea mai fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiei economico-financiare, a principiilor socialiste de retribuție, pentru creșterea eficienței economice.

## Membrii colectivului de muncă

DACĂ pînă la data intrării în vigoare a Legii cu privire la contractul-angajament membri ai colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderi erau considerați toate persoane încadrate cu contract de muncă, după intrarea în vigoare a acestei legi vor exista două categorii de membri :

— membri cu depline drepturi ai colectivelor de oameni ai muncii, care au drepturi egale de a se pronunța cu privire la modul de autoconducere și autogestie a unității și care pot fi aleși în organele de conducere ;

— membri asociați, categorie în care intră acele persoane care au o vechime de sub cinci ani de la data încadrării în unitate, prin contract de muncă.

Prima categorie de membri ai colectivului de oameni ai muncii, existent în unități la data încheierii contractului-angajament, va semna angajamentul individual în termen de 30 de zile de la încheierea acestui contract. Cu privire la cea de a doua categorie de persoane încadrate cu contract de muncă, legea face precizarea că după trecerea perioadei de 5 ani, membrii asociați devin membri cu drepturi depline, calitate în care vor putea alege și să fie aleși în organele de conducere colectivă ; personalul din conducere va fi recrutat numai dintre membrii cu drepturi depline.

Textul de lege menționat stabilește că unitățile socialiste au obligația de a asigura pregătirea profesională a membrilor asociați și perfecționarea pregătirii lor profesionale în raport cu calificarea și cu drepturile prevăzute de lege.

Membrii asociați primesc 50% din sumele ce li se cuvin din fondul de participare la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, iar diferența se consemnează la C.E.C. pe numele acestora, urmînd a fi eliberată la finele perioadei de 5 ani. În cazul în care membrii asociați părăsesc unitatea înainte de împlinirea termenului de 5 ani, din proprie inițiativă, în mod nejustificat, sau ca urmare a desfacerii contractului de muncă din motive ce le sînt imputabile, au obligația să restituie cheltuielile efectuate de unitate cu pregătirea lor profesională, precum și celelalte cheltuieli ale unității de care au beneficiat cu titlu gratuit în perioada respectivă ; de asemenea, membrii asociați pierd dreptul de a primi suma consemnată la C.E.C. potrivit alineatului precedent.

Prin conținutul lor novator, original, documentele de partid adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1983 și Legea cu privire la contractul-angajament vor contribui la întărirea autoconducerii și autogestiei unităților economice, la întărirea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii și a conducerilor întreprinderilor în administrarea exigentă și eficientă a patrimoniului ce li s-a încredințat.

dr. AI. DEȚEȘAN

DOCUMENTELE PLENAREI C.C. AL P.C.R.

ȘI LEGILE ADOPTATE DE M.A.N.

## ACORDUL GLOBAL, element hotărîtor în sistemul de realizare a sarcinilor de producție și a veniturilor

**P**OTRIVIT orientărilor fundamentale formulate la cel de al XII-lea Congres și la Conferința Națională ale partidului, actualul cincinal marchează trecerea la o nouă viziune asupra caracterului dezvoltării economiei naționale — o viziune în care un loc primordial revine factorilor de ordin intensiv, calitativ. Creșterea în ritm accelerat a eficienței muncii sociale, a productivității, reducerea accentuată a consumurilor materiale și energetice, folosirea cât mai judicioasă a resurselor umane sînt cîteva dintre direcțiile considerate de conducerea superioară de partid, personal de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fi în măsură să asigure înfăptuirea unui autentic salt calitativ în întreaga activitate și, implicit, în nivelul de bunăstare al întregului popor.

Tocmai din această lumină a trecerii de la cantitate la calitate, se cer privite și măsurile de excepțională însemnătate adoptate recent atît pe linie de partid — Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuțiilor, cît și la nivelul forului legislativ suprem al țării — Legea cu privire la principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuire a muncii și de repartitie a veniturilor oamenilor muncii. Stipulînd necesitatea legării mai strînse — nemijlocite chiar — a veniturilor oamenilor muncii de rezultatele obținute, cerința asigurării unor corelații fundamentale ale economiei ca elemente de echilibru și progres — între acestea, primordială apare necesitatea creșterii mai accentuate a productivității muncii în raport cu fondul de retribuire — recențele documente programatice și acte normative creează cadrul eficient de afirmare a noii calități, a primatului factorilor calitativi și în această sferă a activității economice. Iar elementul central, placa turnantă a acestei noi concepții o reprezintă generalizarea acordului global ca formă principală de stimulare a creșterii calității muncii în

toate unitățile economice — de la întreprinderi pînă la centrale și ministere economice.

### Caracterul stimulator al acordului global

ÎN CONTEXTUL măsurilor de perfecționare a retribuiri muncii și a repartitiei veniturilor provenite din muncă o atenție deosebită este acordată formei de organizare și retribuire a muncii în acord global, aceasta demonstrîndu-și în practică posibilitățile mai largi de stimulare materială față de celelalte forme de retribuire cunoscute. În cadrul acestei forme de organizare și retribuire a muncii pot fi stimulate atît realizările cantitative cît și, în mod deosebit, cele calitative — încadrarea în consumurile normate de materii prime, materiale, combustibili și energie, realizarea prescripțiilor de calitate, realizarea la termenele stabilite a unor produse sau lucrări, a producției destinate exportului și altele.

Potrivit noilor reglementări, acordul global va fi extins și generalizat la nivelul întreprinderilor, creîndu-se astfel posibilitatea retribuiri pe baza acestei forme de retribuire a tuturor categoriilor de personal care contribuie la realizarea sarcinilor de plan: muncitori, maiștri, ingineri, tehnicieni și celelalte categorii de personal, inclusiv personalul de conducere din întreprinderi. Fiecare colectiv de muncă va încheia cu unitatea — iar la nivelul întreprinderii cu forul tutelar al acesteia — un contract de acord global în care va fi prevăzută obligația executării într-un anumit termen a unui produs complet — a unui obiect fizic sau a unei producții fizice — pentru care se va acorda o sumă corespunzătoare, determinată în raport cu manopera normată pentru executarea sarcinilor prevăzute în contract. Stabilirea sarcinilor de muncă pentru fiecare colectiv în parte, cu anticipație, precum și cuprinderea în această formă de retribuire a întregului personal din cadrul unei unități de producție va asigura concentrarea eforturilor tuturor oamenilor muncii pentru realizarea la termen a producției

planificate, creșterea răspunderii acestora în buna gospodărire a mijloacelor de producție. Fiecare colectiv de oameni ai muncii va fi astfel direct interesat să-și organizeze mai bine activitatea, asigurînd utilizarea integrală a capacităților de producție, folosirea intensivă a mașinilor și utilajelor, economisirea resurselor materiale de producție.

Conform prevederilor cuprinse în Legea recent aprobată, suma cuvenită personalului care lucrează în acord global se va stabili în raport direct cu cantitatea de produse fizice realizată și se va acorda integral sau se va diminua în funcție de realizarea condițiilor ce vor fi prevăzute în contractul de acord global referitoare la încadrarea în consumurile normate, la respectarea prescripțiilor de calitate. Pentru unele categorii de personal, cum ar fi spre exemplu conducerea întreprinderilor și compartimentele funcționale, se are în vedere realizarea producției destinată exportului, realizarea la termen a întregii producții fizice contractate și altele.

Retribuția personalului cuprins în acord global, stabilindu-se în raport direct cu gradul de realizare a sarcinii de producție ce se va contracta, nu va fi plafonată atît în cazul depășirii cît și în cel al nerealizării acesteia. Spre exemplu, muncitorii care participă direct la realizarea produselor vor fi retribuiți în raport cu cantitatea de produse fizice realizate, cu condiția respectării parametrilor de calitate stabiliți și a încadrării în normele de consum la principalele materii prime, materiale, combustibili și energie, independent de rezultatele obținute pe total secție, atelier, șantier, lot și altele similare, în care își desfășoară activitatea. Suma cuvenită în acord global urmează să se repartizeze între membrii formației în raport cu cantitatea de produse realizate. În cazul muncitorilor care, în cadrul acordului global, vor lucra în acord individual, retribuția ar urma să se acorde în raport cu cantitatea de produse realizate de fiecare, în mod nelimitat, cu respectarea condițiilor prevăzute în contract; în ce privește muncitorii care în cadrul acordului global lucrează în acord co-

lectiv retribuția ar urma să se acorde în raport cu producția realizată, timpul efectiv lucrat, retribuția tarifară și aportul adus de fiecare la realizarea sarcinilor, cu respectarea condițiilor prevăzute în contract. Muncitorii din activitățile de întreținere și reparații, sculării, transport intern, depozite și altele vor fi retribuiți în raport cu gradul de realizare a producției fizice proprii sau a subunităților deservite, cu condiția respectării calității la lucrările ce le revin și a încadrării în consumurile normale de materii prime, materiale, combustibili și energie.

Maiștrii, personalul tehnico-productiv și celelalte categorii de personal urmează să fie retribuiți în raport cu gradul de realizare a producției fizice contractate de către unitățile din care fac parte, cu condiția realizării sarcinilor din contractul de acord global și anume: realizarea producției destinată exportului, calitatea prevăzută, încadrarea în cheltuielile materiale, realizarea la termen a întregii producții fizice contractate. În ce privește personalul de conducere al întreprinderii, precum și personalul din compartimentele funcționale, aceste categorii de personal ar urma să fie de asemenea retribuite în acord global în raport cu gradul de realizare a planului producției fizice pe total întreprindere, cu condiția respectării prevederilor din contract pentru această categorie de personal (planul de export, producția marfă vândută și încasată, producția netă, realizarea la termen a producției fizice contractată la nivelul întreprinderii).

Un element nou reglementat prin Legea amintită și care va contribui la creșterea eficienței acordului global îl constituie și faptul că suma convenită pentru lucrările sau producția realizată se va acorda formației indiferent de numărul de personal cu care aceasta a lucrat. Se creează în acest fel posibilitatea ca veniturile personalului muncitor cuprins în acord global să crească atât ca urmare a obținerii, într-un termen mai scurt, a producției contractate cu respectarea condițiilor stabilite, cât și ca urmare a realizării producției contractate la termenul prevăzut dar cu un număr mai mic de personal în formație. Se asigură în acest fel premisele unei legături directe între interesele fiecăruia de a obține o retribuție mai mare și interesele întregii societăți de a se obține o creștere mai accentuată a productivității individuale a muncii și pe fiecare unitate de producție în parte.

Iată și o ilustrare a acestui mecanism. Vom considera cazul unei formații de 40 de muncitori care a contractat pe o perioadă de o lună o producție de 1000 de piese; în contractul de acord global se prevede suma de 92000 lei. Dacă formația realizează sarcina asumată cu respectarea condițiilor prevăzute în contract, referitoare la normele de calitate și normele de consum, formația va încasa suma de 92000 lei, revenind fiecărui membru din formație, în medie, 2300 lei. În ipoteza în care aceeași formație realizează sarcina contractată într-un termen mai scurt, spre exemplu în 22 zile, până la sfârșitul lunii va avea po-

sibilitatea să execute peste sarcina contractată încă 100 piese primind în plus 9200 lei deci un total de 101200 lei, ceea ce va face ca membrii formației să beneficieze de o retribuție medie mai mare cu 10%, respectiv de 2530 lei. În situația în care formația va realiza producția contractată în termenul stabilit dar vor lucra pentru aceasta 36 muncitori în loc de 40, suma prevăzută în contract acordându-se celor 36 muncitori care au realizat producția în condițiile unei productivități a muncii superioare celei prevăzute în contract, se va asigura o retribuție medie de 2555 lei.

### Fundamentarea superioară a sarcinilor de plan

PORNIND de la principalele perfecționări aduse formei de retribuție în acord global, atât sub aspectul conținutului cât și sub aspectul sferei de cuprindere a acestuia, considerăm că este interesant de reținut atenția și asupra unor aspecte privind aplicarea practică a acordului global ca și asupra principalelor direcții în care trebuie acționat așa încât acesta să răspundă în condiții cât mai bune nevoilor de stimulare materială din unități, în contextul mai larg în care este conceput actualul mecanism economico-financiar. După cum este cunoscut, ceea ce caracterizează forma de retribuție în acord global, spre deosebire de alte forme de acord, este contractul ce se încheie pentru realizarea în condiții determinate, a unei anumite sarcini cantitative de producție, la nivelul planului producției fizice pentru întreprindere și dedusă ulterior din acesta pentru subunitățile de producție. Contractul de acord global nu trebuie privit însă ca un act juridic propriu-zis, ci ca o pirghie de esență economică, ca un instrument practic de analiză și dimensionare a tuturor parametrilor mențiți să asigure realizarea sarcinilor contractate, să canalizeze eforturile colective spre realizarea laturilor calitative în legătură cu care este interesată întreaga întreprindere. Modul în care este conceput contractul de acord global prezintă o importanță deosebită întrucât în el se concretizează atât interesele formației și ale fiecărui membru al acesteia în parte cât și interesele unității, respectiv ale forului tutelar al acesteia cu care se încheie contractul de acord global la nivelul unității. Importanța încheierii contractului de acord global decurge și din aceea că obligațiile la o analiză prealabilă a condițiilor necesare pentru realizarea fiecărei sarcini ce se contractează, asigurându-se astfel, la scara întregii unități, măsurile tehnice și organizatorice adecvate pentru executarea contractului și aplicarea unei politici în acord cu interesele majore ale acesteia și respectiv ale întregii economii naționale.

În condițiile acordului global la nivelul întreprinderilor, importanța contractului de acord global capătă noi di-

mensiuni întrucât în aceste documente va trebui defalcată întreaga producție fizică a unității, prevăzându-se de asemenea sarcinile de ordin calitativ a căror realizare va garanta îndeplinirea indicatorilor care definesc eficiența economică cu care lucrează întregul colectiv al unității. Numărul de personal ce va trebui prevăzut în contractul de acord global urmează să fie stabilit pe baza unor norme și normative bine fundamentate, care să asigure încadrarea în sarcina de productivitate a muncii planificată și respectiv în numărul mediu de personal planificat pentru unități. La rîndul său, suma globală ce se va prevedea în contractul de acord global va trebui să se bazeze pe manopera real necesară pentru realizarea în bune condiții a sarcinilor de producție ce revin și va trebui să se încadreze în fondul de retribuție planificat unității și destinat retribuției în acord global pentru perioada la care se referă contractul.

Aplicarea acordului global în noile condiții necesită un aport mai substanțial de gândire din partea tuturor specialiștilor din unități pentru găsirea soluțiilor concrete de aplicare a acordului global potrivit specificului diferitelor locuri de muncă și activități din fiecare unitate în parte. Ne referim, spre exemplu, la necesitatea stabilirii modalităților concrete de urmărire a consumurilor normale la nivelul formațiilor cu care se încheie contractul de acord global, pentru acele materii prime, materiale, combustibili sau energie a căror economisire prezintă un interes major pentru unitate, respectiv pentru economia națională; de asemenea, la stabilirea sarcinilor de plan defalcate până la nivelul echipelor de muncitori în condițiile unui grad echilibrat de încărcare al acestora. Sub acest aspect, sarcini sporite revin compartimentelor de planificare, organizarea producției și a muncii, compartimentelor de urmărire a producției, de control tehnic de calitate, precum și maiștrilor, șefilor de ateliere și de secții, tuturor specialiștilor care prin atribuțiile de serviciu sînt legați într-un fel sau altul de aplicarea corectă a acordului global.

AVANTAJELE pe care le oferă generalizarea acordului global la nivelul întreprinderilor nu vor putea fi valorificate pe deplin decât dacă ministerele și centralele industriale vor acționa cu toată hotărîrea pentru sprijinirea unităților în asigurarea unor corelații corespunzătoare între toți indicatorii planului de producție, o bună aprovizionare și desfășurare a producției, fundamentarea științifică a normelor de muncă pentru toate categoriile de personal, introducerea unor tehnologii avansate și modernizarea celor existente, calificarea și policalificarea personalului muncitor, un control exigent asupra modului de aplicare a acordului global.

**Adrian NEACȘU**  
Ministerul Muncii

## Producția fizică realizată ritmic, exemplar

**R**EALIZAREA ritmică a producției fizice planificate constituie un factor de certă importanță în asigurarea cantităților de produse necesare economiei în sortimentele prevăzute și, totodată, baza desfășurării unei activități economice rentabile pentru fiecare întreprindere.

Producția anului 1983 la Întreprinderea minieră Horezu a fost temeinic pregătită, astfel încât programele speciale adoptate la Conferința Națională precum și măsurile stabilite la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. cu cadre de conducere și alți oameni ai muncii din industria extractivă din ianuarie a.c. să fie înlăptuite exemplar. În acest scop, au fost adoptate măsuri deosebite, vizând pregătirea din vreme a fronturilor de exploatare, folosirea la randamente ridicate a mijloacelor tehnice din dotare pentru creșterea productivității muncii pe fiecare brigadă și post de lucru.

Ca urmare a înlăptuirii acestor măsuri s-a reușit ca, **pe primul semestru din 1983, să se extragă peste plan 36 000 tone lignit, cu 202 000 tone mai mult decât în perioada corespunzătoare din anul trecut.** Depășirea sarcinilor de plan a avut loc în condițiile reducerii costurilor la 1 000 lei producție marfă cu 93,30 lei, iar a celor materiale cu 77,70 lei, economisindu-se astfel 12,7 milioane lei față de prevederile de plan. Succesul înregistrat constituie o bază solidă pentru mobilizarea în continuare a eforturilor pentru ca sarcinile de producție pe întregul an să fie realizate exemplar. Cum s-a acționat și cum se va acționa în viitor pentru ca producția fizică planificată să fie realizată ritmic?

La rezultatele obținute în primul semestru al anului s-a putut ajunge, pe de o parte, datorită faptului că **sarcinile de producție au fost mai judicios dimensionate**, iar defalcarea pe subunități, mine și cariere a cifrelor de plan a ținut seama de condițiile concrete de exploatare, de opiniile și propunerile competent exprimate de oamenii muncii: pe de altă parte, printr-o **mare mobilizare a tehnicii din dotare și a forței de muncă**, prin realizarea sistematică a măsurilor tehnico-organizatorice mai bine fundamentate vizând pregătirea producției. O altă cale urmată a fost asigurarea mai bună, deși încă nu la nivelul necesar, cu forță de muncă a locurilor productive deficitare, întărirea disciplinei, respectarea

riguroasă a tehnologiilor de lucru, ca și extinderea formei de retribuție în acord și acord global.

Un important rol în obținerea unor cantități de cărbune extras peste prevederile planului l-a avut și **treccera la aplicarea noului program de lucru în 3 schimburi de 8 ore în subteran și în schimburi prelungite în cariere**, fapt ce a determinat o utilizare mai bună a bazei tehnice din dotare și a timpului de lucru, o mai superioară organizare a activității. Este de remarcat faptul că toate aceste măsuri au influențat în mod pozitiv creșterea productivității, astfel că **peste 80 la sută din depășirile de plan au fost obținute pe seama sporirii rodniciei muncii.**

**PENTRU** menținerea în continuare a ritmului înregistrat în primul semestru al anului, având în vedere și faptul că sarcinile din trimestrele III și IV sînt cu mult sporite, atît conducerea întreprinderii cît și cea a sectoarelor productive au stabilit noi măsuri care au în vedere generalizarea experienței înaintate, crearea în avans a unor noi fronturi de exploatare, utilizarea cu randamente sporite atît a mijloacelor mecanizate din dotare cît și a forței de muncă.

În mod deosebit un **accent prioritar este pus pe organizarea superioară a activității în subteran** pentru a se atinge și depăși vizele de avansare planificate, în toate abatajele frontale, pentru folosirea într-o mai mare proporție a parcului din inventar, pentru cuprinderea în acord global a tuturor formațiilor de lucru. În acest scop o mai mare atenție se va acorda pregătirii profesionale a personalului necesar pentru liniile tehnologice ce urmează a fi puse în funcțiune, astfel încît acesta să poată fi repartizat la punctele de lucru de pe utilaje, concomitent cu începerea marșului de pe platformele de montaj sau a efectuării probelor tehnologice la transportoarele de mare capacitate. Se are de asemenea în vedere **diminuarea stocurilor** prin intensificarea livrării cărbunelui extras către depozitele termocentralelor și ale celorlalți beneficiari, ținînd cont de faptul că, prin nepreluarea de către M.E.E. a întregii cantități de cărbune prevăzută în contract, valoarea stocului la finele semestrului I a fost cu mult peste cea normată.

Paralel cu măsurile prevăzute pentru îndeplinirea și depășirea planului pe acest an, o atenție permanentă se

În prima jumătate a acestui an minierii țării au reușit să pună la dispoziția economiei naționale cu peste 4 milioane tone mai mult cărbune decât în primele șase luni ale anului trecut. Față de prevederile de plan la zi, colectivele combinatelor miniere Ploiești și Valea Jiului înregistrează la ora actuală plusuri de 125 000 tone și, respectiv, 4 900 tone cărbune extras și livrat termocentralelor. Importante cantități de cărbune peste planul la zi consemnează și minierii întreprinderilor Sălaj — 7 700 tone, Comănești — 5 400 tone, Voivozi — 1 900 tone.

În același timp, colectivul Întreprinderii miniere din Cimpulung-Muscel, care și-a îndeplinit cu 12 zile înainte de termen sarcinile de plan aferente primului semestru, a intrat în cea de a doua jumătate a anului cu o producție fizică suplimentară de 76 000 tone lignit, depășindu-și, astfel, prevederile angajamentului asumat în întrecerea socialității pe 1983 cu 26 000 tone. În vederea realizării exemplare a planului pe 1981, minierii musceleni traduc în fapte prevederile programului de măsuri tehnico-organizatorice vizînd, între altele, sporirea vitezelor la lucrările de deschidere executate la 20—25 metri liniari pe lună, în cadrul viitoarelor mine de la Aninoasa.

La lucrările de descoperire, datorită eforturilor depuse de excavatoriști și ceilalți lucrători din noile zone ce urmează a fi date în exploatare, cantitatea de steril excavată suplimentar se ridică la 1 133 000 mc, importante depășiri fiind obținute și la lucrările de deschidere și pregătire în subteran.

Rezultatele dobîndite de minierii în prima jumătate a anului sînt dovada concretă a eficienței aplicării noului program de lucru în minieră, care a determinat o îmbunătățire substanțială a folosirii utilajelor din dotare și a timpului de lucru, distribuirea mai rațională a forței de muncă, fapt ce a condus la creșterea continuă a productivității muncii în toate combinatele și întreprinderile miniere din țară.

acordă **pregătirii producției** prevăzute a se realiza în anii 1984 și 1985, producție ce reprezintă creșteri importante (1,87 și respectiv 3,07 ori față de anul 1983). În acest sens, se are în vedere accelerarea lucrărilor miniere de deschidere, a lucrărilor de descoperire, încadrarea strictă în termenele de punere în funcțiune a noilor capacități de producție prevăzute pentru acest an și pentru anii următori. În același scop au fost luate măsuri corespunzătoare pentru **recrutarea forței de muncă**, avînd în vedere volumul mare de lucrări cît și al producției ce urmează a se realiza în viitor.

Înlăptuirea măsurilor preconizate la nivelul unității noastre se poate solda cu o eficiență înaltă numai în condițiile în care la eforturile proprii se vor conjuga și cele ale celorlalți participanți la realizarea lucrărilor de investiții. Avem în vedere în mod deosebit urgentarea lucrărilor de montare și dare în folosință la termenele prevăzute a unor excavatoare de mare capacitate realizate de Trustul de construcții utilaj-minier București.

Oamenii muncii din întreprinderea noastră, conștienți de sarcinile deosebit de importante ce le revin, sînt hotărîți ca și pe mai departe să nu-și precupețească eforturile pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de producție, livrînd industriei energetice cărbune tot mai mult, de calitate și la costuri reduse.

**ing. Vasile OGHRELACI**  
directorul Întreprinderii  
miniere Horezu

# Fundamentarea creșterii suplimentare a productivității muncii

**A**NALIZÎND, în ședința din 22 iunie a.c., proiectul planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anii 1984—1985, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a apreciat că un factor hotărâtor în realizarea prevederilor acestuia — care trebuie considerate ca minime — îl constituie creșterea mai accentuată a productivității muncii; în acest sens, a stabilit să fie introduși indicatori fizici de productivitate în toate ramurile economiei naționale.

Sarcina creșterii suplimentare (față de prevederile din

cincinal) a productivității muncii, formulată încă la Conferința Națională a partidului, din decembrie 1982, și situată pe un loc de frunte în problematica dezbătută de Plenara Comitetului Central din martie a.c., a determinat la nivelul ministerelor, județelor, al centralelor și întreprinderilor ample acțiuni de identificare a rezervelor existente și a posibilităților ce pot fi create în continuare pentru fundamentarea, pregătirea și organizarea unui salt considerabil al acestui indicator, care să ne ridice și din acest punct de vedere la nivelul unor țări cu economie dezvoltată.

Ținând seama de indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, Comitetul județean de partid Brașov a îndrumat conducerile tuturor întreprinderilor din raza sa teritorială să-și elaboreze programe proprii de măsuri în acest sens. Totodată, a fost organizată o expoziție în cadrul căreia unitățile industriale au prezentat, sub forma unor grafice, schițe, machete de produse și tehnologii, realizările obținute în primii doi ani ai cincinalului și principalele prevederi pentru perioada 1983—1985.

## Progresul tehnic

DIN MATERIALELE expoziției a reieșit că, pe ansamblul județului, la dinamica productivității muncii pînă la finele cincinalului o contribuție importantă o va aduce asimilarea de produse noi și introducerea unor noi tehnologii de fabricație, concomitent cu îmbunătățirea indicelui de utilizare a mașinilor și utilajelor (vezi tabelul).

Dotarea tehnică existentă este bună, chiar foarte bună. Ea poate fi pusă deplin în valoare prin introducerea

arată că este posibilă și necesară o intervenție mai eficientă a compartimentelor de concepție, în vederea efectuării unor îmbunătățiri tehnologice care să conducă efectiv la creșterea productivității muncii.

## Contribuția organizării

ÎMBUNĂTĂȚIREA organizării producției, a muncii și a conducerii constituie al doilea factor principal de creștere a productivității muncii. Aici sînt încă rezerve foarte mari. De exemplu, la întreprinderea „Metrom” se are în vedere aplicarea următoarelor căi: creșterea indicelui de utilizare a mașinilor și utilajelor (17,5 la sută din totalul contribuției acestui factor), extinderea poliservirii lor (26 la sută), raționalizarea activităților indirect productive (7,5 la sută), folosirea completă și productivă a timpului de lucru (20 la sută), îmbunătățirea normelor și normativelor de lucru (29 la sută).

La întreprinderea de tractoare este prevăzut să se obțină, încă în acest an, o economie de muncă de aproape 22 649

neritmice a unor piese și subansamble din fabricația proprie sau executate în colaborare. Ca urmare a neajunsurilor în aprovizionare, ritmicitatea producției este și ea necorespunzătoare, uneori trebuind să se realizeze în ultima decadă a lunii mai mult decît în primele două. Or, creșterea productivității trebuie să aibă loc în condițiile unei intensități normale a muncii, fără eforturi suplimentare care pot să afecteze calitatea produselor și să determine uzura excesivă a mașinilor și utilajelor.

## Calificarea profesională

CALIFICAREA și specializarea forței de muncă trebuie să evolueze în pas cu dotarea tehnică și cu progresele în domeniul tehnologiei. Pe această cale s-a estimat că se va putea obține, la întreprinderea de tractoare, o economie anuală de timp de muncă de circa 61 787 ore-om (6% din totalul contribuției factorilor de creștere a productivității muncii pe total întreprindere). În acest sens se au în vedere: testarea psihotehnică a unor categorii de oameni ai muncii; organizarea de noi cursuri de calificare și programe de instruire la locul de muncă; extinderea polcalificării, mai ales în cadrul sectorului mecanic-șef etc. Toate aceste forme la un loc vor da lucrătorilor posibilitatea să aplice corect procedeele tehnologice, să găsească soluții de inovare, să-și manifeste inițiativa în creația tehnică din întreprindere.

## Cointeresarea

ÎN CADRUL factorilor de creștere a productivității, un rol deosebit îl au cointeresarea materială și stimularea morală a lucrătorilor. Condiționarea mai strînsă a veniturilor oamenilor muncii de rezultatele obținute va determina, desigur, un interes general pentru creșterea productivității. Colctivele de muncă din industria județului Brașov au primit cu vie satisfacție Legea cu privire la principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuție a muncii și de repartitie a veniturilor oamenilor muncii — care prevede ca retribuția să crească în raport direct cu gradul de îndeplinire a indicilor planificați de creștere a productivității muncii în fiecare unitate, iar pe viitor, creșterea retribuției tarifare pe întreprindere și sectoare de activitate să fie diferențiată în raport cu creșterea productivității muncii, obținută de fiecare unitate.

Cristea IONIȚA  
Brașov

Contribuția progresului tehnic la fundamentarea creșterii productivității muncii în industria județului Brașov

	Anul		
	1983	1984	1985
Ponderea produselor noi (% din totalul producției marfă)	27,2	43,0	48,9
Numărul tehnologiilor noi ce vor fi introduse	564	609	690
Indicele de utilizare a mașinilor unelte (%)	86	87	87
Ponderea progresului tehnic în totalul factorilor de creștere a W (%)	42,1	50,0	51,0

unor noi tehnologii de fabricație. De pildă, la întreprinderea de autocamioane, numai prin mărirea cu 43 la sută a cantității de piese executate prin extruziune la rece se pot obține (pe lingă 420 tone economii de metal, reducerea necesarului de utilaje cu 46 bucăți și de suprafață productivă cu circa 1 300 mp), diminuarea consumului de manoperă cu 152 000 ore-om, echivalînd cu o economie relativă de 68 persoane. La întreprinderea de tractoare se va putea realiza o economie anuală de 669 142 ore-om numai pe calea promovării progresului tehnic, cum ar fi: introducerea prelucrării găurilor adînci pe agregate speciale, rularea canelurilor la axele canelate în locul procedurilor de frezare, rectificarea simultană pe o mașină a palierelor arborilor motor, miezuirea pe mașini orizontale realizate prin autodotare etc. Aceste exemple

ore-om prin: reorganizarea unor linii de fabricație; organizarea pe verticală a depozitelor de piese la secția montaj; îmbunătățirea activităților indirect productive și de deservire; raționalizarea sistemului de evidență tehnico-operativă; organizarea mai bună a locurilor de muncă la banda de premontaj; extinderea poliservirii; îmbunătățirea condițiilor de lucru prin completarea sistemului de ventilație la turnătorii și forje etc.

Legat de importanța organizării și conducerii producției, trebuie subliniat că productivitatea muncii este afectată negativ, într-o serie de cazuri, de aprovizionarea necorespunzătoare a locurilor de muncă. Se aplică tehnologii de montaj care, teoretic, ar trebui să asigure o productivitate foarte mare — dar care în realitate nu ating parametrii auți în vedere, datorită primirii

# Posibilități de creștere a rentabilității producției de lapte

**A**UTOCONDUCTEREA manencorasă, prin componența sa organică esențială — autogestiuinea economico-financiară, folosește un ansamblu de mijloci, mijloace și răspun- deri prin care asigură realizarea planului de producție în condiții de eficiență economică. Creșterea eficienței economice implică, cu mai multă rezonanță, în întreaga activitate a întreprin- derilor agricole, utilizarea plăgăii beneficiu. Creșterea renta- bilității este condiția funcționalității optime a mecanismului economico-financiar. În sectorul creșterii și exploatării tauri- nelor, importanță deosebită o ramurii producției zootehnice, factorii principali de care depinde rentabilitatea sînt: sporirea randamentelor medii de lapte pe vacă furajată și a numărului de viței la 100 de vaci, creșterea productivității muncii, rațio- nalizarea cheltuielilor materiale, creșterea calității producției, îmbunătățirea sistemului de valorificare a producției de lapte și carne etc.

## O mai bună organizare a activității

**CRITERIUL** esențial de exprimare a eficienței economice, rentabilitatea producției de lapte, se realizează în unități agri- cole socialiste, în gospodării individuale din zonele de deal și munte, în gospodării personale ale membrilor cooperatori, prin- tr-o mare varietate de mijloace și forme de valorificare. Exis- tă însă un număr de ferme de vaci care realizează o rentabili- tate scăzută sau își soldează activitatea încă cu pierderi, la acoperirea căruia participă alte ferme sau subunități de producție și prelucrare din întreprinderile agricole respective. Un mare număr de ferme își asigură rentabilitatea prin sporirea ran- damentelor medii de lapte pe vacă furajată. Pe această cale se asigură și rentabilitatea producției de lapte în gospodăriile populației. Pentru țara noastră, datorită randamentelor medii încă scăzute pe ansamblul ramurii, creșterea acestora reprezintă pe termen lung principala cale de sporire a rentabilității și de asigurare a consumului de lapte prognozat pe locuitor. În- tensivizarea ramurii creșterii vacilor de lapte prin măsuri de sporire a randamentelor medii are largi posibilități de realizare, deoarece antrenează factori de producție ce presupun consu- mări de energie regenerabilă, nu se bazează pe import de mij- loace tehnice, petrol sau furaje. Îmbunătățirea reproducției și selecției, măsurile de sporirea cantitativă și calitativă a bazei furajare prin modele noi de priorități investiționale și prin mai buna gospodărire a resurselor de furaje ieftine reprezintă căi intensive de dezvoltare, care solicită în mai mare măsură factorii de conducere și organizare, decît eforturi financiare. Creș- terea răspunderii șefilor de ferme în sporirea producției și eco- nomisirea resurselor este premisa importantă a realizării auto- gestivii economico-financiare.

Sporirea randamentelor medii pe vacă furajată în gospodări- ile populației se impune ca măsură adecvată acestei forme tra- diționale de creștere a animalelor, în vederea sporirii produc- ției de lapte și realizării rentabilității globale pe ramură. Per- fecționarea sistemului de înșemințări artificiale, a asistenței zooveterinare acordată acestor gospodării, măsurile de îngrijire și bună gospodărire a izlazurilor comunale și de stimulare a producerii furajelor în sistemul de cultură dublă pe suprafe- țele date în folosință membrilor cooperatori de către unitățile socialiste, îmbunătățirile aduse prețurilor de contractare și achiziție vin în sprijinul sporirii producției și rentabilității. În acest fel gospodăriile populației își pot satisface consumul pro- priu, pot contracta cantități sporite de lapte pentru industrializ- are și asigura un surplus de lapte proaspăt și brînză pentru acoperirea nevoilor locale prin intermediul pieței neorganizate.

În sectorul socialist al agriculturii, sporirea rentabilității fermelor de vaci de lapte presupune măsuri de creștere a ran- damentelor medii pe vacă furajată atât în întreprinderile agri- cole de stat, cît și în sectorul cooperatist (cooperative agricole de producție, asociații intercooperatiste, asociații ale produc- torilor individuali din zonele de deal și munte). Pentru fermele de dimensiuni mici, **sporirea randamentelor medii este o cale mai accesibilă de creștere a rentabilității** decît pentru fermele de dimensiuni mari, organizate pe principii de tip industrial. Pentru acestea din urmă, creșterea rentabilității produc- ției de lapte impune deplasarea accentului spre aspectele orga- nizatorice, de sporire a productivității muncii și de raționa- lizare a cheltuielilor materiale. În condițiile în care, în ultimii ani, costurile mijloacelor tehnice, ale furajelor, combustibilului și ale lucrărilor efectuate cu tractoarele și mașinile agricole, nivelul retribuțiilor lunare (respectiv al veniturilor cooperato- rilor) au crescut sensibil, sînt necesare **noi modele de organizare a activității**, pentru a se asigura rentabilitatea producției de lapte. Aceste modele trebuie să se fundamenteze pe astfel de restricții, încît resursele interne să poată fi îmbinate și folosite cu maximum de raționalitate. Autoasigurarea cu furaje a fie- cărei ferme de vaci, realizarea autonomiei energetice, totală sau parțială, prin folosirea unor resurse proprii, buna gospodărire, punerea în valoare a creativității conducerii și a întregului col- lectiv reprezintă condiții ale creșterii rentabilității.

Prin sistemul rațional de organizare a activității și în special prin modul de organizare a bazei furajare, I.A.S. Prejmer (ju- dețul Brașov) a reușit an de an să sporească, în cele șapte fer- me ale sale, randamentele medii și să rentabilizeze producția de lapte. Sporirea sensibilă a randamentelor medii pe vacă fu- rajată, cu 12,3% în anul 1981 față de 1980, în condițiile creșterii cheltuielilor pe vacă numai cu 9,7%, pe ansamblu fermelor, în special datorită costului redus al furajării și organizării pe baze științifice a muncii, a influențat creșterea rentabilității ferme- lor.

Dar trebuie să avem în vedere faptul că nivelul ridicat al rentabilității se poate datora creșterii prețului de producție și acordării unor importante sporuri de preț sub formă de prime. Se poate afirma că rentabilizarea și creșterea rentabilității în unele ferme se realizează, cu prioritate, prin sporirea prețurilor și nu pe baza eforturilor proprii. Evident, dacă avem în vedere pierderile la tineret și creșterea prețurilor unor inputuri, nive- lul rentabilității prețurilor reale este mai scăzut. Cu toate aceș- tea, activitatea fermelor de vaci de lapte de la I.A.S. Prejmer ne oferă un exemplu de organizare a producției în condiții de eficiență economică ridicată.

Un nivel scăzut al randamentelor medii și cheltuieli de pro- ducție ridicate nu pot să asigure rentabilitatea producției de lapte, chiar dacă prețul de producție sau contractare este ri- dicit.

În condițiile scumpirii tehnicii și mai ales ale creșterii cos- tului furajelor, **pragul minim de rentabilitate** (de circa 10%) se poate asigura numai la randamente medii pe vacă de peste 3 000 litri de lapte/an, la unități agricole cu condiții de produc- ție medii și cu o bună organizare a activității.

Îmbunătățirea sistemului de prețuri, prin acordarea primelor pentru producția livrată statului, oferă condiții de rentabilizare a producției de lapte pentru fermele care nu depășesc un anu- mit nivel al costurilor pe hectolitru de lapte. După calculele noastre, fermele care realizează randamente medii pe vacă de 3 000 litri, la un cost de 225 lei pe hectolitru, pot obține 1950 lei beneficii pe vacă, dacă livrează cantitatea respectivă de lapte cu 290 lei/hl. Dacă aceste ferme obțin însă hectolitru de lapte cu 300 lei, pierd 300 lei pe vacă anual. În aceste condiții, un nivel minim de rentabilitate se realizează numai dacă se obțin randamente medii de peste 3 600 litri pe vacă furajată.

La un cost al hectolitruului de lapte de 225 lei se poate realiza o rată a rentabilității de 28,8%, la niveluri ale randamentelor medii de 3 000, 3 500 și 4 000 litri pe vacă anual, numai dacă se menține o creștere constantă a cheltuielilor de producție pe vacă. Această evoluție este însă greu de realizat, ca urmare a unor particularități biologice ale vacilor de lapte. Peste un anumit nivel al randamentelor medii pe vacă furajată, dimpotrivă, costul hectolitruului crește simțitor în raport cu evoluția randamentelor medii. Din aceste rațiuni de ordin economic, orientarea selecției și ameliorării vacilor de lapte trebuie îndreptată spre dezvoltarea raselor mixte de lapte și carne, deoarece rasele de lapte nu satisfac criteriile de eficiență economică globală. Vacile din rasele specializate pentru lapte, care au potențialul biologic de 6 000 litri anual, nu pot asigura obținerea laptelui în condiții de eficiență economică, din fiind costul ridicat al furajelor care intră în componența rațiilor. Asemenea randamente medii impun consumuri ridicate de furaje concentrate și exigente deosebite pentru calitatea furajelor de volum. Dacă la acest argument mai adăugăm și necesitatea sporirii producției de carne de bovine, care în condițiile țării noastre nu se poate realiza prin creșterea raselor specializate de carne, avem imaginea necesității de a se orienta cercetarea științifică spre ameliorarea raselor autohtone, care pot valorifica eficient furajele ieftine și asigura randamente medii de lapte moderate (3 500 — 4 500 litri pe vacă anual), precum și viței cu potențial biologic adecvat transformării furajelor ieftine în mari cantități de carne.

### Valorificarea eficientă a laptelui

UN ROL deosebit în valorificarea laptelui și a produselor lactate din fermele de vaci revine activității de livrare. Laptele se livrează îndeosebi întreprinderilor de industrializare, la prețuri care diferă în funcție de anotimp și de calitate.

Smântina se livrează în stare proaspătă sau fermentată. Reducerea cheltuielilor cu răcirea și depozitarea acesteia (destul de mari în sezonul cald) necesită livrarea smântinii în stare proaspătă, ceea ce permite pasteurizarea în cadrul întreprinderilor de industrializare a laptelui și obținerea unor produse cu calitate alimentară superioară.

Transportul laptelui trebuie făcut rapid și igienic, cu autocisterne speciale sau în bidoane, pentru a se menține calitățile organoleptice. Economii realizate la transport sînt direct proporționale cu capacitatea cisternei și modalitățile de transport. Dacă vom considera costul transportului laptelui în bidoane ca 100%, costul transportului cu o autocisternă de 3 500 litri ajunge la 65%, iar cu cisternă de 4 000 litri — la 35%. Pierderile maxime admise sînt considerate a fi de: 0,12% în cazul transportului cu autocisterne, 0,3% în cazul bidoanelor transportate cu mijloace auto și 0,2% în cazul bidoanelor transportate folosind tracțiunea animală.

Tehnologia valorificării și prelucrării laptelui de consum presupune respectarea unui flux ce cuprinde următoarele segmente: recepția laptelui; curățirea mecanică a laptelui de impurități; răcirea și depozitarea în tancuri izoterme; normalizarea (reducerea conținutului inițial de grăsime); pasteurizarea (joasă, înaltă, instantanee, foarte înaltă); omogenizarea; răcirea și depozitarea laptelui pasteurizat; ambalarea laptelui pentru consum.

Conversivitatea laptelui în diferite produse lactate are valori diferite. Pentru un kg de smântină se consumă 8,3 litri de lapte, pentru 1 kg de unt — 23 litri, pentru 1 kg de lapte condensat — 2,6 litri, pentru 1 kg de lapte integral uscat — 10 litri lapte, iar pentru 1 kg de brînză — 7,7 litri. Aceste consumuri sînt mai mari decît în țări (de exemplu Olanda) care dispun de tehnologii mai moderne.

Dacă pentru fermele de vaci laptele reprezintă produsul final, pentru unitățile industriale de prelucrare el devine materia primă necesară obținerii unor produse mai elaborate, cu valoare mai mare. Realizarea unei repartizări echitabile a veniturilor între sectorul zootehnic (fermele de vaci) și cel industrial este necesar pentru echilibrul economic pe întreg circuitul laptelui.

Din studii efectuate la întreprinderea pentru industrializarea laptelui Ploiești, rezultă că de la un hectolitru de lapte

preluat de la unitățile zootehnice din județul Prahova se obțin venituri de 1,52 ori mai mari prin prelucrarea sub formă de smîntină, față de veniturile realizate din vânzarea cantității respective de lapte de către fermele de vaci. Așa se explică nivelul ridicat al beneficiilor realizate de întreprindere în anii 1980—1981.

Ca urmare a sistemului de prețuri practicat, beneficiile unităților de prelucrare se realizează prin transfer de venit net din agricultură spre industria de prelucrare — și nu prin eforturi proprii.

Prin transformarea laptelui în produse lactate se obține, în unele cazuri, o rentabilitate foarte ridicată. Astfel, în cadrul Consiliului unic agroindustrial Pecica (județul Arad), 1 000 litri de lapte s-au produs cu rezultate economice negative, în timp ce aceeași cantitate prelucrată a asigurat (în 1982) un beneficiu aproximativ de 562 lei unităților de prelucrare.

Stabilirea unei rentabilități reale și așezarea pe baze economice a tuturor activităților impun determinarea pe etape a rezultatului financiar (pozitiv sau negativ) — adică în etapele de: producere, prelucrare primară, prelucrare finală, desfacere — și fundamentarea pe baze științifice a prețurilor produselor în fiecare etapă.

Dacă vom considera sistemul producerii, prelucrării și desfacerii laptelui egal cu 100%, segmentarea acestuia în elemente de intrare (furajele), proces (producție și prelucrare) și elementele de ieșire (desfacere), ne va da imaginea structurii unui model input-output.

Structura sistemului input-proces-output în producție și prelucrarea laptelui (%) în Consiliul unic agroindustrial Pecica

	Total	Producția de furaje	Producția de lapte	Prelucrarea laptelui	Valorificarea produselor lactate
Producția globală	100	13,45	20,01	59,44	7,1
Cheltuieli materiale	100	11,44	15,06	68,10	5,4
Producția netă	100	17,19	29,75	38,06	15,0
Cheltuieli cu munca vie	100	9,38	57,20	26,22	7,2
Cheltuieli totale de producție	100	11,01	23,31	59,78	5,9
Rezultatul financiar (+ ; -)	100	32,24	- 1,15	63,81	5,1

Analiza acestor structuri reflectă faptul că procesul de producție propriu-zis al laptelui (fără furaje) este cel mai deficitar, în el regăsindu-se, în totalitate, pierderile ce nu pot fi recuperate prin transformarea laptelui în produse lactate. Se remarcă totodată că activitățile din amonte (producția de furaje) și aval (prelucrare, desfacere) aduc beneficii. Dacă se fac decontări între ramuri (vegetală și animală), atunci furajele participă cu prețul de valorificare în costul laptelui și se majorează substanțial pierderile în segmentul producției acestuia.

Se impune cu necesitate ca, prin sistemul de prețuri, o parte din beneficiile unităților de prelucrare să fie diminuate și să revină fermelor producătoare de lapte. Dezvoltarea capacităților de prelucrare în cadrul întreprinderilor agricole sau crearea unor unități industriale de prelucrare a laptelui la nivelul consiliului unic agroindustrial, ar asigura creșterea eficienței economice în întreprinderile care produc laptele. Prelucrarea rapidă a laptelui la locul de producție ar contribui la reducerea cheltuielilor de transport-aprovizionare (ca urmare a utilizării unor mijloace de transport adecvate distanțelor, stării drumurilor și volumului producției; transportul laptelui la distanțe mari este neeconomic), ar permite ca produsele secundare obținute prin prelucrare să fie valorificate superior pe plan local, ar asigura utilizarea rațională a forței de muncă de la sate, accentuarea procesului de integrare și o mai bună autoaprovizionare a localităților.

dr. Gh. N. IOSIF  
dr. Letiția ZAHIU  
dr. Gh. FRĂȚILA

## Control preventiv

IN cadrul unei posibile noi reglementări privind activitățile și principalele operații supuse controlului preventiv s-a vorbit și despre posibilitatea antrenării în controlul preventiv și a unor alte compartimente. Antrenarea în exercitarea controlului preventiv și a altor cadre din unități pune însă în discuție următoarea problemă: cine angajează unitatea prin semnătură, alături de conducătorul unității, în toate operațiunile patrimoniale: fiecare conducător de compartiment pentru activitățile și operațiile reparative, avându-se în vedere că prin semnătură sa pe documentele respective a angajat chefulile, sau contabilul șef? După opinia mea angajarea unității trebuie să se facă numai prin semnătura contabilului șef, deoarece după exercitarea operațiunii de control preventiv urmează un circuit al acestor documente care este supus în general atenției acestuia, avind un caracter pur financiar-contabil. Consider de mare importanță elucidarea de la bun început a acestei probleme.

**Mircea NICOLAE**

Cooperativa „Constructorul” din Sibiu

## ECOURI

### Contracte

UNA din problemele deosebit de importante cuprinse în articolul „Adaptabilitate sporită la cerințele beneficiarilor interni și externi, apărut în nr. 9 al „R.E.”, o constituie problema acoperirii cu contracte. În acest sens, atelierul de proiectare produse are ca un prim obiectiv pregătirea cu mult timp înainte a prototipurilor pentru colecțiile destinate contractărilor cu piața internă, cit și pentru prospectarea pieței externe prin crearea și înaintarea pentru omologare a articolelor, desenele și pozițiilor coloristice noi, conform planului de creație. Acestea în majoritate se contractează și se realizează în producția de serie, astfel că gradul de înnoire al producției întreprinderii noastre este accentuat, fiind în ultimii 2-3 ani de 60-65%.

Preocupările colectivului de conducere a întreprinderii sînt canalizate pentru obținerea de cit mai multe contracte la export, atît prin impulsionearea activității de reproducere a mostrelor solicitate de către partenerii externi, cit și prin legături permanente și solicititudine față de cererile întreprinderilor de comerț exterior „Româno-export” și „Confex” București.

**Ana CIUREA**

director la Întreprinderea de stofe din Brașov

★

INTREPRINDERILE din cadrul Centrale Industriale de Autoturisme Pitești-Colibași realizează în cooperare pentru industria de autovehicule rutiere și tractoare, precum și a diferitelor tipuri de motoare, c mare diversitate de piese finite, subansamble, piese brut turnate din fontă și aliaje de aluminiu. Numărul acestor poziții în cooperare (total poziții pe centrală) depășesc cifra de 2.500. Pentru a răspunde rapid la necesitățile economiei naționale, s-a organizat fabricația acestor

produse pe linii, secții și întreprinderi specializate. Specializarea a fost extinsă chiar în cadrul acestor unități nu numai la reper, ci și la operație.

În dorința de a răspunde imediat solicitărilor de modernizare și diversificare a tuturor tipurilor de autovehicule rutiere și tractoare, au fost corelate judicios capacitățile de producție cu cerințele imediate ale oricărui tip de motor de autovehicul și tractor. Vom manifesta în continuare mai multă preocupare pentru realizarea în cele mai bune condițiuni a producției în cooperare.

**Nicolae MATEA**

director general adjunct  
Centrala industrială de autoturisme  
din Pitești

★

REALIZAREA ritmică, integrală a tuturor prevederilor de plan în condiții de înaltă calitate și eficiență, constituie un obiectiv prioritar pentru activitatea întreprinderii noastre. Pornindu-se de la asemenea cerințe au fost luate din timp măsuri pentru îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale a locurilor de muncă, nominalizarea sarcinilor de plan, organizarea mai bună a formațiilor de lucru, respectarea riguroasă a disciplinei tehnologice, precum și pentru întărirea ordinei și disciplinei.

În ce privește nivelul contractării producției pe anul 1983, vă informăm că avem încheiate contracte cadru de cooperare la nivelul întregului an cu beneficiarii noștri, din care întreprinderea de stofe, „Carpatex” și întreprinderea de tricotate din Brașov dețin o pondere de peste 80% din totalul producției noastre de fire.

Menționăm faptul că toate aspectele critice care au fost prezentate în articol au fost analizate cu toți factorii de răspundere din cadrul întreprinderii noastre, fiind materializate în programe complexe de măsuri tehnico-organizatorice.

**Heinz K. FRUHN**

director la Întreprinderea  
„Dona Roșu” din Ghimbav

★

SUBLINIEM cu satisfacție că pe primele luni ale anului 1983, sarcinile la producția marfă au fost îndeplinite de unitatea noastră, iar ritmicitatea a fost de asemenea realizată conform contractelor și planului de producție. Precizăm că în conformitate cu dispozițiile forurilor superioare, contractarea producției marfă la unitatea noastră se perfectează semestrial. Această operațiune are la bază elaborarea balanțelor de produse primite, în cazul nostru, de la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini.

**Ioan ȘTEFĂNESCU**

director la Întreprinderea mecanică  
din Brașov

### Tipizare

REFERINDU-NE la materialul publicat în „Revista economică” nr. 5, sub titlul „Extinderea tipizării produselor și tehnologiilor”, ne exprimăm acordul cu problemele ridicate. Și în ministerul nostru s-a acționat și se acționează continuu pe linia extinderii tipizării pentru toate produsele. Au rămas în nomenclatoarele de produse tipizate 71.000 poziții din 89.000 analizate, urmărindu-se prin aceasta, pe

de o parte, eliminarea din fabricație a tuturor produselor învechite, cu arie de utilizare mai redusă și performanțe tehnico-economice inferioare, și pe de altă parte mărirea și diversificarea producției prin introducerea în fabricație a unor produse noi cu performanțe tehnico-economice superioare.

În anul 1982 s-au elaborat nomenclatoarele de produse tipizate pentru încă 5 grupe noi de produse. Totodată, s-a inițiat și acțiunea de adîncire a tipizării la nivel de componente industriale (ansamble, subansamble, repere) pentru un număr de 51 grupe de produse, acțiune care va conduce la existența în fabricație a unor game dimensionale limitate de ansamble, subansamble și repere componente.

Pentru continuarea acțiunii de tipizare, în acest an, ministerul nostru și-a propus finalizarea lucrărilor de reactualizare a tuturor nomenclatoarelor produselor tipizate aprobate în urmă cu 2 ani, obiectiv cerut de progresul tehnico-științific contemporan, de asimilarea în țară a produselor ce se împotau, de satisfacerea cererilor de export în unele domenii.

**Valeriu STANCIU**

director în M.I.M.U.E.E.

### Capacități

ÎN LEGATURA cu articolul „Utilizarea rațională a capacităților de producție”, publicat în „Revista economică” nr. 4, apreciem că în ultimul timp a crescut substanțial preocuparea colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderile și centralele industriale din industria chimică pentru obținerea de rezultate cit mai bune în utilizarea capacităților de producție de care dispun.

Planul de stat pe 1983 constituie o etapă de mare însemnătate în îndeplinirea obiectivelor actualului cincinal. Nivelul capacităților medii anuale se preconizează să crească cu 6,5% în 1983 față de anul precedent. Sporul de capacități total prevăzut a se realiza în cursul acestui an se estimează a se obține în proporție de circa 27% pe seama creșterii performanțelor tehnice, mai bune organizări a producției și a muncii etc. la capacitățile existente la 31 decembrie 1982.

În vederea utilizării mai depline a capacităților de producție existente în industria chimică, o atenție deosebită se va acorda realizării integrale și la termenele stabilite a tuturor resurselor de materii prime, materiale etc. prevăzute în balanțe. Totodată, conducerile unităților și centralelor industriale vor asigura măsurile cele mai adecvate pentru respectarea obligațiilor contractuale privind aprovizionarea tehnico-materială atît în calitate de beneficiari, cit și de furnizori.

Periodic, consiliul de conducere al ministerului va analiza și va aviza măsurile necesare pentru creșterea gradului de folosire a mașinilor, utilajelor și instalațiilor la care încărcarea capacităților este mai redusă și pe care se realizează produse solicitate la intern și îndeosebi la export.

**A. VLADIC**

director adjunct în Ministerul  
Industriei Chimice

Pagină realizată de  
**Emil ZAMFIRESCU**



# RELAȚIILE ECONOMICE INTERNAȚIONALE ALE ROMÂNIEI

**O**COORDONATA de bază a politicii externe a statului nostru o constituie extinderea în condiții reciproc avantajoase a relațiilor sale economice cu tot mai multe țări, de pe toate continentele, ca o condiție a dezvoltării în ritm înalt a economiei, a creșterii forței materiale și spirituale a României socialiste. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Raportul la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982: „Dezvoltarea unei largi colaborări economice internaționale, a schimburilor economice cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, constituie o necesitate obiectivă pentru buna desfășurare a activității economico-sociale a patriei noastre”.

În prezent, România întreține relații comerciale cu 150 de țări — în creștere cu 15% față de anul 1975 — fiind încheiate cu aceste state peste 300 de acorduri și înțelegeri comerciale și de colaborare economică. Cu legitimă mîndrie, Raportul la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R. aprecia că: „Se poate spune că țara noastră și-a amplificat, mai mult ca oricînd, colaborarea cu alte state, are prieteni pe toate meridianele, se bucură de un binemeritat prestigiu pe arena mondială, politica sa fiind apreciată și respectată ca o contribuție de seamă la cauza independenței popoarelor, a destinderii și păcii în lume”. Concepția dinamică asupra schimburilor economice externe, a partidului și statului nostru, în concordanță cu realitățile lumii contemporane, este reflectată de atenția acordată asigurării unui cadru instituțional cît mai favorabil formelor moderne de cooperare economică internațională. Pe baza numeroaselor acorduri și înțelegeri de cooperare economică încheiate, firmele românești de comerț exterior desfășoară în prezent o vastă activitate de cooperare industrială, tehnico-științifică, participă la societățile mixte de producție și comerciale, bancare, transporturi, asigurări în țară ca și în străinătate. Este subliniat faptul că și în condițiile conjuncturii nefavorabile de pe piața mondială, din ultimii ani, țara noastră a continuat să acționeze cu perseverență pentru diversificarea schimburilor economice și extinderea cooperării în producție cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. O atenție deosebită a fost acordată măsurilor vizînd sporirea exporturilor și gospodărirea judicioasă a fondurilor destinate importurilor în vederea realizării unei balanțe comerciale active, în scopul realizării valutei necesare pentru restituiră a unei părți din datoria externă.

## Diversificarea pe zone geografice a schimburilor

ANALIZA structurii comerțului nostru exterior pe grupe de țări evidențiază atenția pe care România o acordă dezvoltării colaborării economice cu țările socialiste. Astfel, deși, țările socialiste în ansamblu au o pondere de circa 10% în comerțul mondial, în structura comerțului nostru exterior ele se regăseau cu o pondere de 43,6% în anul 1981, din care țările membre C.A.E.R. — 38,3%. După cum arată datele din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1  
Structura comerțului exterior al României  
pe grupe de țări (în %)

Grupe de țări	1970	1975	1980	1981
— Țări socialiste, din care țările membre C.A.E.R.	56	44,8	40,6	43,6
— Țări în curs de dezvoltare	8,2	18,5	28,8	26,9
— Țări capitaliste dezv.	35,8	36,7	30,6	29,5

aceasta este o constantă a politicii românești de comerț exterior. Vorbind la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982 despre perspectivele dezvoltării colaborării economice între țările membre C.A.E.R., secretarul general al partidului arăta: „În momentul de față considerăm că trebuie să punem pe primul plan găsirea soluțiilor pentru satisfacerea în mai bune condiții a nevoilor țărilor membre de energie, combustibili și materii prime, realizarea unei specializări și cooperări în producție în vederea folosirii depline a capacităților de producție create și a reducerii cheltuielilor de investiții într-un sector sau altul”. Astfel, balanța comercială a grupei de produse „combustibili, materii prime minerale, metale” indică pe ansamblul țărilor membre C.A.E.R. un excedent de 31 miliarde ruble (intervalul

1976—1980), ceea ce demonstrează capacitatea potențială a acestor țări de a-și acoperi din resurse proprii nevoile de astfel de materii prime printr-o mai bună corelare a schimburilor reciproce.)

Pronunțîndu-se și acționînd cu consecvență pentru dezvoltarea colaborării cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, România acționează totodată pentru lărgirea colaborării și cu celelalte state, atît cu țările în curs de dezvoltare cît și cu țările capitaliste dezvoltate, pe baza principiilor coexistenței pașnice, ale egalității și avantajului reciproc. În concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, depășirea actualelor dificultăți din economia mondială nu se poate realiza decît cu participarea largă a tuturor statelor prin intensificarea colaborării economice și în alte domenii.

Acționînd concret pentru traducerea în viață a cerințelor instaurării unei noi ordini economice internaționale, pentru lichidarea decalajelor economice, România și-a propus și a reușit să dea un deosebit impuls schimburilor sale economice și cooperării cu țările în curs de dezvoltare. Tendința de omogenizare a dezvoltării schimburilor pe zone geografice este pusă în evidență de calculul indicelui de concentrare a schimburilor pe cele 5 continente și 7 zone geografice mari. Astfel, pe continente indicele de concentrare a scăzut de la 0,8360 în 1970 la 0,6498 în 1981.

Tabelul nr. 2

## Structura exportului României pe continente și zone

Zone	Ponderea în exportul românesc (%)		
	1970	1975	1981
Europa	82,68	71,84	58,50
Asia, din care :	11,77	17,68	26,57
Orientul Apropiat și Mijlociu	5,11	9,11	19,53
Asia fără O.A.M.	6,66	8,57	7,04
Africa	3,01	5,27	6,47
America, din care :	2,25	4,08	7,24
America de Nord	0,97	2,21	5,26
America Latină	1,28	1,87	1,98
Oceania	0,04	0,06	0,11

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România. București, 1982.

Scăderea indicelui de concentrare a schimburilor se datorează, în primul rînd, diminuării ponderii deținute de continentul european în cursul ultimului deceniu, paralel cu creșterea puternică a ponderii Asiei, Africii și Americii. Detalierea pe zone evidențiază o și mai accentuată dispersie a schimburilor (indice de concentrare mai mic) și în continuă scădere (de la 0,8138 în 1970 la 0,6266 în 1981), respectiv lărgirea ariei geografice a schimburilor.

## Dezvoltarea economică, la baza creșterii intensive a exporturilor

POZIȚIA României de țară socialistă în curs de dezvoltare se reflectă, pe planul activității de comerț exterior, prin volumul acestuia pe cap de locuitor care era în 1980 de 1 008 \$/loc. față de 2 207 \$/loc. Bulgaria, 1 961 \$/loc. Cehoslovacia, 1 672 \$/loc. Ungaria, 2 174 \$/loc. R.D. Germană. Această situație evidențiază faptul că numai prin dezvoltare economică poate crește participarea în condiții eficiente la diviziunea internațională a muncii. În același timp, dezvoltarea interdependentă a economiei mondiale, legitate ce nu mai poate fi ignorată în epoca actuală, face ca dezechilibrele, crizele de structură, financiar-valutare, politice să se răsfrîngă asupra tuturor participanților la relațiile economice internaționale, deci și asupra comerțului exterior al României.

În aceste condiții dificile pe piețele de export, România a reușit să obțină în anul 1982 un excedent al balanței comerciale de 1,8 miliarde dolari.

<sup>1)</sup> F. Măgareanu — „Comerțul exterior al țărilor europene membre ale C.A.E.R.”, Revista economică nr. 45/1982.

Tabelul nr. 3  
Dinamica exportului unor produse ale industriei  
constructoare de mașini

		Producție	Export	Pondere exportului în produc- ție (%)
Tractoare (buc.)	1980	70 873	48 299	68
	1981	68 093	66 122	97
Nave maritime (buc.)	1980	17	5	30
	1981	26	13	50
Strunguri (buc.)	1980	7 779	2 300	30
	1981	7 944	2 296	29
Locomotive elec- trice și Diesel pentru linii magistrale (buc.)	1980	276	59	21
	1981	249	152	61
Autoturisme de oraș (buc.)	1980	79 321	14 321	19
	1981	80 082	21 765	27

Sursa: Anuarul statistic al R. S. România, București, 1982.

În evoluția postbelică a comerțului exterior românesc (1950-1981) anul 1979 a marcat punctul de intersecție între curba reprezentând dinamica producției industriale și curba reprezentând dinamica exportului, respectiv momentul în care dinamica exportului a depășit-o pe cea a producției industriale, fenomen ce se menține și în prezent. Aceasta ilustrează forța industriei românești de a oferi pe piața mondială produse competitive, într-un volum tot mai mare. Citeva exemple din nomenclatorul de export al industriei noastre constructoare de mașini ilustrează elementul aceasta (vezi tabelul nr. 3).

La grupa produse chimice, România — care se situează între primii 10 producători mondiali — deține o pondere de circa 1% din piața mondială de export a produselor chimice, poziție net superioară ponderii medii în exporturile mondiale ale țării noastre, care este de 0,6 la sută. Această evoluție se datorește importanțelor investiții efectuate în dezvoltarea chimiei organice și anorganice care să valorifice superior resursele naturale ale țării.

În același timp, trebuie subliniat faptul că orientarea către autogestiunea valutară a ramurilor, directivă de bază a politicii de comerț exterior, nu s-a realizat decât începând cu anul 1981. Grupe de mărfuri cum sînt „materii prime pentru producția mărfurilor alimentare”, în loc să contribuie prin excedent valutar la acoperirea marelui deficit creat în balanța de plăți de importul de „combustibili, materii prime minerale, metale” (34 miliarde lei în 1981), au accentuat acest deficit de balanță (cu alte 7 miliarde de lei). Este momentul să reconsiderăm modul de utilizare a pămîntului ca principală resursă naturală a țării direcție în care programul recent adoptat de utilizare rațională a solului va juca un rol important.

În spiritul concepției potrivit căreia comerțul trebuie să reprezinte un instrument eficient al creșterii economice, un factor de valorificare superioară a resurselor naturale și de forță de muncă, în țara noastră contribuția comerțului exterior la realizarea venitului național este în creștere, depășind în prezent 31%. Volumul exportului realizat în 1982 a fost de 151,8 miliarde lei, iar în structura exportului a sporit ponderea mărfurilor cu grad ridicat de prelucrare, care au deținut circa 57% din volumul total al exportului. În totalul importului, care a fost în 1982 de 124,9 miliarde de lei, o proporție covârșitoare o dețin mijloacele de producție, fapt semnificativ pentru efortul de dezvoltare pe care îl face în prezent țara noastră (vezi graficul).

În viitor sînt de așteptat perfecționări structurale ale importurilor, generate de reducerea consumurilor specifice de materii prime în industria prelucrătoare, acoperirea necesarului de materii prime pentru industria ușoară și alimentară din producție proprie, concomitent cu intensificarea participării la transferul internațional de tehnologie, ca o caracteristică a etapei de dezvoltare intensivă a economiei, pe care o parcurgem în prezent.

Ponderele mare pe care combustibili, materiile prime alimentare și nealimentare, metalele o au în volumul total al importurilor — peste 70% — face ca balanța comercială să fie sensibilă la evoluțiile de prețuri la materii prime de bază, inclusiv petrol. Astfel, „șocurile petroliere” din anii 1973-1974 și 1979-1980 se reflectă prin amplitudini ale dezechilibrului balanței comerciale.

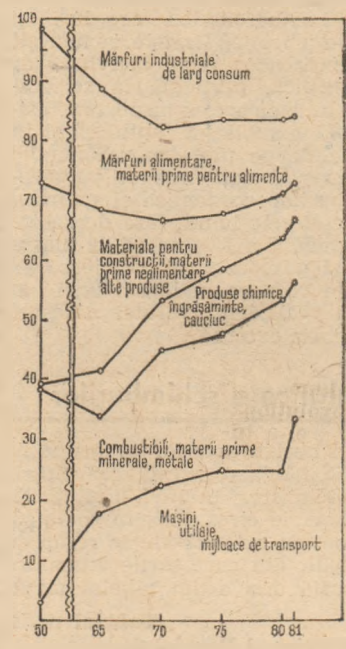
A privi rezultatele comerțului exterior izolat de celelalte posturi ale balanței de plăți este o practică ce poate prejudicia rezultatele relațiilor economice externe în ansamblu. Astfel, alături de echilibrul balanței comerciale pe grupe de produse, mașini și utilaje, trebuie avut în vedere și echilibrul balanței teh-

nologice, respectiv comerțul cu licențe, modul de valorificare pe piața externă a produselor și tehnologiilor originale, protecția și valorificarea drepturilor de proprietate industrială. Tot atât de importantă este însă și aplicarea cu promptitudine a licențelor importate, știut fiind faptul că timpul curge în defavoarea depozitarului de licențe.

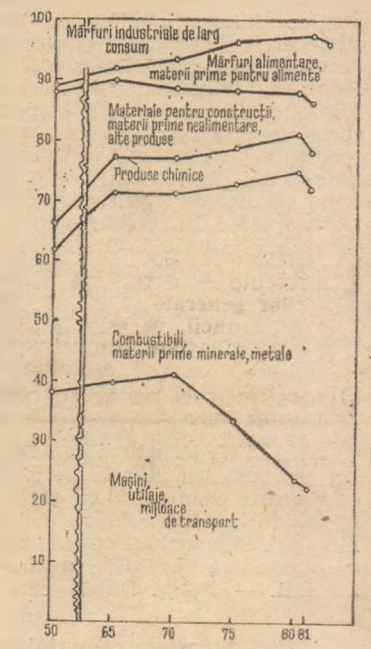
Corelații deosebit de interesante există și între celelalte capitole ale comerțului invizibil și balanța comercială. Spre exemplu, exportul indirect pe calea turismului internațional a o serie de produse agricole, de produse ale industriei ușoare, artizanat, contribuie la multiplicarea de câteva ori a încasărilor valutare pe produs. La fel, termenul de recuperare a investițiilor făcute pentru dezvoltarea capacităților de cazare și agrement turistice este mult mai rapid decît în orice alt domeniu economic. Atrăși tocmai de acest specific al turismului mulți deținatori de capitaluri de pe piața internațională sînt interesați în plasamente prin acțiuni de cooperare în domeniul turismului, în special în zone de mare atractivitate, cum este țara noastră.

Dezvoltarea serviciilor comerciale-bancare de mobilitate, garanțare și asigurare a creditelor de export poate, de asemenea, genera facilități importante în desfășurarea operațiunilor curente de import-export, în primul rînd prin evitarea creditelor pe termen scurt, cu dobînzii exorbitante. „Formula românească de cooperare”, cu plata în produse obținute în obiectivele construite prin cooperare, ca și celelalte forme de cooperare industrială practicate de țara noastră vin în întîmpinarea posibilităților economice, financiare de plată ale unor țări în curs de dezvoltare partenere, oferind oportunități pentru ambele părți.

Mulți economiști din statele capitaliste dezvoltate au și teoretizat configurația unei viitoare diviziuni internaționale a muncii, în care țările capitaliste dezvoltate le revine rolul de furnizori de servicii: cercetare științifică — dezvoltare tehnologică, engineering, know-how, management, marketing, ser-



Structura exporturilor pe grupe de mărfuri



Structura importurilor pe grupe de mărfuri

vicii financiare, comerciale, transport, asigurări, toate foarte bine remunerate datorită poziției de monopol pe care și-o doresc cît mai exclusivă, restul țărilor urmînd să rămîna furnizori de mărfuri și servicii în sens tradițional.

Iată de ce un obiectiv al noii ordini economice internaționale îl constituie accesul tuturor țărilor, în special al celor în curs de dezvoltare la dezvoltarea sectorului terțiar, în sensul de știință, tehnică, învățămînt, management etc., care să le asigure premisele unei dezvoltări independente, lichidării cît mai rapide a decalajelor din lumea contemporană.

Noțiunea tradițională de „comerț exterior” a devenit în prezent prea strîmă pentru a putea acoperi, prin sfara sa, întreaga diversitate de operațiuni prin care se efectuează în prezent transferul de bunuri, servicii, drepturi de proprietate intelectuală între națiuni. Departe de a fi numai o construcție teoretică, noțiunea de relații economice internaționale desem-

dr. Ioan GEORGESCU

(Continuare în pag. 20)

# PARTICIPARE INTENSĂ, RESPONSABILĂ LA REALIZAREA PLANULUI

**I**N MOD TRADIȚIONAL și în virtutea atribuțiilor conferite de lege, adunările generale ce au loc în întreprinderi după încheierea bilanțului pe primul semestru au o ordine de zi delimitată, cu rolul de a desprinde, din aprecierea retrospectivă a activității — cu punctele sale „tari” și „slabe” — și din cîntărirea atentă a rezervelor nou apărute, căile și acțiunile capabile să garanteze realizarea integrală a sarcinilor și angajamentelor anuale.

Același cadru tematic general îl vor păstra adunările generale ale oamenilor muncii sau ale reprezentanților acestora, și în runda ce va debuta peste câteva zile. Ceea ce le va conferi însă o puternică notă aparte vor fi **accentele de ordin calitativ**, impactul la nivel de masă, în mediul microeconomic, al analizelor făcute în Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din mai, la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, la recenta Plenară a Comitetului Central, al orientărilor și indicațiilor date cu aceste prilejuri de tovarășul Nicolae Ceaușescu, al Legii cu privire la principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuție, adoptată de Marea Adunare Națională.

„**Avem în vedere** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste de la finele lunii trecute — o creștere a rolului adunărilor generale și al consiliilor oamenilor muncii, ca organe democratice ale producătorilor, proprietarilor și beneficiarilor întregii activități economico-sociale. Dorim să dăm noi dimensiuni democrației muncitorești, revoluționare, participării clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la întreaga conducere a activității economico-sociale din toate sectoarele.”

Aceste noi dimensiuni de înțelegere, inițiativă și responsabilitate în rezolvarea problemelor fiecărei întreprinderi trebuie să caracterizeze pregătirea, desfășurarea și rezultatele actualelor adunări generale.

## O treaptă în plus în acest an va înlesni racordarea cu planul din 1984

FAPTUL că în prima jumătate a anului, planul producției industriale a fost depășit cu peste 6 miliarde de lei denotă punerea în valoare a noi posibilități pentru dezvoltarea activității prin folosirea intensivă și buna gospodărire a resurselor tehnice materiale, energetice și de muncă. Aceste posibilități rămân mobilizate și în semestrul II, este chiar de presupus că aportul lor va fi și mai mare, întrucît modalitățile de a le fructifica sînt deja testate. Așa că încheierea anului cu o producție industrială suplimentară de cel puțin 12 miliarde de lei este perfect posibilă și necesară.

Necesară din două motive. O dată, pentru că 1983 are un rol hotărîtor pentru compensarea efectelor unor greutăți manifestate în primii doi ani ai cincinalului. A doua oară, pentru că un plus la producția din acest an nu numai că va satisface mai bine nevoile economiei naționale, dar va face mai temeinică pregătirea îndeplinirii sarcinilor din anii 1984—1985 care, așa cum rezultă din proiectul planului de dezvoltare economico-socială adoptat nu de mult de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., vor marca vîrfurile de curbă în dinamica cincinalului, prin sporuri însemnate la producția fizică, marfă și netă, ca și la indicatorii sintetici, de eficiență și calitate.

Cele 12 miliarde se vor însuma din contribuțiile, mai substanțiale sau mai modeste, ale întreprinderilor. Important este ca nici o unitate să nu apară la fine de an cu restanțe fizice, iar acolo unde baza tehnico-materială și desfacerea (îndeosebi la export) sînt asigurate, să se fabrice și livreze produse în plus. Este o datorie de răspundere a consiliilor oamenilor muncii ca, pornind de la analiza datelor ce caracterizează activitatea fiecărei secții, de la măsurile pentru armonizarea capacităților de-a lungul fluxului tehnologic, să calculeze cît mai realist și să prezinte în adunarea generală cifrele actualizate ale angajamentelor. În acest mod întregul colectiv și fiecare lucrător în parte vor avea imaginea clară a ștachetei ce trebuie atinsă — și normal ar fi ca treptele către aceasta să fie cuantificate pe luni, dîndu-le valoarea disciplinatorie a planului.

Atît organizațiile de execuție, cît și unitățile beneficiare (care să antreneze furnizorii de echipamente tehnologice) au datoria de a face totul pentru punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții cu termene în acest an și pe a căror producție se contează la dimensionarea planului pe 1984. Totodată la celelalte obiective, a căror construcție urmează să continue și după 1 ianuarie, trebuie de pe acum reeșalonate, în sensul devansării, graficelor de execuție și cele de livrare a utilajelor tehnologice, astfel ca durata lor totală să se încadreze în noile termene indicate de conducerea partidului.

## Exigențe sporite față de parametrii calitativi

NUMEROASE întreprinderi au obținut creșteri suplimentare ale producției fizice în semestrul I, exclusiv pe seama sporirii peste prevederi a nivelului productivității muncii. Acest indicator trebuie menținut într-o continuă și rapidă ascensiune, dar fiind rolul său de factor propulsor al dezvoltării, la nivelul întregii economii naționale ca și la cel al unităților sale de bază. Va fi, în curînd, dat publicității Programul privind creșterea mai ac-

centuată a productivității muncii; pregătirile în vederea îndeplinirii lui trebuie să înceapă de pe acum, pornind de la măsurile pentru o mai bună organizare a producției și a muncii, pentru perfecționarea profesională a lucrătorilor, care nu necesită investiții.

Se cer puse mai din plin în valoare și rezervele pentru reducerea în continuare a consumurilor și a cheltuielilor materiale, pentru îmbunătățirea calității produselor (lucrărilor, serviciilor), pentru creșterea rentabilității acestora și a activității globale a fiecărei întreprinderi.

Un rol important al adunărilor generale este acela de a educa sensibilitatea și responsabilitatea colectivă față de ampla problematică a acestor indicatori calitativi. Din inventarul punctelor rezolvate ale programului unitar de măsuri pe 1983 și al efectelor obținute, din analizele comparative pe secții, din investigarea modului în care acestea își influențează reciproc rezultatele, din relevarea unor inițiative, unor metode aplicate trebuie să rezulte un diagnostic realist al gradului de implementare a coordonatelor noii calități, detaliindu-se cu răspunderi nominale ceea ce trebuie făcut în continuare pentru ridicarea în ansamblu a nivelului activității economice a întreprinderii.

## Răspunderea pentru apărarea, păstrarea și dezvoltarea proprietății socialiste

ÎN HOTĂRÎREA Plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuție a muncii și creșterea retribuției în acest cincinal se evidențiază: „Adunarea generală a oamenilor muncii, formă superioară de realizare a autoconducerii muncitorești, for prin care clasa muncitoare asigură conducerea întregii activități economice sociale, trebuie să-și îndeplinească integral drepturile și atribuțiile cu care a fost investită, să dezbate și să adopte hotărîri cu privire la întreaga activitate economico-financiară, la gospodărirea și dezvoltarea continuă a proprietății socialiste încredințate colectivului de oameni ai muncii. Totodată, adunarea generală, ca expresie a democratismului orinduirii noastre socialiste, trebuie să exercite un control permanent asupra modului în care consiliul oamenilor muncii, biroul executiv al acestuia, cadrele cu funcții de conducere își îndeplinesc sarcinile, acționează pentru îndeplinirea prevederilor de plan.”

Încă nu pretutindeni, fiecare om al muncii are imaginea clară asupra a ceea ce înseamnă apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste, asupra modului în care el însuși se implică în aceas-

La Darea de seamă pe care consiliul oamenilor muncii o prezintă în fața adunării generale trebuie să ajute la acenșă înțelegere, arătând în ce mod au fost folosite, întreținute, îmbunătățite mijloacele de producție, cum și cu ce rezultate s-a acționat pentru prevenirea avariilor, a accidentelor tehnice, a uzurii premature, pentru recondiționarea și refolosirea pieselor și agregatelor de schimb, ce măsuri au fost luate pentru punerea în funcțiune a mașinilor, utilajelor, instalațiilor noi și a celor inactive. Cu actualele mijloace de producție trebuie obținut sporul de 12 miliarde de lei — utilizându-le mai rațional, mai deplin, dar fără a le forța, fără a pune în pericol integritatea și durata lor normală de viață; deci, indicii intensivi și extensivi obținuți trebuie apreciați în strinsă corelare cu respectarea graficelor de revizii și reparări.

În analiza măsurilor întreprinse de către organele colective de conducere pentru sporirea eficienței a patrimoniului unității și dezvoltarea întregii activități economice este necesar să se țină seama și de faptul că, din acest an, fondul de dezvoltare al întreprinderilor este alimentat și cu părțile sociale depuse de oamenii muncii. Adunarea generală este îndrituită, în mod firesc, să exercite controlul asupra modului cum sint gestionate și folosite aceste sume. Fără îndoială, la majoritatea unităților acestea sint încă prea mici pentru a putea fi utilizate eficient, de pe acum, în acțiuni de dezvoltare; ceea ce nu justifică însă tendința ce apare, de a li se da o destinație pe care legea o admite doar în mod excepțional — aceea de a servi provizoriu la completarea necesarului

de mijloace circulante. Aceasta înseamnă, de regulă, a camufla o slabă gospodărire a resurselor bănești, a satisface o răspundere încălcînd alta.

## O mai largă participare a oamenilor muncii la conducerea unităților economice

DUPĂ CUM este statuat, adunarea generală își desfășoară activitatea prin dezbateri în plen, prin organizarea de adunări ale oamenilor muncii pe secții sau alte unități de producție, prin activitatea consiliilor pe domenii și alte forme de participare a oamenilor muncii la conducerea unității.

Considerăm că maturizarea democrației muncitorești face posibilă și necesară, în prezent, ridicarea calității de conținut a adunărilor pe secții, în sensul ca ele să dezbate problema de esență ale activității; să își exercite atribuțiile de consultare și decizie în ce privește promovarea unor cadre în funcții de conducere, eliberarea din funcție sau desfacerea contractului de muncă în cazul celor care au săvîrșit abateri grave de la disciplina muncii, de la normele eticii și echității socialiste sau care dau dovadă de lipsă de răspundere în realizarea planului.

În ramurile în care a avut loc, în primul semestru, reorganizarea unităților de bază ale producției — brigăzile în industria petrolului, sectoarele în industria minieră — aceste adunări au ca punct important al analizei activității, modul în care s-au asigurat punerea completă la punct a noii structuri, încadrarea cu personal tehnic și de alte

specialități, alcătuirea echilibrată a formațiilor de lucru etc.

Intrucît aplicarea prevederilor Legii cu privire la principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuire a muncii și de repartitie a veniturilor oamenilor muncii începe la 1 septembrie a.c., apare oportun ca actualele adunări pe secții să prilejuiască și popularizarea în rîndul tuturor lucrătorilor a acestui act normativ, a noilor condiții de aplicare a acordului global, a condiționării directe a retribuției și celorlalte venituri ale oamenilor muncii de contribuția fiecăruia la realizarea planului de producție, la creșterea productivității muncii și a eficienței economice.

O atență trecere în revistă a problemelor ridicate în adunările pe secții va oferi consiliilor oamenilor muncii un element de mare valoare practică în pregătirea adunării generale pe întreprindere — și anume imaginea reală a fenomenelor care au influențat în bine sau în rău rezultatele activității. De aici vor putea fi desprinse concluzii mai corecte și mai operaționale decît din simpla interpretare a datelor statistice.

★

Apropiatele adunări generale vor aduce, de bună seamă, încă o confirmare a viabilității sistemului nostru democratic, a tot mai accentuatei comuniuni de interese între întreprindere și colectivul de muncă al acesteia, a capacității oamenilor muncii de a pune în lumină și în valoare rezervele latente, în vederea îndeplinirii la cote înalte de eficiență a sarcinilor economice și sociale.

Dan CONDREA

## Opinii în dezbateri

### PENTRU O ACTIVITATE INTEGRATĂ ÎN CERCETARE

ÎN LEGATURA cu articolul „Organizarea sistemică a activității de cercetare-dezvoltare”, publicat de ing. Gh. Moisescu în nr. 22/1983 al Revistei economice, dorim să prezentăm unele considerații și opinii, în scopul de a contribui la perfecționarea acestei activități.

Sistemul întru totul de acord cu concluziile critice ale autorului, privitoare la necesitatea de separare și îndepărtare a cercetării de producție, de insuficientă conjugare a acțiunilor, și în domeniul nostru de activitate mai persistă astfel de situații: institutului nostru i s-a solicitat includerea în plan și contractarea unor obiective de cercetare de o importanță sau eficiență mai redusă, care ar putea fi lesne rezolvate la nivelul secțiilor de cercetare din centralele industriale sau al laboratoarelor uzinale din unitățile cu profil textil. În același timp, se întimplă ca probleme de nivel tehnico-științific ridicat, cu efecte economice mari, dar obținabile într-o etapă mai îndepărtată, să nu fie acceptate de beneficiarii noștri din industria textilă.

Privitor la mecanismul propus în cadrul unei organizări sistematice, și anume de a programa activitatea de cercetare-dezvoltare după criteriile de progres tehnic, de asemenea ne exprimăm adevărate. Acest mecanism va trebui să fie însă adîncit și completat, pentru a include criteriile și modalitățile practice de delimitare a activității de cercetare la nivelul institutelor și unităților de cercetare de profil, față de cea la nivelul centralelor și al laboratoarelor uzinale.

Criteriile de progres tehnic specifice etapei actuale prevăzute în documentele de partid și în planul cincinal, sint acelelea și pentru unitățile de cercetare din institut, cit și pentru centralele industriale și unitățile de producție. Deci, pentru delimitarea menționată este necesar să se stabilească criteriul specific, în funcție de complexitatea tehnico-științifică a obiectivului de cercetare, aria de aplicare și nivelul eficienței economice-sociale, potențialul uman și dotarea materială de care dispune respectivul compartiment de cercetare.

Organizarea sistemică, deci desprinderea activității de cercetare de cea de producție, nu exclude desfășurarea activității de C+D într-un cadru integrat, adică prin participarea directă a cadrelor de specialiști din producție și din învățămînt, alături de cei din cercetare — în care sint cuprinși specialiștii din toate domeniile și disciplinele științifice impuse de natura obiectivului de cercetare. Acest mod integrat de desfășurare este determinat de specificul și complexitatea anumitor obiective de C+D, de caracterul lor pluridisciplinar sub aspect științific și tehnic.

Or, tocmai promovarea abordării unor astfel de obiective complexe este în prezent mult frînăată de lipsa unui cadru organizatoric adecvat, de reglementare a tuturor raporturilor contractuale — materiale, economice, financiare, juridice — între participantii la acest mod de desfășurare a activității de C+D, care îndeobște aparțin sau sint subordonați unor institute și întreprinderi, chiar unor ministere și ramuri diferite.

După părerea noastră, numai un astfel de cadru ar crea condițiile organizatorice propice pentru desfășurarea activității de cercetare-dezvoltare — progres tehnic, pornind de la materia prima pînă la produsul finit, inclusiv utilajele și instalațiile pe care acesta se realizează, așa cum ne indică secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul unei vizite și ședințe de lucru cu cadrele din activul de conducere al Ministerului Industriei Ușoare (noiembrie 1986).

La ierarhizarea abordării temelor de cercetare este necesar să se țină cont și de elementul risc, știut fiind că cercetările care conduc la performanțe de vîrf („străpungerile tehnologice”) conțin, prin natura lor, și un coeficient ridicat de risc. În cadrul unei organizări sistematice a activității de C+D nu trebuie ignorat riscul, ci să i se găsească o reglementare juridică și financiar-economică adecvată, în așa fel concepută încît acesta să nu constituie un factor de frînare, ci, dimpotrivă, unul de încurajare pentru cadrele din cercetare.

Și o ultimă propunere, pentru verificarea cercetărilor în condiții de producție, să se prevadă, prin plan, capacitatea necesară executării probelor. În prezent, timpul morți pînă la verificarea în producție sint de 5—10 ori mai mari decît timpul consumat efectiv pentru experimentare!

ing. Iulio PETRESCU  
director adjunci științific la  
Institutul de cercetări textile

# PLATFORMELE INDUSTRIALE: CONCEPT ȘI ORGANIZARE (I)

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru, a secretarului său general tovarășul Nicolae Ceaușescu, strategia de dezvoltare economico-socială a avut drept componentă stabilă dezvoltarea puternică a forțelor de producție, care s-a realizat pe calea industrializării.

Politică perseverentă de acumulare și investiții promovată în ultimele trei cincinale a făcut posibilă o masivă creștere și modernizare a fondurilor fixe. Din volumul total al acestora, existent la sfârșitul anului 1980, în valoare de 1 870 miliarde lei, mai mult de patru cincimi au fost puse în funcțiune în ultimul deceniu și jumătate. Numai în cincinalul 1976—1980 s-a realizat un volum de investiții de 932 miliarde lei, fiind puse în funcțiune 2 800 capacități de producție. În cincinalul 1981—1985 se vor investi 1 300—1 350 miliarde lei, vor fi puse în funcțiune până la sfârșitul anului 1985 peste 1 200 capacități noi și vor fi modernizate încă 1 100 unități existente în industrie, la care se adaugă crearea a 375 de noi capacități în agricultură. Producția globală medie pe un locuitor va fi de 70 000 lei în 1985, iar ocuparea forței de muncă la nivel de 400 de persoane la o mie de locuitori. În acest proces de dezvoltare industrială a fost nevoie de o soluție de organizare spațială care să permită punerea în valoare a opțiunilor procesului de dezvoltare. O astfel de soluție a fost și aceea de organizare și sistematizare a platformelor și zonelor industriale. Conceptul de platformă industrială se înscrie printre numeroasele concepte de fundamentare a strategiei de dezvoltare a României socialiste, elaborate de conducerea partidului nostru, ca o concepție de largă perspectivă teoretică și practică, privind sistematizarea și dezvoltarea în profil teritorial și a localităților, prezentând o deosebită importanță în procesul planificării și construcției economico-sociale.

## Preocupări privind organizarea spațială a industriei

**DEFINIREA** strategică, originală a conceptului de platformă industrială a fost făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, pornind de la realitățile și necesitățile economiei noastre naționale în plin avânt, de la imperativul unei înalte eficiențe a dezvoltării economico-sociale. Ea constituie un mod de sistematizare a dezvoltării, bazat pe un ansamblu de unități economice, conceput să asigure o maximă integrare a producției, dezvoltarea cooperării și colaborării între toate unitățile economice componente, utilizarea cu eficiență maximă a

<sup>1</sup> Vezi Adrian Leucușia, Studiul și perspectivele realizării și dezvoltării platformelor industriale în țara noastră. Analele Academiei „Ștefan Gheorghiu”, pag. 23.

suprafețelor de teren, comasarea unor funcțiuni și obiecte, simplificarea și gruparea unor utilități necesare proceselor de producție și a echipamentelor sociale și administrative aferente în vederea soluționării unor probleme sociale ale oamenilor muncii, concept în care se integrează într-un sistem coerent o multitudine de relații, legături funcționale, criterii și numeroase exigențe care le asigură inserarea lor în condiții optime în viața economico-socială a țării.

Platforma industrială reprezintă o formă deosebită de concentrare a producției — concentrare geografică sau teritorială. De aici apare normal să abordăm noțiunea de zonă și de platformă industrială. Zonele industriale sînt teritoriile din cuprinsul localităților care includ, grupate, unități industriale în mare parte legate între ele și înglobind unități productive, stații de cale ferată, instalații portuare, depozite și alte obiective economice. Analizate din punct de vedere al organizării spațiale, al conceptelor de sistematizare, zonele industriale reprezintă un teritoriu destinat funcțional activităților industrial-economice și organizat ca atare din punct de vedere al folosirii teritoriului, al echipării cu instalații, al infrastructurii umane și al relațiilor cu căile de comunicații și cu localitățile.<sup>1</sup>

Într-o accepțiune mai largă, platforma industrială reprezintă un subsistem economic, tehnologic de producție, precum și de sistematizare care prin structura și caracterul lui asigură gruparea întreprinderilor într-un spațiu delimitat, pentru o mai bună organizare a procesului de producție și folosirii mai bune a teritoriului, amplasarea cu prioritate a obiectivelor industriale pe terenuri improprii agriculturii, desfășurarea procesului de producție în profil vertical, reducerea distanțelor dintre spațiul platformei și cel al zonelor de locuit, pentru ca în acest mod platforma să se integreze vieții unitare a orașului.

În literatura economică din numeroase țări problemelor constituirii, profilării și exploatării, ca și ale eficienței platformelor li se acordă un spațiu tot mai important.

În repartizarea teritorială a economiei în U.R.S.S., spre exemplu, a căpătăt o largă dezvoltare repartizarea grupată a întreprinderilor și combinarea lor. Se amplifică însemnătatea sarcinilor de producție teritorială, a complexelor agroindustriale. Pentru repartizarea grupată a întreprinderilor este caracteristică unirea întreprinderilor specializate și a infrastructurii productive care asigură condiții pentru creșterea eficienței producției sociale, pentru economia de investiții și costul de exploatare a resurselor de muncă și soluționarea problemelor sociale. Una din formele avansate ale organizării teritoriale a industriei este combinarea pro-

ducției, întreprinderile care fac parte din combinat sînt legate între ele sub aspectul tehnologic, energetic, economic, organizatoric și reprezintă, în felul acesta, o unitate de producție. În ultima vreme, o mare dezvoltare capătă uniunile cu puternice întreprinderi de vîrf amplasate în centre industriale și avînd o extinsă rețea de filiale în alte orașe și centre muncitorești. Analiza economică a acestei experiențe arată că întreprinderile nu prea mari, dar cu o înaltă dotare tehnică, din diferite ramuri ale producției, sînt foarte eficiente. O formă nouă de repartizare a forțelor de producție o constituie și organizarea unităților (complexelor — combinatelor) agroindustriale. Uniunile agroindustriale par să aibă un mare viitor, ele reprezintă nu numai o formă de organizare, ci constituie, în același timp, și un important fenomen social-economic.

Preocupări privind organizarea spațială a industriei se manifestă și în țări dezvoltate din punct de vedere industrial. Astfel, în Anglia, după 1946, pe baza legii New Towns, a început dezvoltarea a noi orașe satelit, bazate pe activități industriale de vîrf, îndeosebi în jurul marilor orașe. În lege s-au introdus prevederi care să stimuleze mutarea industriilor din centre aglomerate în zone mai puțin dezvoltate (după 1965). În unele zone ce urmează să fie dezvoltate (Țara Galilor, Scotia, etc.) s-a trecut la construirea marilor complexe industriale, introducîndu-se programe prioritare de formare de centre și zone de dezvoltare spre care să graviteze celelalte zone.

În Republica Federală Germania se merge pe linia concentrării activității industriale în zone puternic industrializate (Rin, Ruhr). Legăa sistematizării din 1971 stimulează corelarea obiectivelor și acțiunilor la nivel național și al landurilor prin introducerea unor puncte de control considerate ca evaluări ale realizării obiectivelor intermediare de dezvoltare economico-socială. Statul sprijină întocmirea unor studii teritoriale în legătură cu genul și amploarea obiectivelor industriale care sînt atrase îndeosebi de rețeaua de canale navigabile care asigură transporturi ieftine.

Tot atît de importantă este și preocuparea privind mărimea zonelor industriale, densitatea angajaților în zone, cooperarea între unitățile din zone, cooperarea dintre zonele industriale și celelalte zone funcționale ale localității, circulația în zonă și legăturile cu localitatea și rețelele naționale.

Mărimea zonelor industriale este considerată ca un factor important al activităților de organizare și dezvoltare a acestora. În țările capitaliste profitul dobîndit de amenajor (cel ce asigură finanțarea, organizarea și realizarea pe etape a zonei industriale) depinde de mărimea și etapizarea realizării acesteia. Mărimea zonelor indus-

triale are o limită inferioară — sub care echiparea cu utilități și servicii nu mai este rentabilă și — una superioară, peste care creșterea cheltuielilor cit și dificultățile în domeniul circulației devin prea riscante. Creșterea cheltuielilor, atât la limita inferioară, cât și la limita superioară, confirmă orientarea cercetătorilor din Anglia cu privire la existența și stabilirea mărimii optime a zonelor industriale. Valorile corespunzătoare mărimii limită, mărimii optime, mărimii medii, variază de la o țară la alta, exprimarea lor diferind de la autor la autor. Mărimea maximă pentru majoritatea autorilor este de câteva sute de hectare (400 în R.D.G., 700 în Franța), dar se cunosc excepții ce ajung la peste zece mii hectare. Mărimea medie prezintă următoarea variație: Franța — 60 ha, Suedia — 60 ha, Danemarca — 70 ha, S.U.A. — 100 ha, R.S. România — 116 ha (1975), Anglia — 120 ha. Indicii de ocupare a terenului de către industrie variază de la 5 la 15 mp/persoană în Franța și 30 la 40 mp/focul în Anglia și Ungaria, față de 40 la 60 mp/persoană în țara noastră. În afara factorilor de influență ai indicelui de ocupare a terenului de către industrie, specifici fiecărei țări în general, se recunoaște că reducerea

acestor indici este influențată de o serie de factori asociați procesului de dezvoltare a producției industriale, printre care organizarea științifică a producției și a muncii, reducerea timpului de lucru, respectiv creșterea numărului de schimburi, micșorarea zonelor disponibile pentru industrie.

În legătură cu cooperarea între unitățile din zonele industriale, în țările capitaliste, aceasta este determinată de posibilitățile de cistig ale amenajorului și de caracteristicile locale. Amenajorul oferă clienților săi, respectiv celor ce vor ocupa loturi de teren în zona industrială, condiții favorabile pentru dobândirea de profituri suplimentare prin lotizarea și echiparea cu utilități și servicii a zonelor industriale. Lotizarea are în vedere relațiile dintre funcțiunile următoarelor sectoare: sectorul terțiar, cuprinzând activitățile de gestiune, administrație, echipament social, cultural, sectorul producție — cuprinzând modificarea formei locului sau structurii materiei, remarcându-se gruparea unităților pe ramuri, chimice, metalurgice, industrie alimentară etc.; sectorul utilități — cuprinzând producția și distribuția energiei, a diverselor fluide de folosință comună și tratarea substanțelor nocive; sectorul

stocaj — cuprinzând depozitarea și manipularea mărfurilor; unele servicii se grupează sub forma unor centre (comerț, restaurant, întreprinderi, centru medico-social, ghișeu de bancă, săli de reuniune, birouri pentru recrutarea personalului, pază, sport etc.).

Activitățile și lucrările din domeniul cooperării între zonele industriale și celelalte zone ale localității sint grupate după cum urmează: legarea terenului aferent zonei industriale cu infrastructura existentă sau proiectată a localității; legarea loturilor de teren cu rețelele de distribuție a utilităților; lucrările de infrastructură din interiorul loturilor se realizează de către industria (echipamente terțiare). Servitiunile impuse de municipalitate se referă la inserția zonei industriale în contextul urban și anume: servitiuni aeronautice; servitiuni radio-electrice; riscul de a fi inundat; prezența lucrărilor subterane; tratarea și epurarea apelor; evacuarea și valorificarea reziduurilor etc. Principalul instrument de coordonare a activităților depuse de municipalitate și industriași, inclusiv amenajări de zone industriale, este zonarea teritoriului.

Alexandru GAVRILUC

## Relațiile economice internaționale ale României

(Urmare din pag. 16)

nează o serie de activități care, în condițiile actuale de organizare a comerțului internațional și operațiunilor sale conexe, condiționează într-o măsură tot mai mare rezultatele participării la diviziunea internațională a muncii.

Un prim aspect se referă la tratamentul de politică comercială aplicat de partener. Spre exemplu, nu ne este indiferent dacă țara noastră, ca țară socialistă în curs de dezvoltare, beneficiază sau nu de sistemele de preferințe vamale acordate de o serie de țări capitaliste dezvoltate. Existența acestor preferințe, în mod potențial, presupune din partea întreprinderilor de comerț exterior abilitatea de a le folosi, prin cunoașterea în detaliu a tehnicii de funcționare a fiecărui sistem național și prin acțiune promptă pe piață. De asemenea, utilizarea clauzei națiunii celei mai favorizate oferită reciproc prin acordurile comerciale bilaterale presupune o vastă și pertinentă informare de piață privind condițiile comerciale practicate în tranzacții concrete de partener, cu firme din alte țări (favorizate). De la bun început trebuie precizat că această muncă specifică de negociere, documentare, informare este acoperită prin rezultatele sale economice, care corespund unor reduceri de taxe vamale echivalente cu pînă la 30% din prețul de export — sau, invers pusă problema, creșteri cu pînă la 30% ale prețului de export al mărfii. Organizarea în vederea valorificării cadrului de politică comercială — inclusiv la nivel de întreprindere de comerț exterior — apare astfel și ca o modalitate de creștere intensivă a încasărilor din export.

Un alt aspect de activitate cuprins în noțiunea modernă de relații economice internaționale se referă la serviciile comerciale de tipul: asigurări ale creditelor de export, mobilizări ale creditelor externe, decontări internaționale, operațiunile de compensație, barter, navlosirea, asigurarea de transport internațional, publicitatea și marketingul internațional ș.a.m.d. Fără a ne referi la specificul fiecărui tip de serviciu amintit, de reținut este faptul că însumate, tarifele (comisioanele) percepute pentru aceste servicii pot atinge o pondere — incluzând dobânzile la credite — de peste 50% din prețul de export al mărfii (dar ele nu se însumează, practic, în totalitate la unul și același contract de export). Fie din lipsă de experiență practică, fie din prejudecăți subiective, în multe cazuri posibilitățile de creștere a încasărilor valutare prin prestarea de către firme românești a serviciilor comerciale adiacente activității de comerț exterior sint ignorate, ceea ce conduce în mod inevitabil la pierderea operațiunilor de prestatori din străinătate (agenți, intermediari ș.a.). Cel mai elocvent este exemplul operațiunilor de bursă sau de arbitraj de marfă, care intervin obligatoriu în momentul ofertării pe piața externă de

mărfuri de bursă (produse agricole, metale etc.). În lipsa participării directe la tranzacții, o parte din prețul obtentabil este preluat de firmele prezente.

O a treia caracteristică a relațiilor economice internaționale o constituie creșterea într-un ritm accelerat a ponderii transferului de drepturi de proprietate intelectuală. Sub impulsul revoluției informatice, dominantă a revoluției tehnico-științifice contemporane, raportul materie-idee — respectiv raportul export de mărfuri-export de inteligență — se modifică în favoarea celui din urmă. În practica noastră de comerț exterior, lucrările de obiective la cheie includ de regulă servicii ingineresti (engineering), consulting, know-how, management, instruirea personalului etc.), deținând peste 25% din valoarea de ansamblu a obiectivului. În informatică, orientarea marilor producători mondiali de la echipamente (hardware) spre programe (software), în proporții mergînd pînă la 80% din capitalul investit, exprimă de asemenea atenția acordată exportului de inteligență. Organizarea unor structuri flexibile de ofertare a serviciilor ingineresti, acordarea de licențe asupra brevetelor de invenție deținute de țara noastră, desfășurarea unei ample propagande economice privind realizările științei și tehnicii românești pot contribui la activizarea acestui post din balanța de plăți externe a țării noastre.

Un alt aspect care contribuie la lărgirea sferei relațiilor economice internaționale este dezvoltarea sectorului terțiar într-un ritm foarte rapid în economia modernă, concomitent cu cererea pentru servicii: de ocrotire a sănătății, turism, cultură, educație, cunoaștere, ceea ce face ca în majoritatea țărilor „vechiului continent” încasările din turism internațional și servicii conexe să dețină o funcție importantă în echilibrul balanței de plăți externe. Alături de serviciile comerciale, de serviciile ingineresti, serviciile de turism (de odihnă, de tratament, cultural, congrese, etc.) pot aduce un aport sporit la încasările valutare ale țării, aliniindu-ne cu întregul profil de servicii la standardele turismului internațional.

În sfîrșit, înzestrarea inegală a diferitelor țări, ramuri, firme, cu factori de producție (inovație tehnică și economică, resurse de materii prime și energie, capacități de producție, personal și cadre de înaltă calificare, marcă comercială și rețea de distribuție, management-marketing) generează, în lupta pentru competitivitate, cele mai diferite formule de cooperare industrială, comercială, financiară, tehnico-științifică.

Desigur că, în funcție de calitatea resurselor cu care participă fiecare parte la acțiunile de cooperare economică internațională, rezultatele pot fi și ele diferite. De aceea, tot atât de mari cum sint avantajele obținute din cooperare, sint și riscurile antrenării, fără un studiu temeinic de fezabilitate.

Cu cît sistemul nostru de comerț exterior va prelua mai rapid și va acționa în sensul desfășurării integrate a relațiilor economice internaționale (în sensul complex al noțiunii), cu atît avantajele participării la diviziunea internațională a muncii vor fi mai mari.

## Preturile într-o analiză modernă

DUPĂ 10 ani de la apariția **Comportamentului, procesului de formare a prețurilor**, profesorul Constantin Ionete ne oferă o nouă carte consacrată aceleiași pasionante și actuale probleme. În recentul volum, abordând printr-o perspectivă echilibrului economic, autorul reușește, pe lângă aprofundarea și înnoirea unor evaluări și concluzii anterioare, formularea altora noi, temeinice și interesante, rezultat mai ales al eforturilor de integrare a prețurilor de plan optim în teoria valorii-muncă (în paginile rezervate acestei chestiuni întâlnim una dintre cele mai fundamentate și limpezi demonstrații din literatura noastră consacrată compatibilității acestor prețuri cu teoria marxistă clasică), al cercetării sistematice a formării costurilor și a venitului net, al introducerii în analiza procesului de formare a prețurilor, a practicilor și a concluziilor teoretice ale „ingineriei valorii”, a „regulii de aur” a creșterii salariilor pe măsura creșterii productivității și, mai departe, a „variațiilor mărimii reale a unității bănești” cu ajutorul căreia este exprimată în bani valoarea mărfurilor etc. Cercetarea acestui proces este dusă până la o interesantă și originală caracterizare a sistemului de prețuri ca subsistem al macrosistemului nostru economic.

Într-o carte în care cercetarea prețurilor este întreprinsă în contextul echilibrului dinamic al economiei naționale, profesorul Constantin Ionete socotește necesară folosirea, ca premisă metodologică de bază, a definiției valorii formulată de Marx în **Teoriile asupra plusvalorii**: „valoarea produsului total (al sferei sau al ramurii — I.B.) este, prin urmare, egală atunci nu cu timpul de muncă cuprins în el, ci cu timpul de muncă care ar fi trebuit cheltuit proporțional dacă produsul total din această sferă s-ar afla în proporție convenită față de producția din celelalte sfere”. Înțelegem că valoarea unei unități de produs ar fi un raport între timpul de muncă ce ar fi trebuit alocat unei sfere sau ramuri pentru ca aceasta să producă cantitatea de valori de întrebuințare egală cu cererea solvabilă și cantitatea de valori de întrebuințare efectiv produsă: raportul dintre cererea și oferta de valori de întrebuințare este deci determinant pentru formarea valorii și apoi a prețurilor.

\* Constantin Ionete, **Preturile și echilibrul dinamic al economiei**. București, Editura științifică și enciclopedică, 1982, 280 p.

Cu această premisă, autorul se oprește pe larg la raportul dintre cerere și ofertă; încercând să descrie mecanismul respectiv el ajunge la concluzia originală a rolului hotărâtor al „prețului de ofertă”, care cuprinde ca primă și principală componentă costul de producție, preț pe care îi întâlnim în condițiile producției de mărfuri dezvoltate, inclusiv în socialism, unde apare ca stabilit pe baze unitare.

Un spațiu amplu este rezervat în carte analizei multilaterale a costului: evoluția sa pe parcursul duratei de viață a produsului și minimizării acestuia în condițiile optimizării structurii organizatorice (a gradului de concentrare) a producției; necoincidența dintre costul mediu și costul producției suplimentare (care depășește capacitatea optimă de producție a unităților) și care apare în forma costului marginal sau extremal; timpul economic al costului produsului nou și durata costului minim etc.

Toate aceste aspecte au format obiectul unor cercetări mai mult sau mai puțin aprofundate și în lucrările altor economiști consacrați prețurilor, meritul profesorului C. Ionete constând mai ales în abordarea unitară și cuprinderea lor în spațiul teoriei valorii-muncă. În această parte a lucrării, ne atrag în mod deosebit atenția eforturile autorului de a implica valoarea de întrebuințare în formarea valorii nu numai prin urea în considerație a raportului dintre cerere și ofertă, ci și prin cea a costurilor parametrilor acestuia. Costul de producție, parte a valorii care se formează în mod complex sub influența unei multitudini de factori, analizați pe larg în carte, ar fi până la urmă media costurilor minime (care se formează la dimensiunile optime ale producției) în întreprinderile producătoare, numită de autor „cost mediu minim”.

Autorul consideră că pentru calcularea „prețului de ofertă” al unui produs nou (problema „prețului de ofertă” ridicându-se în primul rând pentru noile produse), la acest cost trebuie să se adauge „beneficiul normal”, categorie economică ce ar fi, în primul rând, o mărime dependentă de „rata rentabilității normale”, calculată ca un procent la costul mediu și determinată obiectiv de „raportul dintre retribuții și acumulările bănești”. Este neîndoiește că în prețuri poate fi inclusă numai o masă determinată de beneficiu, respectiv de venit net, care co-

respunde unei rate obiectiv determinate („normale”) a rentabilității și în final a plus-produsului și care se formează ca rezultat al confruntării intereselor economice din societate sau (în socialism) al armonizării acestor interese, aflate la rîndul lor sub semnul necesităților și posibilităților de acumulare, a căror însemnătate pentru formarea prețurilor este subliniată și de autor. În această privință, autorul are perfectă dreptate.

Ne îndoiem însă, că profesorul Constantin Ionete ar avea dreptate și atunci cînd afirmă că: „pe termen lung, stabilizarea structurii macroeconomice și a proporțiilor repartiției, precum și regularizarea ritmului de introducere a progresului tehnic și creștere a productivității muncii duc la conturarea tendinței de stabilitate a ratei rentabilității normale” (p. 114). Și aceasta pentru că, după părerea noastră, dimpotrivă, structurile macroeconomice ale oricărei economii naționale nu manifestă (cu excepția unor perioade foarte scurte) tendințe de stabilitate (reducerea continuă a ponderii agriculturii însoțită inițial de creșterea ponderii industriei în economia națională a oricărei țări, urmată apoi de scăderea acesteia din urmă și creșterea permanentă a ponderii serviciilor este dovedesc că instabilitatea este regula), pentru că experiența tuturor țărilor, inclusiv a celor capitaliste și socialiste dezvoltate, arată că nu poate fi vorba de o „regularizare a ritmului progresului tehnic” și al productivității că, dimpotrivă, regula dezvoltării este inegalitatea progresului tehnico-științific (literatura mondială avansată afirmă, credem, justificat, existența unor cicluri ale acestuia) și inegalitatea creșterii productivității (perioadele mai mult sau mai puțin îndelungate de creștere lentă cedează locul perioadelor de creștere rapidă și invers); apoi evoluția ratei acumulării, care urmează mai mult sau mai puțin fazele ciclurilor tehnologice (ca și ale ciclurilor Kondratiev din economia capitalistă), pune în lumină, dimpotrivă, instabilitatea „proporțiilor repartiției” etc.

De aceea, „rata rentabilității normale” ar putea, credem, să fie socotită o regulă a prețului numai dacă acceptăm variația în timp a dimensiunilor ei, inclusiv pe perioade scurte, adică dacă renunțăm la atributul stabilității, pe care i-l conferă autorul. Cu această rezervă împărtășim concluzia „beneficiului normal” aparținînd profesorului Constantin Ionete, concluzie care constituie o contribuție de înaltă valoare teoretică și practică la cercetarea prețurilor.

Împărtășim, de asemenea, și aprecierea și respectiv propu-

neria sa ca în prețul noului produs să fie incluse, pe lângă „beneficiul normal”, și „economii din reducerea costurilor medii”, dacă volumul producției la capacitatea optimă de fabricație este mai mult sau mai puțin egal cu mărimea nevoilor de consum. Aceste economii, care măresc beneficiul, reprezintă, se înțelege, un stimulent real pentru producător în vederea înnoirii produselor, creșterii și perfecționării producției.

Un capitol care atrage atenția este cel consacrat dinamicii nivelului prețurilor; autorul introduce în demonstrație abstracția făcută încă de Marx și admisă de marea majoritate a economiștilor marxiști până în timpul nostru și anume că evoluția prețului urmează evoluția valorii indiferent de evoluția retribuției nominale. Concluziile din acest capitol al cărții profesorului Constantin Ionete confirmă în ansamblu unele aprecieri potrivit cărora mișcarea costurilor și a prețurilor este dependentă de evoluția raportului dintre creșterea retribuției și cea a productivității muncii și nu numai de evoluția productivității. Interesante și fundamentate sînt, de asemenea, explicarea evoluției prețurilor prin mișcarea lor invizibilă (pe larg analizată în carte), prin „mișcarea de repercușiune a prețurilor” (a cărei esență o formează dezechilibrele monetare și, respectiv, inflația), precum și considerațiile despre regularitățile statistice ale evoluției prețurilor ș.a.

Concluzia finală a cercetării dinamicii prețurilor — de incontestabilă valoare teoretică și practică — este formulată astfel: „prețul rămîne constant în condițiile în care creșterea producției de bunuri și servicii corespunzătoare evoluției cererii este aproximativ egală cu creșterea veniturilor” (p. 270). Această concluzie are o valoare generală, valabilitatea ei, după părerea noastră, fiind condiționată de un raport egal între creșterile retribuțiilor și ale productivității muncii în toate ramurile și subramurile economiei și, mai departe, de o asemenea creștere a ratei plusprodusului care să determine creșteri ale veniturilor totale într-un ritm aproximativ egal cu creșterea produsului social.

Cu o construcție ireproșabilă, scrisă în maniera eseului, într-o limbă frumoasă, bogată și expresivă, noua carte a profesorului Constantin Ionete reprezintă o contribuție importantă la teoria contemporană a prețurilor și un moment de referință în literatura noastră economică.

Ion BLAGA

RĂDĂCINI teoretice ale abordării monetare putem găsi în studiile lui J. Polak (1957) și ale colaboratorilor săi de la Fondul Monetar Internațional, dar formularea ei coerentă, sub forma unui mecanism explicativ prezentat ca alternativă la abordările tradiționale, este datorată în special lui R. Mundell (1968, 1971) și H. Johnson (1972). Trei caracteristici fundamentale se poate spune că particularizează abordarea monetară. Astfel, în timp ce celelalte mecanisme explicative pornesc de la capitole separate ale balanței de plăți (balanța curentă, balanța capitalului) încercând identificarea unor factori determinanți ai acestora (creșterea venitului național, evoluția prețurilor, mișcarea ratei dobânzii) prin analiza tranzacțiilor pe piața bunurilor și serviciilor și cea a capitalului, abordarea monetară tratează echilibrarea balanței de plăți ca o problemă prin excelență monetară; balanța de plăți este considerată în ansamblul ei, iar mărimea definitorie este soldul balanței rezervelor. Totodată, determinarea acestui sold este căutată pe piața națională. În al doilea rând, abordarea monetară, a cărei sorginte monetaristă este evidentă, privește economia ca având o stabilitate intrinsecă pe termen lung. Dintr-o asemenea perspectivă, politica fiscală și manipularea cursului de schimb, ca instrumente de stabilizare economică, ar fi lipsite de eficacitate și nu ar face altceva decât să amplifice (destabilizeze) mișcarea ciclică a economiei; ele nu ar putea asigura echilibrul extern. Numai politica monetară, se susține, are efect durabil asupra balanței de plăți. În fine, potrivit tezei generale a abordării monetare care, „în nuce”, arată că o cerere mai mare de monedă duce la un sold pozitiv al balanței și viceversa, creșterea economică are ca efect intrarea de rezerve în țară; concluzie ce apare diametral opusă abordării tradiționale în spirit keynesist.

Ipoteza de lucru de bază a abordării monetare este funcția stabilă a cererii de bani, care devine astfel previzibilă. De asemenea, masa monetară este prezumată a avea, în condițiile economiei deschise și ale cursurilor de schimb fixe, o

## Abordarea monetară a teoriei balanței de plăți

natură endogenă; ajustarea ei se face în raport de modificarea cererii de bani, iar componentele sale (banii „interni” și rezervele externe) sînt văzute ca perfect interșanjabile. Trebuie subliniat încă o dată că abordarea monetară privește banii ca stoc, fluxurile monetare fiind expresia ajustărilor portofoliilor de active ale agenților economici.

Soldul monetar devine locul de stabilire a echilibrului pe piața monetară. Orice excedent extern este reflexul unei cereri de monedă interne suplimentare. Dacă această cerere netă nu este satisfăcută cu noi bani interni (credit intern), se produce o intrare de rezerve externe. Invers, agenții economici se debarasează în străinătate de orice ofertă de monedă excedentară (peste nevoile lor), ceea ce poate conduce la un deficit al balanței de plăți. Se subliniază că, în general, dacă creditul intern progresa mult prea repede față de evoluția cererii de bani, se naște un deficit extern. Această concluzie importantă trebuie judecată prin prisma unei imagini preferate în analiza abordării monetare: o economie de dimensiune mică, puternic integrată circuitului economic mondial, pentru care nivelul prețurilor și rata dobânzii au determinări exogene (în afara spațiului național). În acest caz, oferta de bani excedentară nu se absoarbe în interior; ea se „scurge” în exterior prin achiziționarea de bunuri și titluri financiare din străinătate. Cumpărările menționate cauzează deficitul exterior, care reduce oferta monetară la nivelul dorit. Se desprinde, astfel, mai ales și ideea avansată de abor-

darea monetară potrivit căreia expansiunea mai rapidă a componentei interne a bazei monetare, vizavi de creșterea cererii monetare, atrage după sine pierderea de rezerve externe, un deficit extern. Se subliniază, totodată, că autoritățile monetare nu pot exercita controlul asupra masei monetare, ci numai asupra componentei sale interne. În consecință, politica monetară, asimilată controlului creditului intern, are ca obiectiv de atins echilibrul extern.

În două situații, abordarea monetară conferă politicii monetare o anumită eficacitate internă. De pildă, pe termen scurt, dacă autoritățile monetare ar reuși „sterilizarea” (suprimarea) efectelor monetare ale soldului extern, s-ar recîștiga un anumit control asupra ofertei monetare interne. Sterilizarea este însă costisitoare, mai cu seamă cînd stocul de rezerve valutare este în pericol să dispară, și, în lumina acestui fapt, imposibil de practicat pe termen mai lung. În plus, mișcările de capital foarte mobile pot submina serios tentativele de sterilizare. O a doua situație în care politica monetară poate fi orientată spre obiectivele interne, privește cazul economiei mari, care furnizează lichiditate internațională. Ușor găsim în această ipostază S.U.A. care nu sînt amenințate în general... prin ieșirile de devize. Așa cum subliniază monetariștii, aceste devize, în fapt dolari, s-au constituit în depozite în băncile americane. Analiza poziției speciale a S.U.A. în economia mondială a oferit monetariștilor o posibilitatea de a explica inflația internațională. Astfel, deficiturile masive ale balanței de plăți americane nu au condus pentru o bună perioadă de timp nici la devalorizarea valutei S.U.A., nici la revalorizarea altor valute. La începutul anilor '70, în lume se acumulaseră vaste rezerve de dolari, care mărșeau considerabil masa monetară din țările cu surplusuri ale balanței de plăți. Soluția de ușurare a presiunii masei monetare crescute în țările respective, ar fi fost înregistrarea de deficite ale balanțelor. O acțiune simultană în acest sens ar fi exercitat o presiune puternică asupra cererii de produse mon-

### FIȘE



● Din perspectivă organizațională întreprinderea are o

dublă semnificație: spațiu al activității economico-sociale în care conceptele și metodele organizaționale vădesc o valoare aparte ca pirghie de obținere a rezultatelor prevăzute, pe de o parte și sferă de larg interes pentru dezvoltarea teoriei organizării și conducerii, pe de altă parte. Îndeosebi primul aspect – de certă actualitate – este vizat de Corneliu Russu în recenta sa lucrare „Cadru organizațional al întreprinderii” publicată la EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ. Ipoteza de cercetare a autorului, dedusă îndeosebi din analize concrete, este aceea a existenței unui decalaj între abordarea tehnico-economică a organizării întreprinderilor și aspectele socio-umane. Dacă sub aspect istoric acest fapt se explică prin înseși amplitudinea și ritmul industrializării care au presupus o abordare prioritar tehnico-eco-

nomică, obținerea unei eficiențe înalte necesită îmbinarea celor două planuri. Din această optică autorul, în diverse capitole de carte cum ar fi: conceptul general de „cadru organizațional al întreprinderii”, factorii determinanți, structura organizatorică, cadrul organizațional al întreprinderii viitorului etc., își propune să găsească elemente de legătură între feluritele metode de abordare a organizării întreprinderilor.

#### Economie și ecologie

● Actuala criză de resurse minerale și energetice s-ar datoră, în bună măsură, modului defectuos în care au fost soluționate problemele ecologice – susține Zdenek Lamser în articolul „Misto ekonomických věd v poznaní životního prostředí” (Rolul științelor economice în studiul mediului) publicat în numărul 2

a.c. al revistei POLITICKA EKONOMIE. O remediare a situației presupune desfășurarea unui ansamblu de studii cu caracter interdisciplinar – atât cercetări din sfera științelor naturii cit și de factură socială – un loc privilegiat revenind în acest cadru științelor economice. Pe ce anume se întemeiază acest statut privilegiat? După cum subliniază Z.L., știința economică trebuie să ofere soluții și să caute cele mai bune metode în optimizarea cerințelor de creștere economică cu cele privind raritatea resurselor, cu necesitatea conservării lor. Soluționarea acestor probleme se poate realiza în două planuri: a) elaborarea de variante concrete privind protecția mediului în cazul fiecărei unități productive în parte; b) precizarea acelor metodologii care să permită – în condițiile economiei planificate – adaptarea procesului de reproducție la restricțiile



diale, ceea ce s-ar fi manifestat în accelerarea inflației. La această explicație trebuie adăugată și cea oferită de „monetarismul global”. Acest curent, care concepe economia mondială ca o singură piață integrată, consideră o substituție perfectă între economiile naționale în ce privește piața bunurilor și piața capitalului. Ar acționa, prin urmare, în economia mondială „legea prețului unic”, care ar face ca în nici o economie națională prețurile și ratele dobânzilor să nu poată devia de la nivelurile mondiale. Pomind de la această lege, A. Laffer și J. Wanniski postulează așa-numitul „ratchet effect” („efectul rac”) în conformitate cu care inflația mondială s-ar datora în cea mai mare măsură fluctuației cursurilor de schimb. Efectul menționat ar privi răspunsul asimetric al prețurilor la ajustările cursului de schimb. În țările care devalorizează, prețurile de export cresc, în timp ce, în țările care își revalorizează valutele naționale, prețurile de import (în valuta internă) nu scad în mod corespunzător. În consecință, egalizarea internațională a prețurilor s-ar înfăptui numai prin creșterea de prețuri în țările ce își devalorizează valutele.

În legătură cu ajustarea balanței de plăți, abordarea monetară o concepe ca fiind automată: orice dezechilibru extern tinde să dispară datorită efectului încasărilor reale (real balances effect). De exemplu, un deficit extern diminuează încasările reale în economia națională, ceea ce ar antrena o reducere a cumpărărilor de active reale și financiare din exterior, deci eliminarea în final a deficitului extern. Variația încasărilor reale s-ar realiza prin modificarea stocului nominal de monedă sub efectul dezechilibrului extern. Automatismul ajustării se sprijină pe două condiții. Autoritățile monetare nu trebuie să se angajeze în acțiuni de sterilizare, ipoteza care este surmontabilă pe termen lung. În al doilea rând, funcția cererii de bani trebuie să rămână stabilă pe toată perioada ajustării, ceea ce este mai puțin probabil dacă în economie se manifestă o inflație puternică și deficitul extern nu este minor.

Consecvență viziunii sale pe termen lung, abordarea monetară contestă devalorizării puțină de a influența durabil balanța de plăți. Astfel, efectul unei devalorizări – politica monetară fiind neschimbată – ar dispărea odată cu revenirea prețurilor interne la nivelurile mondiale. Pe termen lung, efectul devalorizării nu ar fi decît nominal, ar conduce numai la ridicarea nivelului general al prețurilor în economie.

Abordării monetare nu i se poate reproșa lipsa de unitate conceptuală. Dimpotrivă, conform ipotezelor sale de lucru și perspectivei de timp adoptate (specifică analizei neoclasice), ea încearcă să ofere explicații la orice problemă legată de echilibrul extern. Numai că, prin premisele de la care se pornește în analiză, prin raportarea evoluției economiei la perioade de timp lungi și prin concluziile la care se ajunge, abordarea monetară nu poate da răspunsuri satisfăcătoare și, în plus, creează noi nedumeriri. Este foarte greu să fie admise ca solide, ipoteze precum interdependențele internaționale perfecte între prețurile și, respectiv, ratele dobânzilor, din diverse spații naționale, valabilitatea unor funcții stabile ale cererii și ofertei de bani. Asemenea interdependențe există, sînt chiar puternice, dar, „legea prețului unic” (the law of one price) este o simplificare dusă la extrem. Cît privește funcțiile cererii și ofertei de bani, ele posedă un grad de stabilitate care, însă, nu exclude posibilitatea de modificare a lor, în raport cu complexitatea în creștere și evoluția vieții economice.

Neîndoielnic, în economii cu nivel avansat de monetarizare, banii joacă un rol însemnat. În astfel de economii, echilibrul monetar condiționează echilibrul intern. Procesele monetare însă, indiferent de gradul de monetarizare al economiei, nu pot exista în afara proceselor reale; „banii nu se pot reproduce din nimic”. De aceea, echilibrul extern exprimă în primul rînd o stare „reală” și, după aceea, o stare „monetară”. După părerea noastră, echilibrul extern (balanța de plăți) nu poate fi o problemă pur monetară, oricare ar fi aproximările teoretice făcute.

Prin urmare, numai anumite perturbații ale echilibrului extern își găsesc cauză strict pe piața monetară. Mai mult, însuși echilibrul monetar cade sub impactul situației balanței de plăți, suferă modificări induse de dinamica proceselor reale. Un singur exemplu dorim să dăm în această privință: progresul științific și tehnologic, cu tot cortegiul de schimbări în cererea de produse industriale, poate altera sensibil cadrul de desfășurare a activității economice; poate fi afectată semnificativ productivitatea medie a efortului social național, implicit, condițiile reale de menținere sau realizare a echilibrului extern. Iar acest lanț de fenomene poate avea loc fără ca procesele monetare să apară într-o postură activă. Care ar fi însă motivul aderenței a numeroși economiști la acest mecanism explicativ? Dincolo de impulsul dat de ascensiunea pe toate planurile a curentului monetarist în țările occidentale, se pare că „avantajul comparativ” al abordării monetare rezidă într-o formulare mai simplă și o mai mare maniabilitate față de teoria elasticităților și mecanismul bazat pe multiplicator.

Daniel DĂIANU

<sup>1)</sup> Dintre lucrările de anvergură sînt de notat cele editate de J. Frenkel și H. Johnson (1976), E. Claassen și P. Salin (1976) etc.

<sup>2)</sup> Sterilizarea poate fi succint prezentată astfel: la intrarea de devize în țară, se asociază o diminuare corespunzătoare a creditului intern pentru a se lăsa masa monetară neschimbată. Invers, ieșirea de devize din țară trebuie acompaniată de mărirea corespunzătoare a creditului intern.

Referințe bibliografice: Claassen, E. și Salin P. (ed.), „Recent Issues in International Monetary Economics”, North-Holland, Amsterdam, 1976; Johnson H., „The Monetary Approach to the Balance of Payments”, Journal of Financial and Quantitative Analysis, nr. 7, 1972; Johnson H. și Frenkel J. (ed.), „The Monetary Approach to the Balance of Payments”, University of Toronto Press, Toronto, 1976; FMI (ed.), „The Monetary Approach to the Balance of Payments”, Washington DC, 1977; Mundell R., „International Economics”, Macmillan, New York, 1968; Mundell R., „Inflation, Interest and Growth in the World Economy”, Pacific Palisades, 1971; Polak J., „Monetary Analysis of Income Formation and Payments problems”, 1957, în volumul editat de FMI (1977) etc.

ce decurg din necesitatea conservării echilibrului ecologic.

### Strategii comerciale

● Analiza comparativă a eficienței diverselor strategii utilizate în comerțul exterior – în principal stimularea exportului și orientarea spre substituția importurilor – este importantă datorită influenței în creștere a comerțului exterior asupra ritmului de dezvoltare – opinează Anne O. Krueger în articolul „The effects of trade strategies on growth” (Efectele strategiilor comerciale asupra creșterii) publicat în nr. din iunie 1983 al revistei „FINANCE AND DEVELOPMENT”. Concluziile desprinsă pe baza investigației unui eșantion de zece țări în curs de dezvoltare pun în evidență ten-

dința a numeroase țări de a înlocui strategia substituției importurilor cu cea a orientării spre export. Acest fapt ar avea drept cauză, opinează A.K., anumite efecte secundare ale opțiunii respective: odată cu stimularea dezvoltării industriei naționale, cu crearea de noi locuri de muncă, substituția importurilor determină, paradoxal, pe termen lung o tendință de creștere a importurilor – de data aceasta nu importuri de produse finite ci de materii prime, componente, tehnologii. Experiența țărilor analizate – subliniază Anne O. Krueger – evidențiază totodată și anumite condiții în care orientarea spre substituția importurilor poate deveni eficientă; între acestea, esențiale două: opinia autoarei sînt nivelul ridicat de dezvoltare a economiei și capacitatea superioară de dezvoltare a pieței interne.

### Informatica și subdezvoltarea

● Perfect îndreptățită atunci cînd este proiectată într-o perioadă istorică mai largă, increderă pe care o manifestă J.J. Servan-Schreiber în capacitatea microelectronicii de a înlătura flagelul subdezvoltării presupune, pe termen scurt, eforturi considerabile. Eforturi atât de natură financiară (țările în curs de dezvoltare dețin numai 5,7% din parcul mondial de calculatoare universale, ca număr, și 4,2% ca valoare) cît și de orientare în planul opțiunilor de politică economică – apreciază M. Delapierre și J.P. Zimmermann în articolul „Informatique et Tiers monde” publicat în numărul 1829 al revistei PROBLÈMES ECONOMIQUES. Considerînd drept parametri ai acestui proces diversitatea condițiilor existente în țările în curs de dezvoltare

## FIȘE

(de natură economică, politică, culturală etc.) și cerința ca echipamentele informatice să fie adaptate unor asemenea particularități, cei doi autori apreciază că informatizarea eficientă a țărilor în curs de dezvoltare este condiționată de mai mulți factori între care: obținerea și consolidarea – loculul propriu acestui grup de state în industria informatică mondială cu scopul de a juca un rol important în elaborarea și implementarea unor produse adaptate cerințelor lor reale; dezvoltarea cercetării proprii, îndeosebi în ce privește industria de programe; fundamentarea unor relații fructuoase de colaborare atât între țările în curs de dezvoltare cît și între acestea și țările dezvoltate.

# PROCESE ȘI FENOMENE ACTUALE DIN ECONOMIA MONDIALĂ (XX)

Dezbateri inițiate de „Revista economică” cu sprijinul Secției de științe economice

a Academiei de științe sociale și politice, Academiei „Ștefan Gheorghiu”

și Institutului de economie mondială

## Pragmatism în relațiile monetar-financiare

**Daniel Dăianu** — Eu sînt destul de sceptic în privința conțurării unei noi viziuni sau orientări în politica principalelor state capitaliste dezvoltate — inclusiv S.U.A. — față de dificultățile economice ale țărilor în curs de dezvoltare. Și dacă ar fi totuși să admitem ipoteza unei schimbări de optică privind abordarea situației datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare și eu cred că ar trebui mai degrabă să o acceptăm prin prisma manifestării pragmatismului, care nu este o calitate invariabilă în materie de politică externă. Spre pildă, oare nu interese speciale au determinat tratarea relativ flexibilă — de către consorții bancare în care știm cine dețin prima voce — a reeșalonării datoriilor unor state precum Brazilia, Mexic, Argentina etc.? În general, asemenea negocieri se desfășoară în condiții și au un bilanț final care trebuie evaluate dintr-o perspectivă evident mai amplă decît cea implicată strict de problema financiară. Prin urmare, diferențierile de „tratament” nu reprezintă o deviere de la regulă, ci dimpotrivă. Ar mai trebui adăugat că acest tratament poate fi influențat în măsură considerabilă (chiar decisivă) de evoluția economică internă, de măsurile de politică economică ale țării în cauză.

Am unele rezerve față de afirmația că am fi intrat deja într-o perioadă în care se vor realiza o serie de schimbări importante ale relațiilor monetar-financiare internaționale. Nu îmi este suficient de clar la ce se referă colegul Mugur Isărescu și voi argumenta de ce. Dacă se au în vedere principiile care guvernează aceste relații și cadrul instituțional implicat, este cert că schimbări demne de luat în seamă nu vor avea loc. În ce privește politica cursurilor de schimb, și în acest domeniu sînt de opinia că, în esență, lucrurile vor rămîne aceleași, pentru simplul motiv că, în ciuda inconvenientelor pe care le prezintă, ratele flotante conferă politicii economice externe a statelor un grad de libertate sporit în condiții de creștere a instabilității în relațiile economice internaționale. Putem oare crede că rate de schimb relativ mai stabile ar reduce în condițiile actuale din viteza de transmitere a perturbațiilor economice dintr-un spațiu național într-altul? Eu unul nu sînt convins de acest lucru. O mai mare stabilitate a cursurilor de schimb presupune, în primul rînd, evoluții economice interne mai puțin supuse fluctuațiilor și cu un grad nu neglijabil de sincronism și, în al doilea rînd, politici economice concertate. După cum se desfășoară procesele în prezent în economia mondială, îmi este greu să identific modalitățile prin care s-ar putea realiza — într-un cadru nu restrîns — concertări mai eficiente. Și, în sfîrșit, în problema finanțării dezvoltării și, corelat, cea a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, semnele nu par să indice modificări de fond, ci numai acomodări la condițiile actuale; iar aceste acomodări sînt inerente perioadelor dificile prin care trecem.

În legătură cu Fondul Monetar Internațional, este incontestabil că această instituție a introdus în aria sa de interes problema finanțării dezvoltării, care știm că nu este în sarcina sa directă. Dar de ce, care este motivația de bază? La o astfel de întrebare aș răspunde că F.M.I. nu capătă o nouă „calitate” și nici nu preia din atribuțiile Băncii Mondiale, ci își adaptează recomandările și asistența financiară legate de exigențele asigurării echilibrului extern la perioadele de timp în care se pot aplica programe de asanare economică, de restabilire a echilibrului balanței de plăți. Cum aceste perioade în circumstanțele actuale presupun frecvent ajustări structurale și acoperă în majoritatea cazurilor mai mult de trei ani, interferența problemelor dezvoltării cu cele ale programului de stabilizare economică devine inevitabilă. În plus, să nu oitem faptul că prin intermediul F.M.I., țările capitaliste cele mai dezvoltate și deci cele care furnizează cea mai mare parte a fondurilor destinate asistenței financiare încearcă să controleze modul de

utilizare a acestor fonduri și maniera de implementare a programelor de stabilizare, de realizare a echilibrului extern.

**Nicolae Laurențiu Os** — Sînt aproape integral de acord cu cele spuse anterior de tovarășul Daniel Dăianu. Mi se pare firesc ca, mai ales în condițiile adîncirii interdependențelor dintre state, să seosească un moment în care țările dezvoltate să devină conștiente că, de fapt, sînt și ele practic la fel de interesate ca țările în curs de dezvoltare în depășirea de către acestea din urmă a actualiei lor situații necorespunzătoare. Chiar dacă statele dezvoltate nu înțeleg încă necesitatea depășirii actualei situații de către toate țările în curs de dezvoltare sau de către acestea considerate în ansamblul lor, sînt sigur că vor avea în vedere măcar unele dintre aceste țări și anume — așa cum s-a arătat aici — acelea în care statele dezvoltate au anumite interese deosebite, strategice. În acest sens, realitatea presează țările dezvoltate să-și revizuiască urgent poziția.

Astfel, de exemplu, conform unui recent raport al G.A.T.T., în anul 1982, în condițiile scăderii comerțului mondial cu 2 la sută, importurile țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de țetei s-au diminuat cu 10 la sută, ceea ce ilustrează o îngustare semnificativă a acestor piețe. Raportul menționat aprecia, de altfel, că scăderea exporturilor țărilor capitaliste dezvoltate cu 5 la sută în 1982 s-a datorat și scăderii livrărilor către țările în curs de dezvoltare neexportatoare de țetei. Reducerea în continuare a posibilităților de achiziție ale țărilor în curs de dezvoltare ar obliga statele dezvoltate să opereze reduceri severe ale exporturilor lor, respectiv ale producției naționale, cu implicații negative asupra gradului de utilizare a forței de muncă.

În al treilea rînd, aș dori să spun că propuneri care seamănă cu un fel de noi „planuri Marshall” în favoarea țărilor în curs de dezvoltare sînt destul de des vehiculate în Occident. Din păcate pînă acum în practică aceste idei nu s-au soldat cu nimic, cu nici o măsură semnificativă din partea statelor dezvoltate în sprijinul țărilor în curs de dezvoltare. Este probabil ca, așa cum se menționează în articolul citat din „Business Week”, asemenea idei să circule și în anumite cercuri de afaceri americane. Eu însă nu le-aș atribui semnificația pe care le-o atribuie Mugur Isărescu. Personal sînt sceptic în privința șanselor lor de concretizare în termen scurt.

## Creativitatea — principala sursă de putere economică în lumea contemporană

**Ihor Lemnij** — În ceea ce privește decalajul dintre țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate este esențial să avem în vedere, pe de o parte, diviziunea mondială a muncii și, pe de altă parte, acțiunea progresului tehnic asupra acestui decalaj. Aceștia sînt factorii care acționează pe termen lung și urmărirea lor atentă și profundă — ceea ce e evident presupune eforturi mai mari decît este capabil un singur om — poate să ne dea un răspuns la posibilitățile eventuale de reducere sau de încetinire a ritmului de creștere a decalajului.

Diviziunea internațională a muncii este mult mai profundă decît se discută în mod obișnuit. În prezent o serie de țări din Asia de sud-est au fost antrenate în diviziunea muncii între ele și țările dezvoltate în parte datorită acțiunii companiilor transnaționale care și-au fragmentat procesele de producție, și-au transferat în unele țări în curs de dezvoltare o parte din procesele de producție. Acest lucru a avut loc în special în domeniul electronicii. Este paradoxal că acest lucru s-a produs tocmai în domeniul cel mai înalt al tehnicii. De altfel, în paranteză fie spus, mi se pare că la o analiză mai amănunțită nu putem folosi termenul generic de țări în curs de dezvoltare pentru că acoperă situații foarte diferite. Țările din Asia de sud-est se află în faze diferite de dezvoltare. Unele au depășit, să zicem, faza textilă, care a fost o etapă relativ obligatorie

intr-un proces de industrializare și se află într-o fază, să-zicem, constructoare de mașini și electronică, ca de exemplu Singapore; o serie de țări sînt în fază textilă și totuși exportă cantități importante de componente și ansamble electronice. Este adevărat că acest comerț este de fapt un comerț intern al companiilor transnaționale, adică unitățile companiilor transnaționale din aceste țări din Asia de sud-est exportă spre S.U.A. componente și ansamble montate. Fenomenul este însă ambivalent, adică ar fi naiv să vedem numai partea negativă a lucrurilor. Unele dintre aceste țări au reușit să ridice nivelul de dezvoltare economică la cote importante. E adevărat că sînt țări foarte mici, țări-orășe, polisuri moderne.

De ce tocmai aceste țări? Ele au avut posibilități, forța lor de muncă a fost capabilă să preia această activitate și au cîștigat de pe urma acestui fapt și au trecut de la o fază la alta. Sigur că ele și-au plătit progresul, sînt dependente. Dar în momentul de față interdependența este generală și de fapt toată lumea este — într-un fel sau altul — dependentă de țările care au putere economică mare. În această privință nu trebuie să ne facem nici o iluzie, iar această putere economică fundamentală în domeniul tehnicii nici nu constă din producție, producția este un factor oarecum secundar. Puterea economică principală în lumea contemporană rezidă în domeniul concepției, în creativitatea intelectuală, tehnică și economică.

Companiile transnaționale electronice și de altă natură dețin puterea — în bună măsură — monopolul în privința concepției, iar producția o cedează celor interesați. Mai mult decît atât, există și va exista o tendință de transfer a producției spre țările în curs de dezvoltare. La ora actuală ele sînt dispuse să cedeze unele ramuri ale construcției de mașini, în special cele cu muncă penibilă și grea, dificil de încadrat cu personal la nivelul de salarizare și la nivelul pretențiilor forței de muncă din țările dezvoltate. Ele vor manifesta tendința de a ceda, de pildă, siderurgia brută, oțelurile comerciale, fonta comercială și așa mai departe. Industria turnătoriei, industria forței, industria prelucrărilor mecanice grosiere pot fi preluate de țările în curs de dezvoltare care astfel pot să se industrializeze pe baza lor. Despre eficiența economică și avantajele ce decurg de aci pentru țările respective va putea aduce argumentul numai viitorul.

Concepția însă este centrul puterii și la ora actuală acest factor hotărîtor al producției materiale se află concentrat, putem spune, cu prioritate în țările industriale dezvoltate. Consider că noi exagerăm uneori rolul Japoniei. Japonia, într-adevăr, a cunoscut o dezvoltare foarte rapidă sub multe aspecte cu anumite ingrediente inovaționale, dar ea însăși încă este pe locul al doilea, al treilea, al patrulea în multe privințe. Faptul că ea este cea mai mare producătoare de automobile din lume nu schimbă nimic în această apreciere, pentru că industria automobilelor este o industrie matură, veche, într-un evasideclin. Concepția în mari sisteme și în sisteme dificile, în inovațiile majore este concentrată totuși cam într-o singură țară.

Revin asupra diviziunii internaționale a muncii și profunzimii ei. Am publicat în această revistă un articol în care am arătat parțial și destul de palid cît este ea de profundă. Ea se bazează pe componente, de pildă, în construcția de mașini. Vorbesc de construcția de mașini pentru că ea în comerțul mondial — după cum știți — ocupă aproape jumătate, în producție de asemenea, și ea se bazează pe specializarea tehnologică, pe specializarea pe componente.

Exportul de mașini montate reprezintă mai puțin de jumătate din exportul mondial de mașini. Componentele se exportă și se vehiculează pe distanțe mari și vreau să subliniez acest lucru, de pildă, între Japonia și Statele Unite ale Americii sau Japonia și Europa. Costul de transport a scăzut foarte mult, și în general, situația mondială este puternic influențată de dezvoltarea mijloacelor de transport și de telecomunicații, care au apropiat mult țările între ele și au făcut posibilă apariția companiilor transnaționale și comerțul la distanțe mari.

Un alt aspect al progresului tehnic care a schimbat pozițiile diferitelor țări în curs de dezvoltare într-un mod neașteptat și într-un termen rapid este scăderea consumului de petrol din țările dezvoltate și scăderea corespunzătoare a prețului petrolului. Țările membre ale O.P.E.C. și alte țări producătoare mari de petrol s-au pomenit într-o situație extrem de grea, uneori tragică — cazul Nigeriei, Mexicului, de pildă, adică țările producătoare de petrol cu populație mare. Cele cu populație rară (Libia, Kuweit, Arabia Saudită) nu sînt atît de afectate: pe acestea o scădere de 30 la sută a producției de petrol nu le pune într-o situație gravă care să afecteze viața populației. Această scădere a consumului, a importului, a transportului are efecte multiple: petrolul antrenează după sine o mulțime de activități: transport, stocare, finanțare, probleme juridice. Cu alte cuvinte, o mulțime de oameni sînt legați direct

și indirect de petrol, după cum o mulțime de oameni sînt legați de grâu, de pildă.

Printre altele, criza acută a transporturilor navale se datorește scăderii consumurilor de petrol. Am auzit păreri destul de naive după care scăderea consumurilor de petrol s-ar datoră exclusiv crizei economice și recesiunii. Acest lucru este numai pe jumătate adevărat, cealaltă jumătate a scăderii consumului de petrol se datorește reducerii masive a consumurilor specifice de energie în toate procesele tehnologice. Ele sînt practic imposibil de descris, deoarece sînt numeroase și complicate; dar sînt autorizate de semnalele de pe piață. Agenții economici și agenții tehnici au reacționat puternic. Aceasta dovedește încă o dată puterea imensă a concepției: ei au putut să reacționeze atît de rapid pentru că au avut rezerve de soluții tehnice. Este și acesta un fapt oarecum paradoxal: deși producția intelectuală este o producție de înalt efort, ea este redundantă, adică din numărul total de invenții făcute, înregistrate și așa mai departe numai o parte, foarte mică, este aplicată. Ca atare, societățile bogate dispun de rezerve de soluții, ceea ce a permis această reducere și păstrarea unei poziții puternice în fața O.P.E.C. O.P.E.C. nedispunînd de suficientă informație s-a înșelat crezîndu-se pe o poziție de monopol, ceea ce s-a dovedit că nu este posibil chiar dacă aceste țări la un moment dat păreau că dețin aproape tot petrolul. Dar cîrînd s-au găsit altele zăcăminte, iar consumurile s-au redus rapid. În același timp, alte țări în curs de dezvoltare, care erau într-o situație foarte grea din cauza scumpetei energiei, acum oarecum s-au redresat. În general, însă, situația unor grupuri de țări în curs de dezvoltare este tragică. Este vorba de țările africane. Dumneavoastră știți foarte bine ce datorie au aceste țări pentru cereale și pentru mărfuri de consum curent. Se pare că ieșirea din starea de țară în curs de dezvoltare atunci cînd există anumite resurse de acumulare și o voință de dezvoltare economică se face prin participarea la diviziunea mondială a muncii. Această diviziune este un proces de luptă, nu se poate aștepta ca țările dezvoltate care dețin puterea să facă pomeni. Cine se lansează în acest proces de participare la diviziunea mondială a muncii trebuie să fie pregătit pentru o luptă foarte subtilă, nu cu armele, ci cu inteligența. Logica procesului este o trecere treptată de la o poziție de participare cu procese simple la procese din ce în ce mai complicate pînă la accesul la concepție.

Concepția nu este atît de inaccesibilă pe cît pare. Unele țări, deși foarte slab dezvoltate în medie, au reușit să aibă și un anumit acces la concepție și o anumită producție de concepție. De pildă, India este un caz interesant. Ea are un venit de 150 de dolari pe cap de locuitor, dar produce avioane, automobile, mașini-unelte, și așa mai departe, dar produce și concepție.

Ca economiști sîntem datori să urmărim acest proces în toate detaliile, fiindcă în cîțiva ani lucrurile se pot schimba mult. Eu însumi am fost surprins de cît de neinformați am fost cînd am intrat în contact cu anumite realități. De aceea cred că institutele noastre de specialitate și poate și „Revista economică” ar trebui să-și sporească contribuția la cunoașterea din ce în ce mai amănunțită a realității, pentru că în procesul competiției care nu este numai economică, ci competiției pentru supraviețuire, informația are rolul cel mai important.

**Aurel Ghibuțiu** — Citeam de cîrînd care este proporția în legătură cu reducerea consumurilor de petrol. Se spunea că în proporție de 30 la sută ea se datorește recesiunii și 70 la sută reducerii consumurilor specifice.

## Dinamica diviziunii mondiale a muncii

**N. S. Stănescu** — Vorbind despre dinamica și modificările ce se petrec în diviziunea mondială a muncii am putea spune că încă sîntem — cel puțin parțial — prizonierii unor generalizări pripite cu care ne-am obișnuit să operăm. În legătură chiar cu concepția despre diviziunea mondială a muncii, am putea remarca faptul că o analiză pe o perioadă mai îndelungată evidențiază un proces de modificări structurale în economia mondială ce se desfășoară cam în felul următor: mai întîi proporțiile producției industriale cresc, iar în sinul ei cresc mai puternic cele ale industriei prelucrătoare; producția agricolă scade ca pondere; apoi intervine o perioadă de oarecare plafonare a ponderii producției industriale și începe o creștere foarte rapidă a serviciilor, a terțiarului, cu o rămînere undeva într-o situație, să zicem, evasimarginală a agriculturii și mineritului.

După părerea mea, o asemenea imagine globală exprimă într-un mod specific o serie de particularități ale dezvoltării din ultimele trei-patru decenii: în primul rînd, principalii pro-

(Continuare în pag. 29)

## Soia in alimentația mondială

SOIA, plantă bogată în grăsimi, are în același timp cel mai bogat conținut în proteine dintre toate oleaginoasele: rapiță, floarea soarelui, bumbac, arahide, palmier, cocos. Principalele țări producătoare de soia sînt: în emisfera nordică S.U.A., R.P. Chineză și în emisfera sudică Brazilia și Argentina. În sezonul 1981/82 producția de soia în S.U.A. a înregistrat un noul record, reprezentînd 65% din recolta mondială, care a totalizat 87 milioane tone. Cea mai mare parte a producției mondiale de soia boabe (90%) se prelucurează industrial, rezultînd șroturi și ulei comestibil. Șroturile de soia au un conținut de proteine de 44-49%, și sînt utilizate, împreună cu cerealele, la furajarea animalelor. Soia furnizează 70% din producția mondială de șroturi oleaginoase folosite în special pentru hrana păsărilor și porcinelor. Specialiștii apreciază că accelerarea șroturilor de soia va permite furnizarea cel mai favorabil raport calitate/preț.

Conținutul ridicat în proteine al boabelor de soia a determinat utilizarea acestora pe plan mondial în alimentația directă a oamenilor. Producția soia la bază

proteine din soia sînt obținute fie direct din boabe — făină de soia, „lapte de soia“ (amestec de apă și făină de soia) — fie pornind de la șroturile de soia (fără conținut de ulei). La ora actuală, totuși, numai o mică parte a producției mondiale de șroturi de soia este transformată în produse finite destinate consumului uman. Există societăți americane, japoneze și britanice specializate care dezvoltă acest tip de tehnologie, obținînd, prin tratarea șroturilor de soia, proteine ce se regăsesc în numeroase produse finite: biscuiți și alte produse de patiserie, produse dietetice, mezeluri, preparate pe bază de carne (haché, raviolis ș.a.).

Uleiul brut de soia este utilizat în trei scopuri: fabricarea uleiului alimentar, produs foarte căutat pe piața internațională, datorită conținutului său ridicat în acid linoleic, care îi conferă calități nutritive și dietetice; obținerea margarinei și a altor grăsimi alimentare; fabricarea uleiului industrial, căutat ca urmare a proprietăților sale sicative și utilizat în industria coloranților, vopselelor, cosmeticelor.

Totodată, subproduse-

le obținute prin rafinarea uleiului de soia au o importanță economică apreciabilă: lecitina, de exemplu, este utilizată în industria alimentară, chimică, farmaceutică și în industria textilă.

Locul important pe care la ora actuală îl ocupă soia în satisfacerea necesarului de proteine și grăsimi pe plan mondial este direct legat de capacitatea sa de a înfrunța concurența altor plante oleaginoase.

Cum va evolua, în cursul anilor '80, piața pentru soia?

În privința șroturilor de soia utilizate la furajarea animalelor, în cercurile occidentale de specialitate se apreciază o reducere a avantajului relativ al acestora, sub impactul ameliorării calității altor șroturi oleaginoase, datorită progresului tehnologic și genetic, în special în cazul șroturilor de rapiță, floarea soarelui și bumbac.

În ceea ce privește utilizarea proteinelor din soia pentru alimentația umană, se estimează că, pînă la sfîrșitul actualului deceniu, progresul tehnic va determina îmbunătățirea calității produselor pe bază de proteine din soia ca înlocuitori pentru carne.

Virginia CÂMPEANU  
I.E.M.

## Programe de dezvoltare

### Spania: obiectivele economice ale guvernului socialist

PRELUIND puterea după alegerile generale din 28 octombrie 1982, primul guvern socialist din perioada postbelică s-a aflat în fața unor serioase dificultăți de ordin economic: ritmuri de creștere economică joase (1,2% în 1980, 3% în 1981 și 1,1% în 1982), una dintre cele mai ridicate rate ale inflației din Europa (14,4% în 1981, 14% în 1982), peste 2 milioane de șomeri (17% din populația activă), 28 miliarde dolari datorie externă pe termen lung, din care o jumătate în sectorul public, un deficit de 9 miliarde dolari în balanța comercială în 1982 și altul de 3,8 miliarde dolari în cea de plăți curente și un enorm dezechilibru bugetar.

Obiectivele fundamentale ale programului noului guvern cuprind combaterea crizei economice, reorganizări pe plan social, reforma administrației de stat ș.a. Politica de relansare economică moderată (creșterea P.I.B. în 1983 de 2,5%) este susținută prin acțiuni directe ale statului în favoarea investițiilor, în primul rînd creșterea cheltuielilor publice față de anii 1980 și 1981 cînd participarea statului la totalul investițiilor a fost de 9% și respectiv 12%. Sporirea investițiilor publice și particulare urmează să permită crearea a 800 mii noi locuri de muncă în următorii ani, ceea ce va reduce simțitor șomajul. În politica industrială instrumentele preconizate sînt planificarea orientativă, influența exercitată de întreprinderile publice, ajutoarele de stat directe, intervenția instituțiilor bancare de stat. Este prevăzută naționalizarea rețelei electrice de înaltă tensiune și a băncilor aflate în dificultate (prima acțiune fiind naționalizarea grupului bancar Rumasa). Pentru frînarea inflației se aplică un regim de „prețuri orientative“ și măsuri de dirijare indirectă a acestora. În ce privește sectorul public, programul prevede reforma mecanismului de funcționare a diferitelor sale compartimente, revizuirea bugetului de stat în sensul raționalizării și creșterii eficienței cheltuielilor și sporirii capacității contributive a impozitelor în scopul reducerii deficitului. Guvernul a anunțat de asemenea un ansamblu de măsuri urmîrind modificarea substanțială a relațiilor de muncă, întărirea rolului sindicatelor, creșterea gradului de participare a muncitorilor la gestiunea întreprinderilor. În domeniul energiei programul menționează dezvoltarea energiei nucleare pînă la 7 500 MW putere instalată în 1990 (2 050 MW în prezent), respectiv 20% din consumul total de energie electrică, ceea ce va contribui la diminuarea ponderii petrolului de la 65,6% în prezent la 42% în total energie primară în anul 2000.

România și Spania au dezvoltat continuu relațiile economice, o contribuție de mare însemnătate avînd convorbirile la nivel înalt din Spania în 1979. În afara schimburilor reciproce de mărfuri (România exportă tractoare, autoturisme de teren, rulmenți, produse chimice ș.a. și importă produse metalurgice, produse chimice diverse, acumulatori și elemente de acumulatori etc.), cele două țări cooperează în producerea și comercializarea în comun de medicamente, produse chimice și cosmetice în cadrul a două societăți mixte cu sediul în Spania — Carouem și Romfarma.

Rodica GHEORGHÎA

## EVOLUȚII MONETARE

TENDINȚA DE CONSOLIDARE a poziției dolarului S.U.A. pe piața valutară internațională, conturată spre sfîrșitul anului precedent, s-a accentuat puternic în cursul intervalului 4-8 iulie a.c. Procesul a fost motivat în principal de amplificarea presunțiilor speculative legate de posibilitatea unei iminente majorări a nivelului de dobînda în S.U.A., presiuni alimentate de creșterea dincolo de cotele proiectate a masei monetare. Se speculează totodată că, în condițiile redusei cerințe pentru nivelurile dobînzilor la fondurile societăți și cel al dobînzii preferențiale „prime rate“, este foarte probabilă majorarea acesteia din urmă de către marile bănci nord-americane în viitorul apropiat. Pe acest fond cursul dolarului S.U.A. s-a apreciat sensibil față de majoritatea valurilor occidentale.

Evoluția în această privință a făcut lira sterlină al cărei curs față de dolarul S.U.A. a marcat o apreciere de circa 8,6 decese procentuale în intervalul analizat (de la 1.533 dolari/sterlină la 1 iulie la 1.545 dolari/sterlină la sfîrșitul intervalului), în principal ca efect al adoptării unor măsuri venind reducerea cheltuielilor guvernamentale în Anglia cu circa 1 miliard lire sterline. Cursul mărcii vest-germane față de dolar a marcat, la nivelul întregului interval, o depreciere de circa 1,43 p.p. (de la 2.575 mărci/dolar la 1 iulie la 2.570 mărci/dolar la 9 iulie a.c.). Procesul nu a avut fi contracarat de intervențiile susținute ale Băncii Federale a R. F. Germania pe piața valutară în scopul valorii naționale și nici de publicarea unor date relevînd evoluții mai favorabile în economia țării.

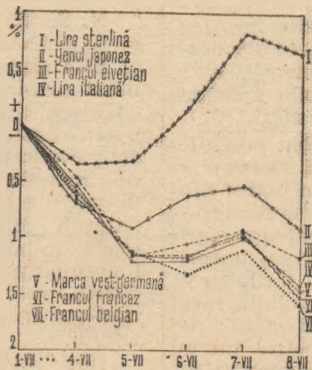
Poziția francului elvețian față de dolar a cunoscut de asemenea o deteriorare, procentul de depreciere înregistrat fiind de circa 1,2 p.p. (de la 2.1025 franci/do-

lar la 2.1275 franci/dolar; între altele, la deprecierea cursului francului elvețian a contribuit și reducerea nivelului dobînzilor la depozitele la termen deschise de marile bănci elvețiene în favoarea clientelei cu 0,25%, precum și accelerarea ritmului inflației în această țară în luna iunie a.c. Procente de depreciere de circa 1,5 p.p. față de dolar au cunoscut majoritatea valurilor vest-europene, cursul francului majorat atîngînd — la sfîrșitul intervalului — 7,7375 franci/dolar, comparativ cu 7,62 franci/dolar în ziua de 1 iulie a.c., cursul francului belgian situîndu-se la 8 iulie la 51,62 franci/dolar, față de 50,80 franci/dolar, iar cursul lirei italiene atîngînd — în același cadru de comparație — 1525 lire/dolar față de 1503 lire/dolar. Un procent de depreciere mai puțin pronunțat a înregistrat yenul japonez (de circa 0,9 p.p. de la 238,50 yeni/dolar la 240,75 yeni/dolar), în condițiile unor evoluții relativ mai favorabile înregistrate în economia niponă.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 1 și 8 iulie a.c.): eurodolari 10,00 și 10,5%, eurofranci elvețieni 4,975 și 5,00%, euromărcii vest-germane 5,625 și 5,5625%, eurolire sterline 10,00 și 10,25%.

Prețul aurului a cunoscut o evoluție ascendentă: la ultimul fixing de la Londra din intervalul analizat, prețul aurului a atins 426,00 dolari/uncie, comparativ cu 416,25 dolari/uncie la cel de al doilea fixing din ziua de referință de 1 iulie a.c.

Gheorghe MUNTEAN  
Alexandru OLTEANU



Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 4-8 iulie a.c.; bază: 1 iulie 1983

## Zimbabwe: principalele obiective economice ale dezvoltării

**L**ANSAT INTR-O PERIOADĂ de adinci prefaceri economico-sociale, la aproximativ doi ani de la proclamarea oficială a independenței țării, planul național actual (iulie 1982 — iunie 1985) poartă denumirea de plan de tranziție și are drept obiectiv principal crearea unei economii mixte cu largă participare guvernamentală, prin introducerea unor forme socialiste de producție și distribuție, paralel cu încurajarea investițiilor private, menite să-și sporească contribuția la dezvoltarea țării în cadrul direcțiilor de politică economică fixate de guvern.

Planul prevede o rată medie (reală) de creștere economică de 8% pe an, în care sens vor fi alocate investiții totale de 6,1 miliarde dolari zimbabwani (circa 7,6 miliarde dolari S.U.A.) — în proporție de 59% din sectorul public și în proporție de 41% din sectorul privat. Efortul propriu de investiții va fi majoritar: circa 36% din investițiile totale urmează să fie acoperite din surse externe, atrase pe calea unor împrumuturi guvernamentale sau pe calea investițiilor străine directe.

În cadrul sectoarelor economice, efortul esențial de investiții va fi orientat către industria prelucrătoare (25% din total), urmată de transporturi (14%) și agricultură (13%). Planul preconizează cele mai mari creșteri ale producției în construcții (15% în medie pe an) și în industria prelucrătoare (11% în medie pe an). Pentru a permite modernizarea structurii economiei și ținând cont de reducerea cererii pe plan extern, industria minieră urmează să-și sporească producția într-un ritm mai moderat, astfel ca ponderea sa în formarea P.I.B. urmează să rămână constantă până în 1985.

Pe ansamblu, planul prevede ritmuri de dezvoltare relativ amănunțite, în condițiile în care economia Zimbabwe trebuie să facă față unor efecte negative ale crizei economice pe plan mondial. Obiectivele prevăzute au însă în vedere pe de o parte rata mare de creștere a populației (3% pe an), iar pe de altă parte, resursele mi-

nerale abundente și nivelul destul de diversificat al industriei agriculturii țării. Într-adevăr, subsolul este bogat în circa 40 mine rale intens solicitate de industriile moderne, printre ele fiind azbest (locul 4 în lume), aur (locul 6 în lume), nichel, cupru, ca bune, cositor, mangan, fier, litiu, uraniu, platină, dar mai ales crom (locul 2 în lume). Zimbabwe nu deține zăcăminte de țefei, cu își poate asigura independența energetică prin zăcămintele sale de cărbune de bună calitate și printr-un important potențial hidroenergetic. Extracția minereurilor — mai ales producția de azbest aur, crom, nichel, cupru și cărbune — asigură cea mai mare parte a exporturilor țării și constituie baza de materii prime pe care s-a dezvoltat industria metalurgică proprie. Tutuul este principala cultură agricolă de export, dar cultura cerealelor, a trestiei de zahăr, a bumbacului sau creșterea animalelor sînt de asemenea ramuri importante ale agriculturii țării.

Acțiunile de modernizare a economiei pornesc de la faptul că Zimbabwe dispune de o structură economică diversificată, agricultura contribuind cu 14% la formarea P.I.B., industria minieră cu 9%, industria prelucrătoare cu 24%, producția de energie electrică cu 3%, construcțiile cu 4% ș.a.m.d. Locul ocupat de industria prelucrătoare, capabilă să furnizeze o gamă largă de produse — de la bunuri curente de consum și pină la mașini și utilaje, este elocvent pentru trăinicia bazei de la care pornesc actualele măsuri de modernizare economică, bază care conferă țării pe termen lung perspectiva de a deveni una din zonele industrializate ale Africii. De altfel, în prezent, industria din Zimbabwe deține aproximativ o treime din producția de oțel și produse siderurgice a țărilor în curs de dezvoltare africane și aproximativ o zecime din producția acelorași țări la confecții, textile, produse chimice, materiale plastice, produse metalice și mașini neelectrice.

La cucerirea independenței statului Zimbabwe, România s-a numărat printre primele țări care s-au angajat activ în schimburi comerciale și în cooperare economică cu tinărul stat. Într-un timp relativ scurt, s-au pus bazele unui cadru juridic menit să permanentizeze și să intensifice relațiile economice dintre România și Zimbabwe. Întreprinderile românești sînt deja prezente pe piața zimbabweană cu o serie de produse ale industriei constructoare de mașini, industriei chimice, industriei ușoare etc. Specialiștii din cele două țări au în pregătire o serie de acțiuni de cooperare în cele mai diverse domenii: agricultură, industrie, știință și tehnologie, asistență tehnică sau formare de cadre.

Actuala vizită oficială de prietenie, pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, o efectuează împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu în Republica Zimbabwe, va deschide noi perspective favorabile pentru adîncirea, pe multiple planuri, a colaborării și cooperării dintre cele două țări, dintre popoarele română și zimbabwean.

## Mozambic: ample preocupări pentru industrializarea țării

**AMPLASAREA SA GEOGRAFICĂ** pe coasta Oceanului Indian, bogatele sale resurse naturale și umane creează condiții favorabile dezvoltării Mozambicului către o economică prosperă, care se va baza pe industrie, avînd ca centre de interes industria grea și industria chimică, paralel cu dezvoltarea sectorului agricol.

Zăcămintele de cărbune, gaze naturale, minereu de fier și bauxită urmează să constituie baza de materii prime a unor viitoare ramuri industriale, extinderea utilizării sau punerea în exploatare a acestor zăcăminte făcînd obiectul programelor de investiții din actualul deceniu. Este vorba de lărgirea extracției de cărbune la Moatize; de exploatarea marilor zăcăminte de gaze naturale Pandemane-Buze, pe baza cărora urmează să fie construită în apropiere o fabrică de uree; de valorificarea zăcămintelor de minereu de fier de la Ondi (rezerve de 100 mil. tone), menite să aprovizioneze un combinat siderurgic care va beneficia de energia electrică furnizată de complexul hidroenergetic Cabora Bassa și de cărbunele de înaltă calitate de la mina Moatize; de exploatarea zăcămintelor de bauxită, cu înalt conținut de alumina, din provincia Tete, pe baza cărora urmează să fie creată o industrie a aluminiului.

Dacă agricultura este considerată baza strategică pentru dezvoltare și creștere economică, îndeosebi ca sursă de devize, industria prelucrătoare constituie elementul decisiv și motorul dezvoltării viitoare a economiei Mozambicului. Pe primul loc în cadrul programului de industrializare a țării se situează crearea unei industrii chimice cu principalele unități productive amplasate în provinciile

Tete și Niassa, care urmează să valorifice materiile prime locale. În cadrul acestui sector se va dezvolta o puternică industrie de îngrășăminte chimice, bazată pe produse carbochimice și petrochimice obținute prin prelucrarea cărbunilor și gazelor naturale, precum și pe exploatarea zăcămintelor de guano. Siderurgia și metalurgia neferoasă vor servi ca temelie pentru dezvoltarea industriei constructoare de mașini, cu efect multiplicator în accelerarea producției în alte sectoare economice, inclusiv în agricultură. În paralel, industria ușoară urmează să valorifice în special materiile prime și resursele de muncă existente pe plan local.

Prin dezvoltarea noilor complexe industriale în zona de Nord se urmărește să se evite aglomerarea zonei Maputo, unde se găsesc în prezent aproape jumătate din întreprinderile industriale. Se prevede, între altele, ca porturile maritime Beira și Nacala, alături de Maputo (al doilea port ca mărime de pe continentul african), să devină centre industriale, utilizîndu-se infrastructura de transport și comunicații existentă.

Procesul de industrializare va fi susținut de un puternic sector energetic, axat pe valorificarea uriașului potențial hidroenergetic de care dispun Zambezi, Limpopo, Save și Incomati. Complexul hidroenergetic Cabora Bassa de pe Zambezi (2 000 MW în prezent) își va dubla puterea instalată, ajungînd astfel printre cele mai importante complexe hidroenergetice din lume. Pe toate aceste mari cursuri de apă vor fi construite baraje multifuncționale care, pe lîngă surplusul de energie electrică disponibil pentru export către țările vecine, vor asigura apa necesară pentru irigații.

Relațiile româno-mozambicane s-au extins și s-au diversificat în tot mai multe domenii de interes pentru cele două țări. În cadrul schimburilor comerciale întreprinderile românești livrează pe piața Mozambicului mașini agricole, echipamente electrice, alte echipamente industriale, produse chimice, produse ale industriei ușoare etc. Diverse acțiuni de cooperare se derulează în domeniul industriei extractive, al industriei prelucrătoare, agriculturii, educației, pregătirii de cadre etc. Apropiata vizită oficială de prietenie, pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, o va efectua împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, în Republica Populară Mozambic, va contribui, fără îndoială, la lărgirea și aprofundarea în continuare a colaborării reciproc avantajoase româno-mozambicane.

Marin FRÂNCU  
I.E.M.

# Conferința mondială a populației

(Mexic, 1984)

## Scurt istoric

DUPĂ ce problema populației mondiale a figurat ani de zile pe ordinea de zi a organizației Națiunilor Unite și a instituțiilor sale specializate (F.A.O., UNESCO, B.I.T., O.M.S.), comunitatea internațională a notorit să o supună unei dezbateri ample, multilaterale, organizată în acest scop Conferința mondială a populației ale cărei lucrări s-au desfășurat la București (19—30 august 1984). A fost prima conferință mondială la nivel guvernamental; discuțiile și recomandările adoptate — printre care Planul mondial de acțiune în domeniul populației — au marcat o cotitură istorică în abordarea problemei populației în lumea contemporană și în formularea de strategii pentru rezolvarea ei. Să amintim că la data conferinței de la București, numărul populației globului se ridica la aproape 4 miliarde locuitori, cu aproape 1,5 miliarde mai mult ca în 1950, că rata de creștere a acesteia era de aproximativ 2 la sută anual — perspectiva de dublare a numărului populației era de 35 ani, că populația regiunilor în curs de dezvoltare, reprezentând atunci circa 73 la sută din populația mondială, cunoștea un ritm anual de creștere de 2,4 la sută și că marea majoritate a țărilor din lumea a treia era confruntată cu grava problemă a dezechilibrului demoeconomic.

Punând problema populației în contextul „populație — dezvoltare”, Conferința de la București a arătat limpede că aceasta nu poate fi rezolvată decât prin strategii și politici de dezvoltare social-economică. S-a recomandat statelor membre ale O.N.U. să formuleze în mod expres politici demografice, concepute ca părți integrante ale politicii social-economice, ghidându-se după principiile fundamentale adoptate în Planul mondial de acțiune în domeniul populației. Cu același prilej s-a hotărât ca următoarea conferință mondială să aibă loc după 10 ani, iar între timp O.N.U., prin organele sale, să urmărească atât tendințele demografice cit și rezultatele politicilor demografice ale statelor membre ale O.N.U.<sup>1)</sup> Să mai precizăm că politica demografică este un atribut al suveranității naționale și că ea urmărește mai multe obiective — natalitatea, morbiditatea și mortalitatea, ritmul creșterii demografice, familia și statutul femeii, distribuția spațială a populației, migrația, urbanizarea și structurile populației. În raport cu aceste obiective unele țări sint preocupate să reducă natalitatea și ritmurile înalte ale creșterii demografice, altele își propun să stimuleze natalitatea, toate fără excepție desfășoară acțiuni pentru reducerea morbidității și mortalității, pentru o mai rațională repartitie teritorială a populației etc.

Se poate spune că după Conferința de la București, guvernele țărilor membre ale O.N.U., organele internaționale, opinia publică au acordat o atenție crescândă problemelor populației, tendințelor demografice și raportului acestora cu dezvoltarea social-economică.

## Conferința mondială a populației din 1984

ÎN VEDEREA pregătirii Conferinței din Mexic (august 1984), Fondul Națiunilor Unite pentru activități în domeniul populației (U.N.F.P.A.) — instituție specializată a O.N.U. — a pregătit sub semnătura directorului său executiv, Rafael M. Salas, un raport intitulat „Starea populației mondiale în 1983”, în care se face un bilanț al evoluției demografice și al realizărilor po-

<sup>1)</sup> Aceste studii, elaborate de O.N.U., pe baza răspunsurilor guvernelor la ancheta inițiată de O.N.U. s-au publicat în O.N.U. World Population Trends and Policies. Monitoring Report, Vol. I, Population Trends, Vol. II Population Policies (edițiile 1977, 1979 și 1981).

<sup>2)</sup> O.N.U. Les perspectives d'avenir de la population mondiale évaluées en 1980, New York, 1981.

liticilor demografice, în perioada scursă de la Conferința din București până în prezent și, în funcție de aceasta, se inventariază problemele ce vor constitui obiectul noii conferințe. Nu este lipsit de interes să arătăm că în 1984, numărul populației mondiale va fi de 4745,5 milioane, din care circa o pătrime în țările dezvoltate și trei pătrimi în țările în curs de dezvoltare, că în răstimpul dintre Conferința de la București și cea din Mexic numărul populației va crește cu aproape 746 milioane sau cu circa 75 milioane anual.

Prima constatare din raport este că ritmul de creștere a populației țărilor în curs de dezvoltare scade de la 2,4 la sută în perioada 1965—1970, la aproximativ 2 la sută în perioada 1980—1985 potrivit ultimelor proiectări demografice ale O.N.U.<sup>2)</sup> Dacă se menține tendința de scădere a ratei demografice — pe baza reducerii ratei de natalitate — se apreciază că populația mondială se va stabili la sfârșitul secolului al XXI-lea la o cifră de aproximativ 10,2 miliarde.

Problemele propuse dezbaterii Conferinței mondiale a populației din 1984 sint grupate în patru categorii: 1) fertilitatea și familia; 2) mortalitatea și politici în domeniul sănătății; 3) repartitia teritorială a populației, migrațiile și dezvoltarea; 4) populația, resursele, mediul înconjurător și dezvoltarea.

ANCHETA mondială a fertilității, cea mai amplă cercetare de acest gen desfășurată sub auspiciile O.N.U. și la care a participat și România, a pus în evidență faptul că în cele 21 de țări în curs de dezvoltare cercetate, numărul mediu de copii născuți de o femeie variază între 8,3 (Kenya) și 3,8 (Sri Lanka). La scară mondială numărul a fost în anii 1975—1980 de 4,64 copii în țările în curs de dezvoltare și de 2,05 copii în țările dezvoltate. Rata de natalitate a fost, în anii 1975—1980 de 33 născuți vii la 1000 locuitori în țările în curs de dezvoltare și 16 în țările dezvoltate. Țările în curs de dezvoltare, cu populații numeroase și deci cu o pondere ridicată în populația mondială, sint preocupate să reducă natalitatea și mărimea familiei. Raportul apreciază că **mărimea dorită a familiei** — indicator diferit de descendența finală și de rata totală a fertilității — oscilează, pentru țările în curs de dezvoltare, între 3 și 5 copii în medie, la o femeie.

Conferinței din 1984 îi sint propuse trei probleme legate de familie și fertilitate: în primul rând să se țină seama în formularea politicilor demografice naționale de dorința familiilor de a avea un anumit număr de copii și de a realiza o anumită eșalonare a nașterilor în timp; de a examina vîrsta la căsătorie, ținînd seama de faptul că o căsătorie precoce asociată cu o fertilitate ridicată este dăunătoare sănătății femeii; de a asigura participarea persoanelor și colectivităților la politica demografică.

MORTALITATEA generală — măsurată prin speranța de viață la naștere — și mortalitatea infantilă (decese sub un an) constituie o preocupare importantă a raportului. Speranța de viață la naștere — important indicator nu numai al sănătății, dar și al dezvoltării social-economice, este încă redusă în numeroase țări în curs de dezvoltare: în America Latină ea e ajuns la 62,5 ani, în Africa este de 48,6 ani, în timp ce în țările dezvoltate ea depășește 70 de ani. Deosebit de gravă — se arată în raport — este situația mortalității infantile. Dacă în țările dezvoltate nivelul acestui indicator este de aproximativ 19 decese sub un an la 1000 născuți vii (1980), în schimb în țările în curs de dezvoltare el este de 100 (în Africa el depășește 150). În țările în curs de dezvoltare aproape 10 milioane de copii mor înainte de a atinge vîrsta de un an. Pentru țările dezvoltate o problemă importantă este îmbătrînirea demografică, fenomen care generează numeroase consecințe sanitare, economice, sociale.

Conferința din 1984 este chemată să examineze măsurile pentru reducerea mortalității și să recomande elaborarea de programe energice în domeniul sănătății.

IN NUMEROASE țări repartiția populației pe teritoriu nu este rațională, urbanizarea s-a desfășurat foarte rapid, însoțită de unele fenomene negative, iar migrația internațională generează pentru țările de origine consecințe din cele mai grave, fără să mai vorbim de statutul propriu-zis al imigranților și al familiilor acestora. Raportul face următoarea constatare: „În timp ce există un acord internațional asupra circulației mărfurilor, anume GATT, pînă în prezent nu există încă un cod internațional care să reglementeze protecția, tratamentul și securitatea muncitorilor internaționali” (p. 7). Așadar, Conferința va trebui să examineze măsurile pentru o repartiție mai rațională a populației în cadrul țării și să se preocupe de protecția drepturilor omului pentru migrații internaționale.

DE CEA mai mare importanță este raportul dintre populație și alimentație. După proiectările F.A.O. rația zilnică în calorii pe locuitor va crește ușor pentru țările în curs de dezvoltare pînă în anul 2000. Vor exista însă importante disparități pe țări și grupe de țări, zeci de țări în curs de dezvoltare, în special din Africa, vor fi confruntate în viitor cu grave probleme alimentare și cu spectrul foametei. Punerea în valoare de noi terenuri, defrișările neraționale, pot agrava problema echilibrului ecologic. Conferința va trebui să examineze aprofundat raportul dintre populație și resurse, dintre populație și mediul inconjurător. „Ameliorarea tehnologiei — se spune în raport —

este un factor de modernizare și, în această calitate, favorizează scăderea fertilității”.

În încheiere raportul consideră că politicile și programele aplicate de guverne cu ajutorul sistemului Națiunilor Unite și al comunității internaționale după Conferința de la București au avut un important rol în reducerea dezechilibrului dintre populație și dezvoltare, în armonizarea intereselor individuale cu cele colective, în lumina principiilor formulate în Planul mondial de acțiune în domeniul populației.

Agenda viitoarei Conferințe mondiale a populației este încărcată, problemele ce se vor examina ca și soluțiile ce se vor preconiza au o importanță fundamentală. Deși este vorba în principal de probleme demografice, este limpede că ele antrenează toate domeniile vieții sociale și economice. Rezolvarea tuturor acestor probleme nu este cu puțință decît în condițiile unor ample strategii de dezvoltare social-economică, în cadrul cărora cooperarea internațională, spiritul de înțelegere, eforturile pentru menținerea păcii au un rol hotărîtor.

Am adăuga la toate acestea importanța intensificării studiilor naționale și internaționale care să pună în lumină mecanismele complexe ale fenomenelor demografice — insuficient cunoscute —, ale raportului dintre populație și dezvoltare, ale consecințelor pe care le generează evoluția populației. Avantajul ar fi dublu: statele ar avea la îndemînă un fundament științific pentru politicile lor demografice și social-economice, iar opinia publică, fiecare cetățean ar fi mai bine informat și ar putea participa activ la traducerea în viață a unor măsuri care privesc viitorul său, al țării sale, dar și viitorul global al omenirii.

**prof. dr. Vladimir TREBICI**

*membru al Comisiei Naționale de Demografie*

## Procese și fenomene actuale

(Urmare din pag. 25)

ducători mondiali, să spunem așa, adică aceia care au ponderea principală în producția mondială, sînt încă, și la ora actuală, țările dezvoltate; cu alte cuvinte, structura și tendințele de modificare a ei reflectă de fapt principalele procese din interiorul economiilor țărilor dezvoltate. În al doilea rînd, structura sistemului de relații economice internaționale a fost influențată nefavorabil de rolul predominant al țărilor dezvoltate în sensul că prețurile produselor agricole ca și cele ale produselor industriei extractive sînt disproporționat de mici în raport cu prețurile la servicii și la produsele industriale prelucrate. În realitate, proporțiile efective ale producției agriculturii și mineritului sînt mai puțin defavorabile decît apar ele ca urmare a sistemului actual de prețuri.

În contextul problemei esențiale — lichidarea decalajelor — se pune întrebarea: țările mai puțin dezvoltate trebuie să urmeze aceeași tendință generală de modificare a structurilor?

A fost dat aici exemplul Indiei. Îmi pun următoarea întrebare: în realitate o țară de acest gen care exportă produse industriale — inclusiv unele din domeniul electronicii — a încetat să fie subdezvoltată sau în curs de dezvoltare? În astfel de țări, paralel cu producerea și exportul de produse industriale, se cunosc grave fenomene de subalimentație sau subnutriție, de lipsă a unei locuințe etc. Așadar, întrebarea este: modelul actual al celor mai dezvoltate țări ale lumii trebuie sau poate să reprezinte modelul lichidării subdezvoltării pentru toate celelalte țări?

Problemele evoluției procesului dezvoltării au devenit, în unele cazuri, dramatice. Și aceasta pentru că toate aceste țări, care au început să se dezvolte pe cale industrială (și, în fapt, au preluat și modelul dezvoltării și modelul tehnologic al lumii occidentale) au importat tehnologie și, ca urmare, au devenit debitoare cu multe miliarde de dolari. În plus, dolarii n-au fost utilizați întotdeauna cu eficiența necesară la nivel microeconomic sau nu au determinat o creștere a eficienței la nivelul economiei naționale. S-a ajuns astfel la situația că de multe ori se exportă venit național pe calea exportului industrial.

În plus, această industrie, de multe ori foarte modernă și sofisticată, are un defect capital pentru majoritatea acestor țări: este extrem de puțin consumatoare de forță de muncă.

**M. D. Popescu** — Și va fi din ce în ce mai puțin.

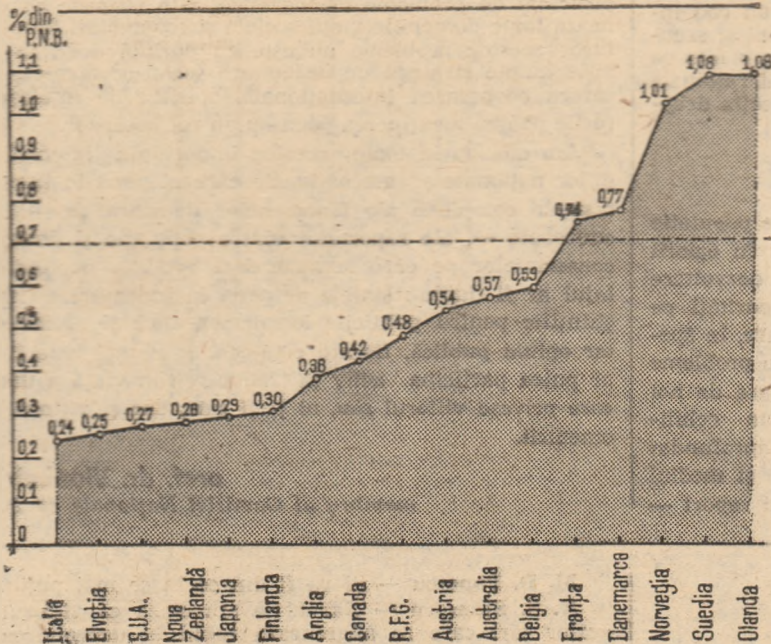
**N. S. Stănescu** — Exact. Se apreciază că viitorul aparține acelor țări care se angrenează rapid în dezvoltarea sectorului IV, cu alte cuvinte cercetare științifică și concepție, proiectare etc. În cele mai avansate țări, munca de concepție va cere multă forță de muncă, dar activitățile de execuție vor fi tot mai puțin, datorită automatizării, robotizării etc. Cu alte cuvinte, este utilizată cantitatea  $x$  de forță de muncă din totalitatea populației active, iar restului nu i se poate da nici măcar de lucru. Îmi pun întrebarea: oare nu reflectă tocmai această tendință situația actuală de pe piața tensionată a forțelor de muncă din cele mai dezvoltate țări capitaliste? Oare nu este vorba de o politică deliberată de întreținere a unui șomaj masiv tocmai pentru a face ca forța de muncă activă să crească din ce în ce mai puțin?

Său mai bine spus, probabil că nu este vorba de o politică deliberată la nivelul unui centru de decizie în sensul impunerii unor soluții de acest gen. Populația însă își modelează comportamentul — inclusiv în domeniul demografic — în funcție de realități. De aceea, nu cred că trebuie să ne surprindă dacă efectul actualului șomaj ridicat va fi o reducere durabilă a ratei natalității în țările capitaliste dezvoltate.

Două cuvinte aș vrea să mai spun în legătură cu datoria externă. După cele mai complete estimări, se consideră că datoria externă totală a țărilor în curs de dezvoltare ar fi cam între 650 și 1000 de miliarde de dolari, adică cam tot atît cît se cheltuiește anual pentru înarmări. Această sumă reprezintă cam 8—9 la sută din totalul venitului mondial. Mă îndoiesc că din cauza unui procent de 8—9 la sută cît reprezintă datoria din venit, se prăbușește economia mondială, cu atît mai mult cu cît datoriile au scadențe ce se întind uneori pînă la 30—40 de ani. Din cauza aceasta nu cred că am și ajuns, așa cum se afirmă uneori, la punctul de maximă tensiune și dramatism în relațiile financiare, încît să ne găsim în fața alternativei falimentului sau catastrofei. Probabil că vor mai trece încă mulți ani de acumulare de datorii externe. Și aceasta cu atît mai mult cu cît este o practică ciudată, dar curentă a comerțului internațional, aceea de a i se da pe datorie tot celui care este dator și să nu se caute debitori noi. În plus, o rezolvare reală și de durată a problemelor financiare va fi, probabil, dificilă dacă nu chiar imposibilă fără o reformă a sistemului valutar internațional. Or, pentru aceasta este necesar, după toate probabilitățile, ca sistemul mondial valutar să devină realmente mondial.

## Insuficiența ajutorului pentru dezvoltare

CONFORM datelor publicate de agenția France Presse aportul total de resurse financiare (inclusiv capitalurile private) către țările în curs de dezvoltare s-a ridicat anul trecut la 102 mlrd.



dolari, față de 105 miliarde în 1981. În acest context ajutorul public acordat de țările industrializate membre ale O.C.D.E. (17 state) celei „de a treia lumi” s-a cifrat la 27,9 mlrd. dolari în 1982, comparativ cu 27,3 mlrd. dolari în 1980. Ca atare se poate spune că ajutorul respectiv a bătut în ultimii ani pasul pe loc, reprezentând în medie — în 1982 — doar 0,39% din produsul național brut al țărilor menționate.

După cum se vede din graficul alăturat, ajutorul public acordat anul trecut de aceste țări se situează în continuare sub nivelul de 0,7% din P.N.B. stabilit ca obiectiv în cadrul O.N.U. Și în această situație se află tocmai țările cu resurse financiare mai importante, ca S.U.A., Japonia, R.F.G., Anglia și chiar Franța (fără alocațiile bugetare acordate departamentelor și teritoriilor sale de peste mări, ponderea ajutorului în P.N.B. a fost de numai 0,48%). Iar dacă

și în domeniul transporturilor productive. Dacă în 1955 industriei îi revenea mai mult de jumătate din consumul total de energie finală, în 1980 ponderea sa era de numai 38%, echivalentă cu cea a consumului casnic și terțiar, la un loc. Se apreciază că în ultimul deceniu tendința de reducere a participării industriei la consumul global de energie a fost impulsionată atât de criza economică, cit și de aplicarea mai amplă și mai riguroasă a măsurilor de economisire a combustibililor și energiei.

Pe ansamblul economiei franceze, în 1982 consumul de energie primară a scăzut cu 5% în condițiile unei creșteri a produsului intern brut. În ceea ce privește industria, între anii 1973 și 1981 consumul său de energie s-a redus cu 2,5% (concomitent cu creșterea cu 15,5% a valorii adăugate), în timp ce consumul casnic de energie a sporit cu 7%, iar consumul în transportul auto (particular și comercial) s-a majorat cu 13%. Se estimează că, datorită măsurilor eficiente de raționalizare — ca, de pildă, reducerea de patru ori față de nivelul anului 1972 a consumului specific de petrol pentru producerea unui kWh în centralele electrice — volumul economiilor de energie realizate anul trecut în Franța reprezenta 30 mil. t.e.p. Totodată, în cercurile de specialitate se consideră că, în perspectivă, progrese sensibile în acest domeniu vor putea fi realizate doar în condițiile unor mutații tehnologice care să permită substituirea — în procesele industriale — a unor forme de energie cu altele, mai economice.

## Țările arabe: dependența de importul agro-alimentar

DEȘI VOLUMUL producției agro-alimentare din țările arabe a crescut cu circa 50% față de nivelul atins în anii '60, dependența lor de import s-a accentuat în ultima perioadă — relevă publicația B.I.K.I. După estimății din surse occidentale, anul trecut importurile de produse agricole în țările arabe au totalizat 32 mlrd. dolari (față de numai un miliard în 1970), iar în acest an ar urma să atingă cifra de 35 mlrd. dolari. Conform datelor publicate, în 1981 țărilor arabe le reveneau circa 11% din volumul mondial al importurilor de produse agricole; alături de grâu, care figurează ca articol de bază în importul agro-alimentar al țărilor arabe, de o cerere în creștere rapidă beneficiază carnea și produsele din carne, precum și o serie de delicatese.

Ținându-se seama de evoluția menționată, precum și de faptul că — după aprecierea economiștilor occidentali — țările arabe vor constitui și în viitor un important deșeu pentru excedentele agro-alimentare ale altor țări, se semnalează ascuțirea concurenței pentru cucerirea unor poziții dominante pe piața respectivă. În acest context, țările Pieței Comune vest-europene au reușit să depășească Statele Unite pe piața țărilor arabe; în timp ce importurile agro-alimentare din zona C.E.E. au sporit continuu, până la nivelul de 9 mlrd. dolari anul trecut, cele provenind din S.U.A. s-au restrâns treptat, până la 2 mlrd. dolari în același an.

## Program științific vest-european

PRESA de specialitate din Occident relevă intensificarea concurenței între principalii producători de tehnică și tehnologie în domeniul informaticii, respectiv între S.U.A., Japonia și țările vest-europene. Miza o constituie piața mondială în continuă dezvoltare în acest sector, volumul vânzărilor respective fiind evaluat la 237 miliarde dolari în 1982. Se citează, între altele, efortul de investiții (de 500 milioane de dolari) efectuat de guvernul japonez pentru dezvoltarea calculatoarelor electronice din cea de a cincea generație, importante alocații ale unor firme din S.U.A. pentru aprofundarea cercetărilor în domeniul semiconductorilor ș.a.

În acest context țările vest-europene au înregistrat o evoluție considerată ca fiind negativă, reflectată în transformarea excedentului de 2 mlrd. dolari (în 1975) al balanței comerciale la produsele și serviciile legate de tehnologiile informaționale într-un deficit de 5 mlrd. dolari în 1981, agravat și mai

mult în cursul anului trecut. În vederea întăririi poziției țărilor vest-europene pe piața amintită, sub egida Comisiei Comunităților europene a fost elaborat un program strategic de cercetare și dezvoltare în domeniul tehnologiilor de informare. Programul, care ar urma să demareze în toamna acestui an, prevede finanțarea — în proporție de 50% din fondurile Pieței comune și pe o durată de zece ani — a extinderii cercetărilor industriale într-o gamă vastă de direcții, începând cu microelectronica de vîrf și terminând cu dirijarea de către calculatoare electronice a proceselor de fabricație din industrie.

## Franța: realizări în economisirea energiei

ANALIZÎND evoluția structurală și perspectivele energeticii franceze, publicația L'Usine Nouvelle arată recent că în perioada postbelică ponderea energiei consumate pentru producerea bunurilor industriale s-a redus continuu în favoarea creșterii ponderii consumului în sectorul casnic, cel terțiar



GLOSAR

Franchising [I]

POTRIVIT unei definiții date de Camera Internațională de Comerț de la Paris, prin „franchising” se înțelege un sistem de colaborare între unități distincte, dar legate printr-un contract în virtutea căruia una concesiunează altuia, contra plății unei redevențe, dreptul de a exploata în condiții determinate o marcă sau o formulă comercială concretizată într-o emblemă, asigurându-i un ajutor și servicii statornice în vederea facilitării acestei exploatare.

Specificul relațiilor de „franchising” este că firma proprietară a mărcii comerciale se obligă — atunci cind o pune la dispoziția unuia sau mai multor parteneri — să le asigure acestora tehnologia de producție ori metodologia activității, formarea profesională, corespunzătoare, diverse produse și servicii conexe, asistența inițială pentru lansare și apoi o asistență permanentă pentru dezvoltarea afacerilor. Tot în obligațiile proprietății de marcă sau formulă comercială intră organizarea publicității, politica generală a prețurilor, constituirea unei școli centrale de mărțuri, stabilirea normelor, secretaria pețelor, elaborarea de statistici, schimburi de informații privind situația și perspectivele mărții în cauză, activitatea de cercetare pentru îmbunătățirea, diversificarea și înnoirea produselor ce fac obiectul contractului de „franchising”.

La rindul lor, cei ce primesc dreptul de a folosi marca respectivă au o serie de obligații bine determinate, între care pe plan comercial se distinge respectarea normelor și standardelor stabilite de proprietara mărcii privind calitatea, prețurile, service-ul, metodele publicitare și de promovare, iar pe plan financiar sînt de reținut efectuarea investițiilor pentru lansare, plata drepturilor de intrare în afacere, remiterea unei redevențe permanente, aferentă cifrei de afaceri.

În funcție de specificul activității desfășurate se face distincție între diferite forme de „franchising”.

O categorie aparte o reprezintă raporturile ce se stabilesc în domeniul industrial, prin producția de mărfuri sub licență în condiții de „franchising”, exemple de largă extindere la scară internațională fiind General Motors, Coca-Cola, Nestle.

O altă categorie se particularizează în domeniul serviciilor cuprinzînd rețele hoteliere, cum sînt Hilton, Holiday Inn, restaurantele expres, ca Wimpy, Mac Donald, închirierile de automobile, fiind bine cunoscute Hertz și Avis; intermediarile de cele mai diferite tranzacții, inclusiv plasamente ale forței de muncă.

Un anumit specific prezintă și sistemul ce combină producția cu desfacerea, anumite firme folosind o întregă rețea de magazine purtătoare ale aceleiași embleme pentru a comercializa într-o zonă întinsă mărfurile proprii.

Există, de asemenea, raporturi de „franchising” stabilite exclusiv în domeniul comercial, firma deținătoare a emblemei aparținînd ca o centrală de achiziții de la anumiți furnizori, după care revinde mărfurile printr-un mare număr de subcontractanți pe care îi asistă cu toată competența și resursele sale în materie.

Prin trăsăturile pe care le prezintă, sistemul „franchising” are un caracter mai complex și cu posibilități de extindere în spațiu și prelungire în timp mai mari decît alte forme de dezvoltare a activității unei firme la scară internațională, cum ar fi, de exemplu, prin „licensing”. Specificul contractelor de „franchising” este că se încheie de obicei pe durate destul de lungi și apoi se prelungesc, tocmai în intenția unei consolidări a poziției mărcii comerciale pe piață.

Radu NEGREA

Productivitate

**Benkő Gyöngyi, Tirgu Mures** — Creșterea în 1982, pentru prima oară în perioada postbelică, a ponderii agriculturii în produsul intern brut al Franței, se explică atît prin sporirea volumului producției agricole (cu 64 la sută în ultimele două decenii), cit mai ales prin stagnarea înregistrată de producția industrială și diminuarea celei din sectorul construcțiilor și lucrărilor publice, datorită crizei.

Sporirea producției agricole s-a realizat în

condițiile în care, în ultimele două decenii populația ocupată în agricultură s-a redus cu mai mult de jumătate, reflectînd triplarea valorii producției adăugate nete pe un lucrător agricol, respectiv o creștere substanțială a productivității muncii. După unele estimări preliminare agricultura ar fi devenit în Franța ramura economiei cu cea mai ridicată valoare adăugată pe lucrător, întrecînd din acest punct de vedere industria energetică. Acest rezultat se datorește marelui efort de investiții din ultimele două decenii, valoarea capitalului pe lucrător sporînd într-un ritm mai rapid în agri-

cultură decît în industria prelucrătoare.

În ultimii ani însă, datorită scăderii veniturilor sectorului agricol, capacitatea de autofinanțare a fermelor s-a redus considerabil, în 1982 volumul investițiilor coborînd chiar sub cel al amortizării. Sporirea investițiilor, atunci cind s-a realizat, a atras creșterea datoriilor sectorului agricol, estimate în 1981 ca reprezentînd echivalentul venitului net pe aproape trei ani.

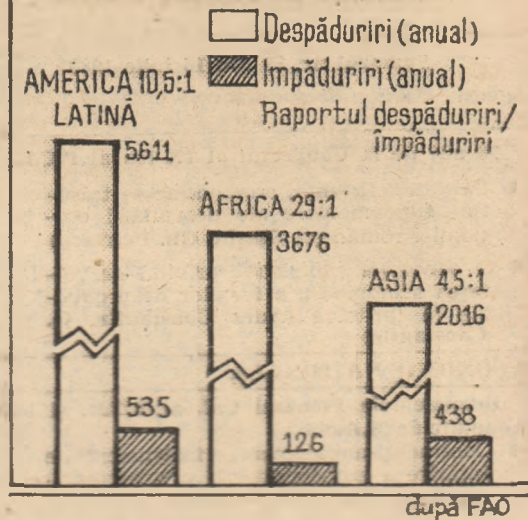
De semnalat că spre deosebire de situația din alte ramuri ale economiei franceze, ponderea forței de muncă salariale în agricultura este de numai 15 la sută (față de 83 la sută pe ansamblul economiei). Numai o gospodărie din 11 utilizează muncitori salariați și numai 7400 de gospodării utilizează mai mult de cinci salariați. Această situație se datorește faptului că reducerea populației ocupate în agricultură nu a fost însoțită de o sporire accentuată a numărului fermelor de mari dimensiuni. Mărimea medie a unei ferme nu depășește 25 de hectare și numai 2,7 la sută dintre ele dețin o suprafață agricolă mai mare de 100 hectare. Se apreciază că la sfîrșitul secolului mărimea medie a unei ferme va fi de circa 40 de hectare.

Paralel a sporit gradul de specializare. De la multitudinea de culturi, tradițională în urmă cu cîteva decenii, s-a trecut la axarea pe două-trei culturi de mare randament.

Despădurire

**Virgil Drăgoiescu, București** — Cel mai amplu studiu de pînă acum privind despădurirea planetei și multiplele consecințe nefaste ale acesteia, publicat anul trecut, la care vă referiți, reprezintă rodul unei anchete întreprinse în colaborare de F.A.O. și Programul Națiunilor Unite pentru mediul inconjurător în 76 de țări ale lumii. Studiul relevă că dintr-un total de 1.935 milioane de hectare de păduri tropicale, în primii ani ai acestui deceniu au fost despădurite în medie 11,3 milioane de hectare pe an, ceea ce a amplificat fenomenele de eroziune și distrugere a structurii solului, afectînd în același timp în mod negativ condițiile de climă. Din studiu rezultă că dacă acest ritm va continua, pînă la sfîrșitul secolului vor dispăre 12 la sută din pădurile tropicale, iar în 85 de ani suprafața lor se va reduce la jumătate.

Despăduriri și împăduriri 1981-1985 (în mii hectare)



Din studiu se desprinde și concluzia că programele de reimpădurire nu tîin încă nici pe departe pasul cu procesul de distrugere a pădurilor, raportul cel mai defavorabil semnalîndu-se pe continentul

african (vezi graficul). De semnalat totuși, că în Asia, deși este continentul cel mai populat, raportul dintre despăduriri și împăduriri s-a ameliorat intrucitva în ultimii ani, la 4,5:1.

Teleconferințe

**Gabriela Guțanu, București** — Tot mai frecvent folosite pe plan intern în diferite țări dezvoltate, videoteleconferințele au început să fie utilizate și pentru punerea față în față a unor parteneri de discuție din diferite continente, grație sateliților artificiali. În februarie a.c. a avut loc o astfel de videoteleconferință experimentală prin satelit la Londra și New York, organizată de o societate creată în acest scop de Inter-Continental Hotels Corporation și firma de telecomunicații spațiale „Comsat”. În fiecare sală se aflau șase camere de luat vederi cu ajutorul cărora se putea transmite peste ocean nu numai imagini de ansamblu sau

de detaliu ale persoanelor participante (pînă la șapte de fiecare parte), ci și tabele, grafice, videofilme și diapozitive.

Tariful acestui mod de comunicare în ambele sensuri este de 5.000 dolari pentru o jumătate de oră (de luni pînă vineri între orele 8 și 13) și de 3.250 dolari în afara acestor ore și zile de vîrf. Costul deși ridicat permite o importanță economică de bani, tîinînd seama de creșterea tarifelor la transportul aerian, dar și de timp. Promotorii acestui gen de reuniuni speră după cum relatează revista vest-germană **Wirtschaft und Produktivität** (mai 1983) să stabilească legături în acest mod între hotelurile Inter-Continental din Riad, Tokio, Frankfurt, Rio de Janeiro, Caracas și alte orașe unde dispun acum de dotarea tehnică necesară.

Energie nucleară

**Dorina Năstase, Aleșd** — Potrivit datelor Agenției Internaționale pentru Energia Atomică (AIEA) în prezent sînt în funcțiune 13 centrale nucleare, cu o putere instalată totală de 6.200 MW, în șapte țări în curs de dezvoltare. Alte 24 de centrale nucleare cu o putere instalată globală de 16.000 MW sînt în construcție în țările respective, precum și în Cuba, Mexic și Filipine. În 1985 ponderea centralelor nucleare în producția totală de ener-

gie electrică a țărilor în curs de dezvoltare va ajunge probabil la 4,4%, față de 20% în restul lumii (inclusiv țările socialiste).

Conform unui alt studiu al A.I.E.A., cel puțin 35 de țări în curs de dezvoltare au resurse potențiale de uraniu, dar nu au întreprins eforturi suficiente de prospecție. Reducerea prețului uraniului pe piața liberă de la circa 112 dolari la mai puțin de 40 dolari kilogramul a determinat o reducere a interesului multor firme străine pentru prospecțiunile de uraniu și dezvoltarea extracției și prelucrării acestuia.

## 18 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.

- Calitate, eficiență, creativitate — trăsături fundamentale ale dezvoltării economiei românești (Barbu Gh. Petrescu) 2
- O concepție judicioasă privind dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție în teritoriul (Aura Constantin, G. Constantin) 4

## ECONOMIE NAȚIONALĂ

### Documentele Plenarei C.C. al P.C.R. și legile adoptate de M.A.N.

- Contractul-angajament, instrument de întărire a autoconducerii și autogestivității economice (Al. Deteșan) 6
- Acordul global, element hotărâtor în sistemul de realizare a sarcinilor de producție și a veniturilor (Adrian Neacșu) 8
- Producția fizică realizată ritmic, exemplar (Vasile Ogherlaci) 10
- Fundamentarea creșterii suplimentare a productivității muncii (Cristea Ioniță) 11
- Posibilități de creștere a rentabilității producției de lapte (Gh. N. Iosif, Letiția Zahiu, Gh. Frățilă) 12
- Citorii au cuvîntul 14

## RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

- Relațiile economice internaționale ale României (Ioan Georgescu) 15

## CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Adunările generale ale oamenilor muncii. Participare, intensă, responsabilă la realizarea planului (Dan Condrea) 17

## TEORII ● IDEI

- Om — tehnică — mediu. Platformele industriale: concept și organizare (I) (Alexandru Gavriliuc) 19
- Consemnări. Prețurile într-o analiză modernă (Ion Blaga) 21
- Școli ● curente ● economiști. Abordarea monetară a teoriei balanței de plăți (Daniel Dăianu) 22

## ECONOMIE MONDIALĂ

- Procese și fenomene actuale din economia mondială (XX) (dezbateri) 24
- Tendințe-conjuncturi 26
- Zimbabwe: principalele obiective economice ale dezvoltării; Mozambic: ample preocupări pentru industrializarea țării (Marin Frîncu) 27
- Documentar. Conferința mondială a populației (Mexic 1984) (Vladimir Trebici) 28
- Mondorama 30
- Curier 31

**IN SUPPLEMENT:** Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

## IN THIS ISSUE

- Quality, efficiency, creativity — basic features of the development of the Romanian economy (Barbu Gh. Petrescu) 2
- A judicious concept of the harmonious development of the productive forces in the territory (Aura Constantin, Gh. Constantin) 4
- The engagement-contract — an instrument for strengthening the self-management in the economy (Al. Deteșan) 6
- Industrial platforms: concept and organization (I) (Alexandru Gavriliuc) 19
- Schools ● trends ● economists. The monetary approach of the theory of the balance of payments (Daniel Dăianu) 22
- Current processes and phenomena in the world economy (XX) 24
- A documentary. The International Conference on Population (Mexic 1984) (Vladimir Trebici) 28

## DANS LE NUMÉRO

- Qualité, efficacité, créativité — traits fondamentaux du développement de l'économie roumaine (Barbu Gh. Petrescu) 2
- Une conception judicieuse du développement harmonieux des forces productives sur le territoire (Aura Constantin, G. Constantin) 4
- Le contrat-engagement — un instrument de renforcement de l'autogestion économique (Al. Deteșan) 6
- Les plate-formes industrielles — conception et organisation (I) (Alexandru Gavriliuc) 19
- Ecoles ● courants ● économistes. L'approche monétaire de la théorie de la balance de paiements (Daniel Dăianu) 22
- Processus et phénomènes actuels dans l'économie mondiale (XX) 24
- Documentaire. La conférence mondiale sur la population (Mexic 1984) (Vladimir Trebici) 28

## ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Качество, эффективность, творчество — основные черты развития румынской экономики (Барбу Г. Петреску) 2
- Продуманный концепт относительно гармоничного развития производительных сил на территории (Аура Константин, Г. Константин) 4
- Контракт-обязательство, инструмент для укрепления самоуправления и хозрасчета (Ал. Детеșан) 6
- Промышленные площадки: концепт и организация (I) (Александру Гаврилуц) 19
- Школы ● течения ● экономисты. Денежный подход к теории платежного баланса (Даниел Дăяну) 22
- Актуальные процессы и феномены в мировой экономике (XX) (В порядке обезьянения) 24
- Мировая конференция по народонаселению (Мехика, 1984 г.) (Владимир Требиц) 28

## ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurăm continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Citorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.



## O ASIGURARE UTILĂ ÎN ORICE GOSPODĂRIE

Administrația Asigurărilor de Stat aduce la cunoștința celor interesați că pot contracta **ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI**, care cuprinde în unul și același contract trei feluri de asigurări :

- asigurarea bunurilor din gospodărie ;
- asigurarea de accidente produse la domiciliu ;
- asigurarea de răspundere civilă legală.

În asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcămintele, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigider, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimentare, materiale de construcții și altele.

În baza acestei asigurări Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de pagube la bunurile asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, explozie, inundație, ploaie torențială, furtună, avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție a bunurilor cauzate de riscurile asigurate etc.

În asigurarea de accidente sînt cuprinși pentru ur-

mările accidentelor intimplate la domiciliu : soții, precum și părinții și copiii acestora dacă în mod statornic locuiesc și gospodăresc împreună.

În baza asigurării de răspundere civilă legală se plătesc sumele datorate potrivit legii față de proprietar pentru unele pagube produse la imobil, precum și sumele datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, Totodată, se plătesc și sumele datorate cu titlu de dezdăunare locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagube la bunurile asigurate ori la elementele de construcție ale apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

**PRIMA DE ASIGURARE** este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită. la cererea asiguratului, pentru bunurile din gospodărie.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.



## Ce înseamnă îmbrăcăminte bărbătească modernă în acest sezon?

- Jachete și bluzoane gen „cămașă”, canadiană, safari, windiak, cu croială dreaptă și detalii sport (tighele, clape, buzunare aplicate etc.).
- Versiunea „sport” a costumului tradițional, obținută prin crearea unor combinații inedite între piesele clasice și variantele lor modernizate.
- Costumul clasic, pentru ocazii, cu linia suplă, revere ușor alungite (lățime : 10–11 cm), butonajul coborât (la unul sau două rinduri), pantaloni drepecți (22–25 cm la bază) și vestă.

Doriți să vă cumpărați o „piesă” modernă pentru garderoba dv. ?

Apelați la sfaturile competente ale lucrătorilor comerciali din marile magazine universale !

**efecom**